

Čudo u Poskokovoj Dragi

© Ante Tomić i Naklada Ljevak 2009.

Zrinka Tukić

Prvo poglavlje

razvezuje o desecima receptata za pripremanje pure, pogreškama u pranju šarene odjeće i juhi iz pepeljare. dvojicu umalo ubiju, a jedan se poželi oženiti i ne znaš koga bi više žalio

Visoko u brdima je Poskokova Draga. Teško biste je sami našli, skrivena je, zaštićena kao tvrđava, samo s jednim pristupnim putem kroz vijugavi klanac što se iza jednog zavoja neočekivano širi u maleno kraško polje, a onda, samo dvjestotinjak metara dalje, zatvara visokom, gotovo okomitom liticom. Tu na kamenitoj, suncem rijetko obasjanoj zemlji nekoliko je njiva posijanih djetelinom, nekoliko redova krumpira i slanutka, dvije gredice luka s mukom otete divljini drače, jasena i graba. Narančasti cvjetovi tikava žare se na komadiću krčevine ograđene suhozidom. Uz rub polja, pod liticom, skutnilo se selo, desetak nenastanjenih, ruševnih i zaraslih kamenih kuća i niskih štala razbijenih crepova i, usred te pustoši, kočoperna bijela dvokatnica Joze Poskoka, jedinoga koji je sa sinovima ostao živjeti tu, na postojbini svoga rasutog plemena. Odavno su se Poskoci raselili, skućili u dalekim gradovima, zaposlili, školovali djecu, zaboravili i zavičaj i svoju vjekovima dugu odmetničku povijest.

Bili su to ponosni, nepokorni ljudi, hajduci i šverceri što su maskirani ovčjim kožama iskakali iz stada i kratkim, zakrivljenim noževima klali redom, turske poreznike, austrijske geometre, jugoslavenske žandare, milicajce i poštare. U crkvenim ljetopisima prilježno su zabilježene mnoge zgode da je neki državni službenik precijenio vlastiti autoritet pa se drznuo doći u Poskokovu Dragu, a onda ga dugo, dugo nitko ne bi ni čuo ni vidio. Čobani bi ga danima poslije našli u kakvom jarku, oglodana od zvijeri. Prepoznali bi ga tek po zlatom

ANTE TOMIĆ

Čudo u Poskokovoj Dragi

© Ante Tomić i Naklada Ljevak 2009.
Zrinki Tukić

Prvo poglavlje

razvezuje o desecima recepata za pripremanje pure, pogreškama u pranju šarene odjeće i juhi iz pepeljare. dvojicu umalo ubiju, a jedan se poželi oženiti i ne znaš koga bi više žalio

Visoko u brdima je Poskokova Draga. Teško biste je sami našli, skrivena je, zaštićena kao tvrđava, samo s jednim pristupnim putem kroz vijugavi klanac što se iza jednog zavoja neočekivano širi u maleno kraško polje, a onda, samo dvjestotinjak metara dalje, zatvara visokom, gotovo okomitom liticom. Tu na kamenitoj, suncem rijetko obasjanoj zemlji nekoliko je njiva posijanih djetelinom, nekoliko redova krumpira i slanutka, dvije gredice luka s mukom otete divljini drače, jasena i graba. Narančasti cvjetovi tikava žare se na komadiću krčevine ograđene suhozidom. Uz rub polja, pod liticom, skutnilo se selo, desetak nenastanjenih, ruševnih i zaraslih kamenih kuća i niskih štala razbijenih crepova i, usred te pustoši, kočoperna bijela dvokatnica Jozе Poskoka, jedinoga koji je sa sinovima ostao živjeti tu, na postojbini svoga rasutog plemena. Odavno su se Poskoci raselili, skućili u dalekim gradovima, zaposlili, školovali djecu, zaboravili i zavičaj i svoju vjekovima dugu odmetničku povijest.

Bili su to ponosni, nepokorni ljudi, hajduci i šverceri što su maskirani ovčjim kožama iskakali iz stada i kratkim, zakrivljenim noževima klali redom, turske poreznike, austrijske geometre, jugoslavenske žandare, milicajce i poštare. U crkvenim ljetopisima prilježno su zabilježene mnoge zgode da je neki državni službenik precijenio vlastiti autoritet pa se drznuo doći u Poskokovu Dragu, a onda ga dugo, dugo nitko ne bi ni čuo ni vidio. Čobani bi ga danima poslije našli u kakvom jarku, oglodana od zvijeri. Prepoznali bi ga tek po zlatom vezenoj uniformi koju je siromah za života oholo nosio. Ali, to je sada davna povijest. Narod je otišao, prihvatio gradska pravila i običaje i u njemu je sasvim isprana ona divlja i buntovnička narav zbog koje se u davnini ime Poskoka spominjalo samo opreznim šapatom, uz neizbježnu kletvu.

Ostao je samo Jozo, na užas njegove supruge, od lani pokojne Zore. Dok je još mislila da bi od toga moglo biti koristi, Zora je Jozu preklinjala da s djecom pobjegnu iz kamenjara, od brdske čamotinje, dubokog, neproničnog mraka zimskih noći, kad samo zbog udaljenog vučjeg zavijanja znaš da još nisi umro i ležiš u ledenom grobu. Molila ga je da se presele negdje gdje je svjetlo i čuje se ljudski žamor, smijeh, muzika, možda čak negdje uz more, da žive s drugima, kraj dućana, gostionice, pošte, ambulante i škole, da imaju telefon i tekuću vodu.

„Lašnje će nan bit, Jozo“, šaptala je molećivo žena u gluhu uru, gurkajući ga nogom u postelji.

"Ajde đavlu!" otpovrnuo bi on i okrenuo joj stražnjicu. "Da oden doli, došli bi da registriran auto."

"Pa svi registriraju auto. Taki je red, čoviče božji."

„E, ja neću! Šta se koga tiče šta ja iman i šta neman."

Zora je jecavo uzdahnula, a suze bi joj se zakotrljale niz obraze. Plakala je i cvilila tako možda i cijelo prvo desetljeće njihova braka, a onda su joj suze presušile. Odjednom je ušutjela i nikada više nije razgovarala s mužem. Mučeći mu je lijevala juhu u tanjur i popravljala ovratnik košulje, lijekali bi bez riječi u bračnu postelju i ustajali a da ni dobro jutro jedno drugome ne bi kazali.

Čak i one stvari radili su u savršenoj tišini. I tako više od trideset godina. Kao da se Gospi zavjetovala, Zora je šutjela sve dok joj nije došao smrtni čas, kada je zadnji put nježno pogledala svoga životnog suputnika i slabašno šapnula: "Govno jedno."

I onda je umrla, ostavivši Jozu s četvero, istina odraslih, ali neprijateljski raspoloženih sinova, Krešimirom, Branimirom, Zvonimirom i Domagojem.

Stari Poskok, naprasit, vazda namrgođen muškarac, nikada u životu nije nikome rekao milu riječ, pomazio ga ili poljubio. Da je njega tkogod pokušao poljubiti, Jozo bi ga vjerojatno na mjestu ubio. Ako mu je netko i bio drag, on to nije pokazivao, a sa sinovima je k tomu osobit problem bio da su svi bili viši od njega. Zbijen, omalen otac još bi ih nekako trpio dok su bili sitniji, no čim bi mu koji sin uhvatio trinaest, četrnaest godina i prerastao ga, omrznuo bi mu načisto i više ga očima nije mogao vidjeti. Njih četvorica su se, na materinu racu, dizala u visinu, u krupne, plećate muškarce, a ćaća je

iz žablje perspektive zlovoljno škiljio u njih i naučio je s vremenom dobro promisliti ako bi kojega poželio klepnuti. Zapravo ih se malo i plašio. Još i sada, kad se mijenja vrijeme, u kostima čuti posljedice jedne tučnjave s Krešimirom prije dvadeset godina. Krešimir, nije tada mogao imati više od sedamnaest, slomio držak sjekire i Jozo ga neoprezno ošamario, a ovaj ga, bog ti jadan, uhvatio za prsi i pljus, pljus, pljus, pljus, backhand, forehand, backhand, forehand, backhand, forehand...

Dan danas se Krešo vjerojatno ne bi zaustavio da ga ćaća nije nesportski maznuo koljenom u prepone. Skvrčio se on i pao, Jozo krenuo da ga dokusuri. Šutnuo ga dvaput u rebra, a treći put kad je zamahnuo, mali mu uhvatio nogu. Srušio ga sin na tlo, pa se popeo na nj, zgrabio ga za kosu i uhvatio mu zatiljkom udarati o tlo. Već napola u nesvijesti, Jozo srećom nekako iskobeljao jednu ruku, zabio Kreši prste u oči, oslobodio se i pobjegao.

Cijelo se popodne njih dvojica vijali po brdu, motkama sačekivali u zasjedama i bacali kamenje jedan na drugoga, sve dok otac nije ostao polumrtav ležati pod jednim klenom. Slomio mu Krešimir nos, potkoljenicu i dva rebra. Pred mrak se Jozo četveronoške jedva dovukao do kuće, a tamo, na pragu, stoji Zora i šutke se zlobno osmjehuje. Drago joj, nekrstu, životinji, nevjesti sotoninoj.

"Smij se, smij", kaže Jozo pljujući krv. "A da vidiš onoga drugoga."

Nije, uistinu, ni najstariji sin tada dobro prošao, napukla mu je nadlaktica, rasječena arkada i izbijena dva zuba, ali opći je sud da je Jozo izgubio tu borbu. Njegova je karijera otad krenula silaznom putanjom. Unatoč brojnim kasnijim sučeljavanjima, i s Krešimirom i s ostatkom podmlatka, nikada više nije vratio šampionski pojas.

Otkako mu je žena umrla, prisiljen je sa sinovima razgovarati više nego što bi želio. Ne izlazi mnogo iz kuće, uzeo je zadaću da sprema hranu za obitelj jer je otkrio da mu se sviđa kuhanje, eksperimentiranje s namirnicama, izmišljanje recepata. Pura, na primjer. Čudesno je na koliko se načina pura može napraviti. Jozo stavi vodu da uzavre, pa uspe kukuruznu krupicu, a onda, minutu prije nego što se smjesa stisne, pomalo miješajući dodaje, jednom ribani sir, drugi put prženu pancetu s lukom, ili jetrenu paštetu, ili pelate, pasiranu mrkvu, mljevene orahe, cimet, med, džem od marelice, voćni jogurt... Stari se svaki put razvedri kad nađe neki

novi okus pure, čak i kada se to baš ne sviđa njegovim sinovima, koji su jednom svi dobili sračku od pure s kakaom. Unatoč takvim slučajevima, ćaća ne odustaje. On bi puru mogao jesti svaki dan. A zapravo je i jedu svaki dan.

"Svega ti, s čin si je ovo sad zagovnio", kaže koji put tkogod od sinova za stolom, žlicom gadljivo premećući gnjecavu masu nevjerojatne smečkaste boje. "Sa senfon."

"Ti si, ćaća, bolesnik."

"Molin lipo, komu se ne sviđa, tamo mu je kužina", kaže Jozo, odrješito pokazujući put štednjaka.

Tom je rečenicom okončana svaka pobuna u blagovaonici, jer se nitko drugi nije htio prihvatiti kuhanja. Baš kao što nitko ne prigovara Domagoju, najmlađemu među njima, koji se, nakon smrti voljene supruge i majke, uzeo brinuti o pranju odjeće. Svi bez prigovora nose ponešto nemuževno ružičasto donje rublje, zato što Domagoj isprva nije znao da valja odvojeno prati bijele i obojene komade.

* * *

"Huuu! Huuu! Hu!"

Tiho je hukanje odjeknulo preko kamenjara, kroz drveće na kojemu su tek prolistali sitni nježnozeleni izdanci, sunčanim proljetnim jutrom dok je priroda počivala. Sve se dotad činilo spokojno i skladno, nitko nikome na ovome svijetu nije bio neprijatelj. Sivi škanjac mirno je čučao na vrh hrasta, a zmije se lijeno sunčale na kamenju. Čak je i vjetar stao, rosa je blistala na srebrnim nitima paučine. Onda se odnekud javila ta gugutka i u Poskokovoj Dragi iznenada je zavladala nejasna napetost.

"Huuu! Huuu! Hu!" čulo se još jednom, a Jozo je u kuhinji podigao pogled s novina i stao pažljivo osluškivati, upravo kao i Krešimir koji je u garaži mijenjao truli auspuh. Branimir i Domagoj u dvorištu su cijepali drva i zaustavili se sa sjekirama u zraku.

"Huuu! Huuu! Hu!" oglasila se nevidljiva ptica i treći put i mladići su sve ostavili i potrčali u prizemlje kuće, u malenu ostavu pod stubištem. Manje od kilometra niže Poskokove Drage bijela Lada Niva Elektrodistribucije poskakivala je za to vrijeme neravnom cestom kroz klanac.

"Od iljadu devetsto osandeset i četvrte", rekao je na suvozačkom mjestu suhonjav mladić od dvadesetak godina prevrćući neke

papire.

"Nemoj me zajebavat!" zapanjeno je uzviknuo punašan, jedva nešto stariji vozač. "Od osandeset četvrte ne plaćaju struju?!"

"To je šta se zna", naglasio je suvozač. "Možda ni prije nisu plaćali, ali su podaci od ranijih godina arhivirani u podrumu."

"Ne mogu virovat. Pa jesi li upita koga, jesu li in slali opomene, je li se neko prije sitija da ih isključi?"

"Niko ne zna za njih."

„Ma nemoguće."

"Niko u firmi nikad nije čuja za Poskokovu Dragu.

Jedino možda stari Nediljko. Znaš Nediljka, onaj šepavi, iza Nove godine će u penziju. On mi se čini ka da bi nešto moga znat. Pogleda me nekako uplašeno kad san ga pita, ali ništa nije tija reć."

"Čudno."

„Reka mi samo: 'Ako si pametan, ne petljaj se u tu stvar.' 'Pa zašto, gospodine Nediljko?' pitan ga ja. 'U čemu je stvar? Uvijek u ovakvin prilikama isključujemo korisnike?' 'Mali, sve san ti reka', kaže on. 'Ostavi Poskokovu Dragu na miru. Zaboravi da si ikada čuja za nju'".

"Meni to sve zvuči ka neka zajebancija", zaključio je vozač. "Jesi li ti provjerija ima li tamo uopće ljudi, živi li iko više gori?"

Suvozač je upravo htio reći kako nesumnjivo netko živi, jer se očitava znatna potrošnja kilovata, no to je bilo potpuno suvišno, jer je jedan dokaz života u Poskokovoj Dragi upravo iskrasnio s desne strane ceste, desetak metara ispred njih, poluautomatskom puškom neprijateljski ciljajući u šoferšajbu Lade Nive. Zatim je i slijeva, iza jednog grma, izvirio drugi s pištoljem.

"Koji je ovo...!" zaustio je šapatom mršavi suvozač zatečeno, a vozač se hitro pribrao, ružno opsovao Stvoritelja neba i zemlje, ubacio u rikverc i krenuo natrag nekoliko metara. No, tada je na cestu iza njih iskoračio treći muškarac, s raketnim bacačem nonšalantno prebačenim preko ramena. Terenskoj ekipi javnog poduzeća nije bilo uzmaca.

"Ugasi motor i stavi ruke na volan! Ruke prida se, da ji vidin!" zapovjedio je Krešimir oprezno prilazeći s poluautomatskom puškom još uvijek naslonjenom na rame, škiljeći preko nišana. Vozač je isključio motor i zakočio. Obojica stranaca zatim su sasvim polako i bojažljivo podigli dlanove, pokazujući da su došli nenaoružani, s

miroljubivim namjerama. Trojica Poskoka hitro su okružili njihova kola.

"E-lek-tro..." uzeo je s mukom sricati Branimir natpis iznad žute munje na vratima.

"Elektrodistribucija", pomogao mu je Domagoj.

"Izlazi!" rekao je Krešimir, vrhom cijevi kucnuvši prozor Lade. "Obojica. Izlazi vanka!"

"Mi smo za struju", osmjelio se kazati vozač, izlazeći široko podignutih ruku. "Imamo neki nedoumica s vašin računima", dodao je suvozač "Nemamo nikakvi nedoumica s vašin računima", ispravio ga je vozač. "Nego smo došli onako, da vidimo ima li kakvi..."

"Ko vas je posla?" prekinuo ga je Krešimir.

"Pa ovi..." zbunio se vozač. "Mi smo za struju."

"Govedo jedno, čuješ ti šta te čovik pita?!" povikao je Branimir gnjevno, pa se progurao između braće i utisnuo radniku Elektrodistribucije cijev pištolja u obraz.

"Ko vas je posla, đubre?!"

"M m mi smo za struju", ponovio je još jednom nesretnik drhtavim glasom. "Nije nas niko p p posla. Na svoju ruku smo došli."

"Krešo, pusti mi da ga ubijem", zamolio je Branimir starijeg brata. "Kad jednoga ubijemo, drugi će progovorit."

Krešimir je zastao da razmisli o prijedlogu, a onda niječno odmahnuo.

„Vodi ji kući. Ćaća će znat šta ćemo šnjima."

* * *

Njih dvojica u modrim kombinezonima klečali su u dvorištu pod murvom, ruku vezanih na leđima, dok je stari Jozo polako, prijeteći kružio oko njih, s kratkom strojnicom u ruci, a Krešimir, Branimir i Domagoj sa strane znatiželjno promatrali.

"Ratko, kažeš", obratio se Jozo vozaču.

"Ne, gospodine, ja san Nenad. On je Ratko", rekao je vozač glavom pokazujući druga.

"Nenad", ispravio se Jozo. "Ne valja ti to što radiš, Nenade. Znaš ti sigurno i sam da ne valja."

Nenad je pognuo glavu i posramljeno zakimao da ne uvrijedi starijeg čovjeka. Koji je osim toga i naoružan.

"Ti si, more bit, dobro čeljade", nastavio je Jozo zamišljeno. "Vidin ti ja to na licu. Nisi ti loš, nego su te zaveli. Upa si u loše društvo. Naplaćuješ struju ljudima. A je li ti ikad palo na pamet, dok si čoviku naplaćiva struju, da bi on moga bit tvoj ćaća? Ili tvoja mater? Znadu li ti ćaća i mater šta ti radiš, Nenade? Jesu te oni tako odgajali, da naplaćivaš struju? Znadu li oni di si ti sad razbojniče?"

Nenad je s glavom na prsima gorko zaridao, a Jozo je shvatio da su ga njegove riječi rasplakale, da je dirnut što mu je spomenuo roditelje i njihov stid zbog moralnog posrnuća sina. Ganulo je to starog Jozu Poskoka. Taknulo ga je u srce. Kako i ne bi, ta i sam je roditelj.

"Ajde, reci", šapnuo je Nenadu, sada nešto blaže. "Reci, sine, Jozi ko vas je posla i možda... Ništa ne obećavan, ali možda vas ostavin na životu?"

"Niko nas nije posla, gospodine. Sami smo došli", javio se Ratko.

"Ćaća, pusti da ga ubijen", viknuo je Branimir. "Pusti mi da jednoga ubijen i drugi će odma..."

Jozo ga je zaustavio pokretom ruke i sagnuo se licem sasvim blizu lica radnika Elektrodistribucije.

"Nemoj lagat, momak. Nije lipo lagat", poučio ga je strpljivo. "Ja znan da vas je neko posla, a znan i ko vas je posla... Nediljko!"

Zastao je da pogleda Ratkove oči kada mu je izgovorio to ime i nasmiješio se otkrivši da je pogodio.

"Krešo, sićaš se ti Nediljka?" upitao je, uspravljajući se, Jozo najstarijeg sina. "Nećeš ga se ti sitit, mali si još bio kad je lešinar doša s računima za struju. Lipu san mu poparu zakuva, nije mu kašnje padalo na pamet dolazit. Pa kako je drug Nediljko?" obratio se Jozo ponovno onoj dvojici. "Boli li ga kolino?"

"Šepa" rekao je Ratko.

"Šepa" ponovio je Jozo sentimentalno. "Dobro je i proša. Nisan mu nego nogu pribio. A tijo san mu uvo otkinit", okrene se Jozo ponovno najstarijem sinu. "Već san mu drža uvo pod nožon, nego tvoja mater nije dala.

'Nemoj, Jozo, prid diteton', kaže. U to doba još je razgovarala s menon. I gledaj ti sad ovo", nastavio je nezadovoljno stari sada opet gledajući zarobljenike. "Pustiš čovika, poštediš mu život, reka bi, bit će ti bitanga zahvalna. A ovo!" odmjeri Jozo od lakta. "Jednoga

pustiš, a dođu druga dva. Aaaa, nećemo više tako", odmahne on glavom, trzajem zatvarača ubaci metak u cijev i okrene strojnicu put radnika. "Neće se više Jozo dat zajebavat."

"Gospodine, nemojte! Molim vas, gospodine Poskok! Nismo tili! Ža nan je, nećemo nikad više! Smilujte se!

Tako van Boga, ne pucajte!" zacvilili su očajno uglas dvojica u modrim kombinezonima, ali Jozo je već podigao cijev i malo izmakao glavu, jer mu strojnica, stariji model, dimi.

"Huuu! Huuu! Hu!" začulo se tada, međutim, ponovno ono hukanje i stari je zastao, a i Krešimir, Branimir i Domagoj načulili su uši.

"Huuu! Huuu! Hu!"

"Ima ji još!" dreknuo je Jozo. "Krešimire, Branimire, Domagoje, brzo. Na položaj!"

Trojica braće spremno su potrčala prema cesti, no tada je Poskokovom Dragom odjeknuo rezak zvižduk, a Zvonimir, koji je čitav dan bdio na osmatračnici, uspravio se na kamenu nad klancem i rukom široko zamahao ocu i braći.

„Lažna uzbuna!" viknuo je stražar. "Dolazi don Štipan!"

Modri Volkswagen Passat smiljevačkog župnika, kojemu je nezahvalna dužnost brinuti se o dušama i u ovom zabačenom zaseoku, zaustavio se minutu ili dvije poslije u dvorištu.

"Faljen Isus i Marija", pozdravio je pastir izlazeći iz kola.

"Na vijeke", promrmljali su Poskoci smjerno.

„Šta ima, ljudi?"

"A, evo, živi se nekako, moj don Stipane", rekao je Jozo. Krešimir je pokazao svećenikov auto i primijetio.

"Nešto mi se motor sumnjivo čuje."

"Jel'de", složio se svećenik. "I ja sam prije neki dan to primijetio. Ko da ga nešto guši."

"Ovako odoka, reka bi da ti je ajnšpric pumpa otišla."

"Ajde, zdravlja ti, pogledaj ga malo", rekao je pop pružajući Krešimiru ključeve auta, pa se okrenuo i upitao za dvojicu svezanih na koljenima. "A koji su van ovo?"

"Banditi, velečasni", odgovorila mu je najstarija muška glava u kući. "Došli struju naplaćivat. Pljačkaju narod. Da ste pet minuta kasnije došli, ne bi ji više žive našli."

"Nemoj, Jozo, ubijat ljude, grij je."

„Eh, tebi je sve grij.”

”Grij je, Jozo. Smrtni je grij. Pusti ljude ako su te uvidili, neće in se sigurno više ponovit.”

”Ma, ponavlja se, moj Stipane, svako malo mi dolaze. Ovo je drugi put u trideset godina da mi oće naplatit struju. Ne mogu ja to više trpit.”

”Gospodine Poskok, ovo je bila neka greška. Imate moju riječ, nikad van više nećemo doći”, pokuša se umiješati Nenad iz Elektrodistribucije, ali nitko ne svrne pozornost na njega.

”Jozo, poslušaj me”, kaže svećenik oprezno prilazeći.

”Kršćanski je praštati”, doda on, stavljajući mu lagano ruku na strojnicu i spuštajući cijev prema tlu. ”Pusti ljude.”

Jozo zavrti glavom i teško uzdahne gledajući zarobljenike.

„A je imate sriće”, reče im napokon nezadovoljno, a onda se okrene sinovima. ”Vodi ji u konobu.“

„Jozo, nemoj. Pusti ljude”, reče ponovno svećenik molećivo.

„E, sad i ti, sve bi tijo imat”, kaže Jozo. ”Poštedio san in život, kako smo se dogovorili. Više me ne pitaj. Oni su moji zarobljenici.“

Don Štipan stane i nekoliko sekundi prijekorno mu se zagleda u oči, ali Jozo ne uzmakne.

”I ne pušćaš?”

„Ne pušćan.”

”Ajde dobro”, kaže velečasni.

”Oćeš štagod izist, ostalo nan je pure s višnjama.”

”Neka, fala, ručak me čeka”, kaže don Štipan oprezno, spuštajući se na stolac u kuhinji.

”Ne znaš šta si propustio, ali dobro. Čime ću te unda ponudit? Oćeš pivu, rakiju, kavu da ti skuvan?”

”Daj kavu i neki sok, ako imaš.”

”Ma, nema šta nema, prijatelju. Nego, otkud ti u nas?”

”Misa ti je pokojnoj ženi, u drugi četvrtak će bit godinu dana da je umrla.“

„Ajde!?” začudi se Jozo. ”Već toliko prošlo? A ko je platio misu?”

”Ona sama prije nego je umrla. Platila sama sebi zadušnice za deset godina unaprid. 'Znan ja da se oni moji neće sitit', rekla ona i, evo, pogodila. Puno ti je pobožna pokojna žena bila.”

”Bit će kad kažeš, ti si je bolje poznavala”, reče Jozo.

"Uvik kad joj je bilo teško, u velikoga se Boga uzdavala."

"A šta ćeš, lako se zajebat."

Velečasni zastane na trenutak razmišljajući kako bi trebao shvatiti ovu Jozinu primjedu i ogledajući se po kuhinji u kojoj je Domagoj za njega kuhao kavu. Na zidu iznad frižidera stajao je kalendar okrenut na veljaču, premda je bio travanj, a kraj njega u okviru nakrivljena i prašnjava slika nekolicine muškaraca u maskirnim uniformama. U središtu prizora Krešo Poskok, vidno mlađi nego danas, grlio je nekog visokog, nasmiješenog, s kalašnjikovom u ruci i bečarski nakrivljenom kapom. Svećenik je od gađenja iskrivio lice gledajući veliku hrpu nečistog, pljesnivog posuđa u sudoperu. Nešto se žuto skorilo cijedeći se niz štednjak, a zid iznad njega bio je sav u šarenim mrljama od različite hrane.

„Neće, moj pope, da peru suda" rekao je Jozo opažajući što svećenik gleda. Pokaže glavom Branimira koji im se pridružio za stolom. "Ovi majmun ovde, prije niki dan, nije mu se dalo oprat pjat, pa ruča iz pepeljare."

"Pepeljare?!" začudi se don Štipan.

"Velike kristalne pepeljare. Nije bilo čistog pjata i pametnjaković ulio juhu u pepeljaru."

Branimir se razdragano naceri vlastitoj domišljatosti.

„Evo, njemu to smišno", kaže ćaća nezadovoljno.

"Bože sačuvaj! Cili život učiš dicu redu i nikakva korist od toga. Svi do jednoga, kako se skinu, ostave gaće na podu. Ruka bi in otpala da poravnaju za sobon lancun na krevetu. A o pranju robe da ti ne govorin. Jedan opere košulju i stavi je sušit, a drugi mu je ukrade sa žice, pa se pobiju."

"Teško je bez ženske ruke u kući", zaključi don Štipan, otpijajući gutljaj kave koju je Domagoj upravo stavio preda nj.

"Ma kakvi, čini ti se", kaže Jozo, pa se s oba dlana potapše po stomaku. "Ja dobio šest kila."

"Da znaš da se to na tvoju visinu vidi."

Jozo Poskok se lečne i pogleda ga s mržnjom, polustisnutim očima. Da tkogod drugi, a ne svećenik, kaže sličnu opasku na njegovu visinu, bez upozorenja bi mu doletio šamar. Branimir, kojemu je poznata ćaćina slabost, podigne glavu ozareno iščekujući njegov gnjevni ispad, a Domagoj uplašeno ustukne korak natrag. Napokon i

don Štipan primijeti da je u prostoriji iznenada kao zahladilo. Napetost, srećom, rasprši Krešimir ulazeći u kužinu i bacajući ključ Passata na stol.

"Kako san i reka, ajnšpric pumpa zajebaje."

„Velik kvar?"

"Ma, nije velik. Lako je to prominit" kaže najstariji sin sjedajući za stol. "Nego, treba kupit novu pumpu, a dvista eura košta. Koliko je auto star?"

"Novi, nema mu godina i po."

„Onda je još pod garancijon?"

„Ja mislin da je."

"A onda ništa, daj ga u servis i oni ti mukte moraju otklonit kvar. Ali, nemoj puno čekat. Moreš još vozit, ali neće dugo. Šta drugo ima u tebe?" upita Krešo naslanjajući se rukama na stol i ukrštajući prste.

"A ništa, evo doša da van kažen za materinu zadušnicu u drugi četvrtak."

Krešimir malo pogne glavu i ozbiljno zakima, kako je red kad se spomene netko tko je umro.

"Pitan ti ćaću kako se snalazite bez nje, a on kaže da ste dobro" nastavi don Štipan. "Drago mi je to čut."

"Ma, kakvi! Đavla je dobro, moj Stipane", usprotivi se Krešo.

„Vidi njega", javi se Jozo. "Šta tebi ne valja?"

"Ništa", reče Krešimir gorko. "Ništa ne valja. Evo, samo za primjer, don Stipane, mudante. Laštik popustio, sve nan mudante došle ovolike", raširi on ruke da pokaže i raširi ih bogme oho ho. "Krenen li se, da oprostite na izrazu, popišat, ne treba mi ji skidat. Samo ji pustin."

"Eh, sad on, mudante mu smetaju..." podsmjehne se Jozo najstarijem sinu.

"Nisu samo mudante!" naljuti se Krešimir. "Pogledaj u Domagoja košulje."

„Šta fali mojoj košulji?"

"Otkinio mu se botun pa stavio ljubičasti s materine jakete. Bar da je veličinu pogodio."

Domagoj dlanom posramljeno pokrije dugme na košulji, koje se doista, presvučeno ljubičastom tkaninom i veličine kao kovanica kune, ružno isticalo na modro i bijelo kariranoj košulji.

"A vidi Branimira. Od materina sprovoda nosi crne štofane gaće."

„Pa lipe gaće, šta ima veze", pomirljivo će Jozo.

"Jedne gaće, ćaća", naglasi Krešimir. "Ne mogu se godinu dana nosit jedne gaće."

"A i to što kažeš", složi se ipak Jozo, pa se obrati Branimiru. "Lipo ti brat govori. Jeben mu miša, Branko, isto si se moga prisvuć."

"Ništa u ovoj kući više ne valja otkad je mater otišla", nastavi Krešimir uzrujano. "Odamo zgužvani, nečisti, neobrijani, ko zviru po ovin brdima."

„Dobro, ne moraš sad vriđat", kaže ćaća tiho. Neugodna se tišina tada spustila u kužini Joze Poskoka. Njegov je najstariji sin očito kazao nešto što je sve njih odavno mučilo, a bilo ih je stid priznati.

„Khm!" nakašlje se napokon don Štipan tiho i učenim im glasom reče: "Bojim se da je iz situacije u kojoj ste se našli samo jedan izlaz. Neko bi se od vas triba oženit. Bar jedan da dovede ženu, lašnje bi van bilo."

Poskoci se na to uplašeno pogledaju, zanijemili od šoka i nevjerice. Branimir se nervozno, kratko zasmije, ali brzo zamukne kad shvati da nikome nije do smijeha.

Nitko nije očekivao da bi svećenik mogao kazati nešto tako stravično. Nitko, činilo se, osim Krešimira, koji je, odsutno gledajući preda se, jagodicama prstiju skupljao neke mrvice po stolu.

"Da znaš, don Stipane", kaže on napokon, "i ja san razmišlja o tome."

„Krešo, sine..." javi se Jozo preklinjućim tonom.

"Nisan virova da ću to ikad reć", nastavi Krešimir ne obazirući se na oca, "ali možda bi se stvarno tribalo ženit. Ne more se, velečasni, više ovako. Ne more se živit bez žene."

Velečasni mu šutke potvrdno kimne.

"Krešo, razmisli još jednon", upozori ga otac. "Razmisli, nemoj ponovit moju grešku."

Krešimir zamišljeno kimne ćaći, ali djelovao je kao netko tko je donio tešku odluku i ne misli odustati od nje.

"Nisan van dosad ništa govorio jer ni sam nisan bio siguran", kaže, "ali već duže vrime mislin o tome kako bi triba otić doli u grad nać sebi ženu."

Svi su ostali paf kad je Krešo to izjavio, ali nisu ništa rekli. Jedino je Domagoj, najmlađi i najosjetljiviji među njima, ljubimac pokojne matere koja ga je odgajala gotovo kao djevojčicu, kad joj dragi Bog već nije dao da ima kćer, posramljeno sakrio lice u prljavu zavjesu i neutješno zaridao.

Drugo poglavlje

opisuje nestašicu žena i u gradovima i zaražene nevjeste koje se nude preko kompjutora. otkrije se da Srbi ne znaju gubiti, a na kraju pada kiša, što uopće nije loše

Zvonimir je osluškivao vodu u kupaonici, zatim korake niz hodnik, šum trenja tkanine, škripu vrata i suhi kašalj najstarijeg brata. Mislio je da ga je jedini čuo, ali i Branimir, njegov blizanac na susjednom krevetu, bio je budan.

"Ode on", šapnuo je Branko.

"Ode", složio se Zvone i odjednom mu je došlo teško, kao da mu je netko sjeo na prsi.

"Ako nade ženu, more bit da se i ne vrati."

„Vratit će se on."

"Misliš?"

"Ma, sto posto", rekao je Zvone tiho, premda uopće nije bio siguran u to.

Sunce tek što nije izašlo iza nazubljenih vrhova, rumen se razlila kamenjarom, a dva zarobljena inkasatora tužno su zurila kroz rešetke na prozoru konobe, sasvim nesvjesni te ljepote. Jedan je grdelin zapjevao u šumarku iznad kuće dok je Krešimir stavljao torbu u automobil. Zalupio je poklopac prtljažnika i zastao slušajući razigrani cvrkut. Pogledom je prešao po selu u kojemu je proveo gotovo čitav svoj život. Trideset osam godina. Izuzme li rat, jedva da je ikad prenoćio izvan Poskokove Drage. U kuhinji se upalilo svjetlo i čača se pojavio na prozoru. Mrko je gledao Krešimira nekoliko trenutaka i Krešimir ga je htio pozdraviti. Ali, tek što je podigao ruku, Jozo se maknuo i uvrijeđeno povukao zavjesu. Krešo se osjetio glupo, pa je krenuo rukom iza glave, tobože da popravi kosu na zatiljku. Zatim je sjeo u Golf, upalio motor i nemirna srca krenuo.

„Krešo, brajo, sritan ti put!" viknuo je za njim Domagoj s osmatračnice iznad klanca, a on mu je mahnuo ne osvrćući se. Sredina je travnja bila, prva je kadulja ljubičasto obojila obronke.

Razdanilo se dok je s brda sišao na glavnu cestu, na križanju s ruševinom nekadašnje gostionice iz koje je rasla divlja smokva. Polje

u nizini činilo se kao šareni pokrivač od otpadaka tkanine, smeđih trapeza oranica, zelenih livada, žutog žita, prugastih krpica vinograda. Sićušni traktor milio je zmijolikim bijelim putem između njiva. Lokve od kiša blistale su kao rastopljeno zlato, sav je kraj treperio u jutarnjoj izmaglici. Krešo je vozio preko mnogih brda, kroz doline i sela, kraj crkava okruženih čempresima i dućana mješovite robe pred kojima su na prevrnutim gajbama sjedili muškarci s pivom, kraj dvorišta gdje su u visokoj travi trunuli pokvareni poljoprivredni strojevi, kraj prljavih ovaca koje su pasle u kršu, kraj žena s kariolama djeteline i djece pogrbljene pod školskim torbama, dok se iza jednog prijevoja pred njim nije raširila plava morska površina sa sivim obrisima otoka u daljini. Promet je postao gušći kada je stigao do jednostavnih bijelih kocaka periferijskih trgovačkih centara, pogona i skladišta. U gužvi dostavnih kamiona gotovo je promašio ulaz u grad, a zatim je čitav sat izgubljeno kružio ulicama, jednom čak u zabranjenom smjeru, prije nego što je našao blijedožutu peterokatnicu koje se nejasno sjećao iz nekih davno prošlih vremena.

* * *

Tetka ga je grčevito zagrlila i zaplakala, a barba mu je uzeo jaknu i donio papuče. Isprika da nije gladan, kao i obično, nije ni ozbiljnije razmotrena. Nije se Krešimir pravo ni okrenuo oko sebe a već je za kuhinjskim stolom u usta trpao masnu kajganu s pečenicom, dok su ga njih dvoje zaljubljeno gledali.

"Teško je to danas, moj sinko", rekao je barba Ive kada mu je Krešo ispričao zašto je došao. "Nema žena. Gledan ja ove mlade danas, niko nema curu. Velika je nestašica i ovdje u gradu."

"Dobro, ajde", kazala je teta Rosa ohrabrujuće, mazeći Krešu po kosi, "more bit da bi se isto naša koji stariji model na sniženju."

"Vraga!" viknuo je barba. "Sve se to danas uda dok si reka keks. Znaš onoga Alfrevića šta je ima gluvonimu ćer, oni šta je radija s menon. Pamtin da mi je godinama priča: 'Ive, bogati, samo da mi je nekako udat', a ona, divice ti blažene, nije ni trideset uvatila, a već se triput udavala i rastavljala. Kako koga nađe, za po godine se posvadi s njen."

"Pa kako se mutava svadi?" upitala se tetka zamišljeno.

"Gluve, ćorave, cotave, blesave, mutave, klempave, lajave, šporkuje, kurbaće, lezbaće, sve šta je žensko", nastavio je tetak zaneseno, "sve se ovi dana uda. Ali, opet, ne znan... More bit da je najbolje da provaš priko agencije."

"Kakve agencije?" začudio se Krešimir.

"Ima sad agencija, čita san u novine prije neki dan, ti in daš svoje podatke, kakvi si i odakle si, šta bi i kako bi, a kompjuter izbaci žensku šta bi ti najbolje pasala. Ne moraš tražit, trćat okolo, u pet minuti se, kažu, sve riješi."

"O, ne bi ja te iz kompjutera ni šta pon takla", primijetila je teta sumnjićavo. "Šta ti znaš je li cura zdrava, da nije zaražena...?"

"Zaražena? S ćin će bit zaražena!?" zgranuo se barba Ive. "Bome, kompjuterskin viruson."

"Ajde, Rose, svega ti, mući. Mući da te kogod ne ćuje. Pa di će se ćeljade zarazit viruson od kompjutera?"

"A pusti, ne znan ja..." rekla je Rosa oprezno.

"A vidin da ne znaš. Petljaš se u stvari o kojima nemaš pojma."

"A ti onda u agenciji nađi neku šta je ućenija od mene", odbrusila je teta i okrenula se najstarijem sinu pokojne sestre. "Pusti ti šta bena govori. Niko se tvoj nije priko kompjutera vinćava, pa nije ni tebi potriba. Izađi lipo vanka. Lip je dan, proliće, pun grad šesnih cura, milina ih je gledat. Di ćeš, kraj svega toga blaga božjeg, ić u agenciju."

"Ja samo kažen šta bi mu bilo lakše", pokušao je barba Ive još jednom.

"Ma, vraga!" odbrusila je Rosa. "One šta ćekaju da in agencija nađe priliku, sigurno su neke linguze šta samo side na kauću i žderu napolitanke. Za nać momka valja se potruditi, mrdnit se, obuć, urediti, našminkat, splest, valja znat prićat, znat se smijat, bit i pametna, i lipa, i draga, i lukava... Triba se oznojiti, sinko moj, a ne doma stat i ćekat da ti samo dođe. Priko kompjutera?! Ajde, moj momak!"

"Ma, za pravo reć", počeo je Krešimir nesigurno, "ja bi prova nać jednu curu. Jednu šta san... A ne znan kako bi reka... Bili smo skupa..."

"A ti imaš curu?!" zaprepastio se barba. "Pa šta odma ne kažeš."

„Dobro, nije baš da mi je..." promućao je Krešo bojažljivo.

"A koja je, je li je znamo?" prekinula ga je teta razdragano.

"Nećete je vi znat, jedna konobarica..."

"To je jedan lipi posa."

"Radi u kafiću u koji smo išli u ono ratno doba, kad bi se vratili s terena."

„Kako se zove?"

"Žirafa."

"Cura se zove Žirafa?!" zaprepasti se tetak Ive.

„Uimeocaisina..." prekriži se tetka.

"Ma, ne", objasni Krešo. "Mislio san za kafić da me pitate. Kafić se zove Žirafa, a cura je Lovorka. Svidila bi van se. Onako, malo je viša, krupnija cura. Plave oči ima."

"Plave oči su najlipše" rekla je tetka očarano.

"Pa jesi se čuja s njon? Zna li da dolaziš?" upitao je barba.

"Nismo se čuli neko vreme. Viđali smo se, reka san van, kad je bilo ono..."

„U ratu?" prekinuo ga je barba.

"E."

"Prije petnaest godina?"

"Ajde, nije baš petnaest prošlo."

„Moj sinko, nije ni puno manje", rekao je barba onespokojavajuće.

"A, dobro, jeste se posli toga još koji put vidili?"

Krešimir je niječno odmahnuo glavom, a barba i tetka su se zabrinuto pogledali.

„Krešo moj, ja ne znan šta bi ti reka", kazao je barba.

"Ako se ti tolike godine nisi javija curi, teško da te ona još čeka."

„Misliš?" začudio se Krešo.

"Žensko je to, nije joj za virovat."

"A ko zna, more bit da ga isto čeka", rekla je teta, premda joj se po glasu vidjelo da ne vjeruje u takvu mogućnost, a Krešo ju je pogledao iznenada nekako molećivo, slomljenog, bespomoćnog izraza kakvog Rosa nikada nije vidjela na njegovu licu. Činio se gotovo kao dječak kad je upola glasa promucao:

"Šta bude, ja bi je volija nać... Baš mi je nekako... Šta ja znan... Nekako mi je ostala u srcu."

"Ljubavi tetkina", raznježila se Rosa. "Naćemo mi nju. Naćemo je, glupaču, pa taman da je u Kostariku otišla."

* * *

Sve što je Krešimir imao od odjeće, i na sebi i u torbi, Rosa je uzela oprati. Odlučno ga je otjerala da se otušira i obrije, a kada je on iz kupaonice došao u sobu, na postelji ga je čekalo čisto rublje, hlače i košulja, sve barbino, koji je približno jednake visine i grade. Zakopčavajući košulju, gledao je kroz prozor na ulicu i odjednom se osjetio izgubljen i nesigurno daleko od kuće. Odjednom mu je ovo bila loša zamisao i poželio se vratiti u svoja brda. Morao je valjda biti blesav kada je povjerovao da bi u gradu koji slabo poznaje mogao naći ženu o kojoj ne zna gotovo ništa. Njegovo znanje o ženama i inače je bilo vrlo oskudno. Žene je gledao oprezno i izdaleka, ne poimajući kako bi im uopće prišao. Prije mnogo godina, kada je imao trinaest ili četrnaest, u prsima je osjetio nejasnu privlačnost prema jednoj djevojčici u razredu, jednoj Sandri što je sjedila ispred njega. Bezbrojne sate proveo je zureći u njezin zatiljak, napregnuto razmišljajući kako da počne razgovor. Prošao je tjedan, pa drugi, pa čitav mjesec i još jedan, završilo je polugodište, proljeće je zamijenilo zimu, došli su topliji dani, bližio se kraj školske godine, a on je svejednako žudno piljio u njezin konjski rep, malo klempave uši, neposlušne kovrčice na vratu, i ništa mu nije padalo na pamet. Naposljetku, možda i umorna od njegova mučaljivog, manijačkog buljenja, Sandra se jednoga dana okrenula i sramežljivo mu se nasmiješila, a on se zbunio kao da je zatečen u nečemu sramotnom i zbog razloga koje sebi poslije nije umio objasniti, ne razmišljajući, nekako instinktivno, ošamario je.

"A more bit da ti je cura tila pokazat da si joj drag", rekla je mater, koju su zbog tog ispada pozvali na razgovor s razrednikom, a Krešo ju je začuđeno pogledao. On se smijao ako je netko šepao ili mucao, ugazio u balegu ili pao s traktora. Jedine prilike kad se on smijao bile su kad bi se nekome rugao, pa je pomislio da se djevojčica, jednako tako, nasmiješila jer je nepočešljan, kragna mu stoji ukrivo ili bala viri iz nosa. To da bi osmijeh mogao značiti sviđanje bila mu je nevjerojatna novost. Odlučio je idući put pokušati prijateljskije nastupiti. Idućeg puta, nažalost, nije bilo. Sandra se više nikada nije nasmiješila Krešimiru, a i druge djevojčice, poučene njezinim iskustvom, uplašeno su obarale glave ako bi ih on pogledao. Velikim dijelom vjerojatno zahvaljujući ugledu obiteljskog imena, predaji o divljaštvu Poskoka, a dijelom svakako i zbog svoje povučene naravi,

u školi je bio usamljen i izopćen. Nije pripadao nijednoj dječjoj klapi niti je imao prijatelja koji bi mu se povjeravao i dijelio marendu s njim, nikada nije došao nijedan Mate da mu od Zorana, koji je čuo od Mirande, prenese kako se sviđa Luciji.

"Kako si upoznala ćaću?" upitao je jednom mater, nadajući se da će mu njezin primjer rasvijetliti pravila zagonetne socijalne igre zbližavanja s djevojkama. Mama se nasmiješila, bila je to očito draga uspomena.

"Moj ćaća ga je uvatio kako nan krade tele. Bilo mu je ili će mene oženit ili metak u glavu."

Krešimir nije znao kako bi mu to moglo biti od koristi. Nitko mu i ništa nije moglo pomoći. Završio je osnovnu, zatim i srednju školu, a djevojke su mu ostale jednako nedokučive i daleke i želja koja je treperila u njegovim grudima s vremenom je postala nekako mukla, teška i žalosna. Jedan jedini put ju je utažio, u ratu, u veljači 1993., jedne kišne srijede kada je s nekolicinom iz voda otišao na piće.

Došao im je kao običaj da uvijek nakon smjene na položaju, kada se iskrcaju iz kamiona u vojarni u Splitu, odu u kafić Žirafa u Čehovljevoj ulici, odigraju nekoliko partija pikada i popiju po nekoliko piva prije nego što se razidu. Znali su konobaricu, krupnu, no ljepuškastu, vedru i grlatu Lovorku, a Lovorka je znala njih i, napola u šali, a napola zaozbilj, vojnici su joj se udvarali. Svi osim Krešimira, koji je uvijek bio malo po strani. On je te večeri upravo mislio krenuti da uhvati zadnji autobus za Smiljevo kada mu se konobarica preko šanka javila šapatom.

"Oprosti, mogu te nešto zamolit."

To ga je zateklo jer je bilo prvi put da se baš njemu izravno obratila. No, sljedeće što će čuti bilo je još neočekivanije.

"Je li bi mi ti moga bit momak?" upitala je Lovorka. Krešo se smeo, a rumen mu je oblila obraze.

"Mislin, samo onako, odglumi da si mi momak."

Krešimir Poskok uspio je samo zapanjeno zinuti. Konobarica se nagnula preko šanka, došla mu sasvim blizu i tiho objasnila.

"Jedan policajac, sad je uša u kafić... Nemoj se okrićat", upozorila ga je Lovorka. "Svaki dan dolazi pa me gnjavi. Misli da je faca, a glup je ka ponoć. Padne mi mrak kad ga vidin. Zato san mislila da ti

odglumiš da si mi momak. Da on vidi kako san ja s tebon pa da se ne usudi prič. Ne bi ti to bija problem?"

„Nije... Ne bi... Može, kako da ne...“, promućao je Krešimir.

"Dobro", rekla je Lovorka. "Onda ću te sad poljubiti."

„Zašto?!" zaprepastio se Krešo.

"Pa jesi li mi momak ili nisi?" rekla je konobarica jednostavno i cmoknula ga pravo u usta.

"Ooo! Šta je ovo bilo?!" zavikao je veselo jedan iz Krešina voda, jedan što je radio u kulturnoj rubrici Slobodne Dalmacije pa su ga svi zvali Kultura.

"Šta se čudite? Zar ne smin ni poljubiti svoga momka?" rekla je konobarica, a ono momka namjerno je bilo malo glasnije da čitav kafić čuje.

"A je li? Pa nisan zna da ti je on momak", začudio se Kultura.

"Puno ti toga ne znaš, moj dragoviću", kazala mu je Lovorka samouvjerenom, a Krešimir je samo sjedio, slaboumno se smiješio i osjećao vrućinu u tijelu, kao da ga je netko polio benzinom i bacio šibicu na njega. Krenuo se napiti da ugasi tu vatru, a onda otkrio da mu ruke lagano drhte i umalo se nije polio pivom.

"Krv ti irudove, mi se svi polomili da te zbarimo", kazao je veselo desetnik Mile, "a ti izabrala ovoga mutavog."

"Ja to uvijek govorim, oni što samo side i muče su najgori", rekao je jedan Željko Klarić, autoprijevoznik.

"Miran, tih, povučen, pomalo krvoločan", zaključio je Kultura.

Krešo se sramežljivo smiješio i u sebi cvaio od ponosa, kao da je on zbilja neki opaki zavodnik. Lijep je osjećaj bio imati curu, makar i ne bila istinska. Kao nehotice se osvrnuo da pogleda policajca gnjavatora kojemu je imao zahvaliti tu neočekivanu sreću. Mršavi mladić od kojih dvadeset pet, tek malo stariji od njega, imao je visoke zaliske i već si mogao vidjeti da će za koju godinu biti sasvim ćelav. Za stolom u kutu nervozno je grizao donju usnu i lupkao nogom, s mržnjom ga gledajući svijetloplavim, vodenastim očima.

"Šta si se zamislija, ljubavi?" upitala ga je iznenada Lovorka preko šanka i svoju malu hladnu ruku stavila preko njegove. Godinama kasnije Krešimir Poskok sjećat će se kad je ona rekla ljubavi i dodira njezine ruke, još mokre od pranja čaša.

"Ljudi, ajmo ća! Ajmo ća, ja ovo ne mogu slušat", zavikao je Mile tobože ogorčeno. "Kad ona njega ovako zove, meni ka da neko zabija nož u prsi."

Lovorka se nasmiješila Milinoj upadici, ne skidajući pogled s Kreše.

"Kako je bilo gori?" upitala ga je.

"Di? Na položaju? Onako, nije loše", rekao je Krešo.

"Mislin, bio je jedan minobacački napad, pa nismo mogli tri dana izać iz bunkera, ali inače..."

"Tri dana?!" zapreputila se konobarica. Krešo je ozbiljno kimnuo.

„A sve zbog njega. Zbog ovoga ovde", umiješao se Mile pokazujući Kulturu.

„Ajde, jebi ga, nije baš zbog mene", branio se Kultura.

"Zbog tebe, zbog tebe", ponovio je desetnik neumoljivo. "Sve je bilo zbog tebe i glupog šaha."

Lovorki ništa nije bilo jasno, kakve veze ima šah s minobacačkim napadom, pa su joj vojnici ispričali. Njihov je položaj na jednom brdu iznad Kljaka, u drniškom kraju, a dva brda dalje su Srbi. Na televiziji se ratovanje čini kao dinamična aktivnost, ali u stvarnosti oni uglavnom kartaju, čitaju kaubojske romane, podgrijavaju gulaše i prde. Čitavih devet mjeseci, koliko su tamo, njihov vod nije ispalio ni jedan jedini metak ili granatu na srpski položaj, a i Srbi su jednako miroljubivi. Ne bi gotovo ni znali jedni za druge da nije radiostanice. Od dosade su se međusobno podjebavali preko motorole, vrijeđali na nacionalnoj osnovi, vodili nesmiljene političke rasprave, pričali prostačke viceve i slično, sve dok jednu večer neki njihov komandir tamo, neki poručnik Ljubiša, nije upitao:

"Alo, ustaše, igra li neko tamo od vas šah? Ovi moji ovde sve neki tudumi, ne razlikuju kulu od kraljice."

Javio mu se Kultura da bi igrao s njim. Oni u bunkeru čak nisu imali šahovsku ploču i figure, nego je Kultura sve iz glave morao. Sjedio je u kutu bunkera s motorolom u ruci, koncentrirano gledajući u jednu točku, i povremeno javljao poručniku Ljubiši...

"Konj na d4. Pješak sa c2 na c3!... Top na g7."

A poručnik Ljubiša je s druge strane odgovarao...

„Laufer sa f2 na b5L. Kula na a4L. Pijun na e5!"

Počeli su poslije večere i sve do jutra je vedrom zimskom noći preko drniških brda na radiovalovi ma krčao njihov šahovski

obračun. Zraka sunca probila se kroz sićušan otvor puškarnice u kamenom grudobranu, a vod se lijeno protezao u vrećama za spavanje, kada je Kultura, raščupan i blijed od neispavanosti, okončao povijesni dvoboj pobjedničkim usklikom...

"Kraljica na d7! Šah mat!"

"U, tetku ti jebem!" opsovao je s druge strane veze poručnik Ljubiša gorko. Pet minuta poslije počeo je nemilosrdan minobacački napad srpskih snaga, koji je bez prekida trajao iduća sedamdeset dva sata.

"To su ti Srbi!" uzdahnuo je nezadovoljno desetnik Mile. "Ne znaju gubit."

„Ma, ljudi, kad vam kažem, nije bilo do mene", pokušao je još jednom Kultura.

„Je, do tebe je. Nemoj meni pričat, znan ja Srbe", okončao je tu raspravu desetnik i još samo dodao: "A znaš šta ću ti reć, ako te oni još koji put bude zva..."

"Nemoj, Kultura, više, ka brata te molim...", upao je Klarić molećivo.

„Ne, ne", odmahnuo je desetnik podignutim kažni prstom odlučno. "Ako se četnik još koji put javi da bi igra šah, ti, Kultura, opet igras s njim i opet ga naguzi.

Zapamti šta san ti reka, najebi mu se majke! Hrvatski narod, sve one udovice i siročad, prognanici i izbjeglice to očekuju od tebe."

"Ljudi, očemo li više, žena me čeka?" upitao je Klarić.

„Evo, samo da ovo popijen", rekao je Mile.

"Triba li koga bacit doma", ponudio je Kultura. "Poskok, tebe ka obično?"

"On će ostat još malo ovde s menom" rekla je Lovorka prije nego što se Krešimir uspio oglasiti. Premda to nije bilo ono što je mislio reći, nije se pobunio.

"E, moga san i mislit", kazao je desetnik. "Slušaj", okrenuo se Kreši, "dobro mi pazi ovu curu, meni si osobno odgovoran za nju... A ti", obratio se Lovorki, "ako ti ovi ovde..."

"Ajmo, ajmo...", prekinuo ga je Klarić. "Dosta te je bilo za večeras."

Vojnici su otišli, a Krešo je ostao naslonjen na šank, zaljubljen gledajući konobaricu koja mu je krenula pričati novosti iz svog života i života svojih najbližih, o rodici koja se udala za narkomana i o teti koja je depresivna otkad joj je prije pola godine uginuo pas, o susjedima kojima je eksplodirala plinska boca upravo kad su završili

pituravanje stana i o prijateljici što je na smrt prepadnuta jer joj kasni menstruacija, o krizmanoj kumi kojoj je gataru prije mnogo godina točno rekla da će imati problema sa štitnjačom i o stanodavcu kojega je uhvatila da joj prebire po gaćicama. Lovorka je mljela ne zaustavljajući se, a Krešimir je poslušno i sa zanimanjem kimao, premda nikoga od ljudi o kojima je pričala nije poznavao niti su mu išta značili. Kao začaran je gledao pramen kose koji joj je pao na lice.

Večer je odmicala i u kafiću je bilo sve manje ljudi, pa je i Lovorka mogla sjesti do njega i zapaliti. Otpuhujući dim, rekla mu je da bi obojala pramenove u plavo, i da se boji zubara, i da voli nositi čizme na tajice, i da umije kucati s deset prstiju jer je u školi učila daktilografiju, i da se lako napije, već nakon dvije čaše vina joj se zavrti u glavi. Krešo je skupio hrabrosti i maknuo joj neposlušni pramen s čela, a ona se nagnula i nježno ga poljubila. Vrhom jezika nježno je taknula njegove usne, a njemu se činilo da je on upravo popio one dvije čaše vina. Poljubac ga je ošamutio da je gotovo pao sa stolice.

"Gorane, oćeš ti još štagod, za dvadeset minuta zatvaran?" upitala je Lovorka policajca, jedinoga koji je osim njih dvoje ostao u lokalu. Krešimir je gotovo zaboravio toga čudaka koji je nekoliko sati mračno šuteći i lupkajući sjedio za stolom u kutu.

"Ne bi, fala", rekao je Goran promuklo.

Malo poslije i on je otišao, a Krešimir je pričekao da konobarica časkom oriba pod u zahodu i opere nekoliko preostalih čaša. Zajedno su izašli, vani je pljuštalo.

"Je li on još tu negdi?" upitala je Lovorka šaptom, zaključavajući metalnu roletu na vratima kafića.

Krešimir se osvrnuo i na blijedom svjetlu ulične lampe, kroz zastor kiše, ugledao policajca Gorana u veži obližnje zgrade.

"Stoji tamo, priko puta."

"Bolesnik", kazala je Lovorka ogorčeno. "Miljardu puta san mu rekla da me se kani i on opet dođe."

Pružila je kišobran Krešimiru, a njemu je trebala sekunda ili dvije da shvati što se od njega očekuje, prije nego što mu je došla slika parova kako zajedno hodaju na kiši. Rastvorio je kišobran, ona se privila uza nj, a on joj je oprezno stavio ruku oko struka.

"Nije ti tlaka da me otpratiš", rekla je Lovorka. "Ovde blizu stojin."

"Ma, di će mi bit tlaka."

Konobarica se stisnula uza nj, a onda je i on nju čvršće zagrlio. Silan se pljusak spustio na grad i prskao ih sa svih strana nošen zapusima vjetra pa su, unatoč kišobranu, oboje uskoro bili sasvim promočeni. Gacali su kroz bujicu što je tekla ulicama i klokotom se izlivala u odvođe. Srećom, ona je zaista blizu stanovala, tri ulice dalje zaustavili su se pred njezinom zgradom. Krešimira je ipak ispunilo razočaranje kad se odvojila. Ma da je i mećava bila, on je mogao do jutra hodati s njezinim toplim i drhtavim tijelom uza se, mirišući cvjetni vonj njezina dezodoransa.

"Eto ga", rekla je ona pod nadstrešnicom. "Puno ti fala, spasija si me."

"Ništa... Nema na čemu."

„Oćeš da ti ostavin kišobran?“

„Ma, ne triba, lako ću.“

"Đavla ćeš lako, uzmi kišobran, kako ćeš bez ičega po ovon vrimenu. Nego, di ti uopće stojiš?"

"U Poskokovoj Dragi."

„Pa di je to, jebate?"

"Od Smiljeva pa uzbrdo."

"Od Smiljeva pa uzbrdo?" ponovila je Lovorka zapanjeno.

"Jedno sedan kilometara", objasnio je Krešimir jednostavno. "Nije baš najbolja cesta."

"Ti nisi iz Splita?"

Krešimir je odmahnuo glavom da nije.

"Pa šta ćeš sad? Od Smiljeva pa uzbrdo, jedno sedan kilometara?"

„Prošetat ću do kolodvora, popit piće, u pet i po mi je prvi autobus.“

"O, jeben ti miša!" opsovala je djevojka, pa se zamislila na nekoliko trenutaka i naposljetku odlučila: "Ajde ulazi, prispavat ćeš u mene."

"Ma, ne triba, stvarno..."

"Daj, nemoj me zafrkavat, di ćeš po ovon vrimenu svu noć ćulit na kolodvoru. Uđi bar da se osušiš i popićeš ćikaru čaja."

Otključala je ulazna vrata i pustila ga unutra. Lift je bio išaran, ulijepljen žvakama i kiselo smrdio.

"Morat ćemo bit tiho, da ne probudimo gazde", upozorila ga je djevojka smiješeći se. Tko zna što je njoj iznenada došlo smiješno.

Krešimir je prestrašeno osluškivao mehanizam dizala i nije mu bilo do zajebancije.

Uzela ga je za ruku i provela zamračenim hodnikom. Uključila je svjetiljku na noćnom ormariću tek kad su zatvorili sobna vrata za sobom i još ga jednom prstom preko usta upozorila da budu tiho. Soba je bila uska, tek s jednim trošnim kaučem presvučenim plahtom i kariranom dekom, noćnim ormarićem kraj uzglavlja, ormarom, otrcanim sagom na podu i slikom nekog muškarca zalijepljenom na zidu. Krešimir je osjetio divlji nalet ljubomore kad ga je ugledao.

"Je li ti ovo momak?"

„Ko?"

"Ovi na zidu."

"To je Mel Gibson, glupane."

Krešimir je ozbiljno kimnuo, premda ga njezin odgovor zapravo nije ospokojio. Lovorka je uključila električnu grijalicu i na prozorsku kvaku iznad nje objesila vješalicu s mokrom jaknom, a zatim izula čizmice, pa i njih stavila da se suše na podu.

„Skinu i ti jaketu, da ne stojiš u mokru", rekla mu je i on ju je poslušao. Iz ormara je izvukla dva ručnika i pružila mu jedan da obriše kosu, a zatim se iskrala iz sobe. Negdje iz stana čuo se malo poslije šum vode iz slavine, a onda koraci, vodokotlić, ponovno slavina, opet koraci, jedva čujan zvon stakla. Koju minutu poslije vratila se s dvije šalice čaja.

"Sidi, šta stojiš."

Stražnjicom se spustio na rub otomana kraj nje. Neko vrijeme su u tišini srkali vrelu tekućinu. Lovorka ga je sa zanimanjem promatrala, a on joj, zbog nečega, nije mogao uzvratiti pogled.

"Jesu ti mokre noge?"

"Nisu", rekao je on gledajući svoje zelene, čvrste vojničke čizme.

"Svejedno, izuj se. Ispružit ćemo se ovde jedno do drugoga. Ja moran spavat, a nemoš ni ti cilu noć stat ka ćuk."

"Nemoj se ti brinit za mene, meni nije..."

„Ajde ne budali", prekinula ga je. Zatim su opet malo šutjeli i pili čaj.

"Jeba te pas!" uzviknula je iznenada. "Što nisi reka da nisi iz Splita?"

Krešimir je slegnuo ramenima, ne umijući pravo objasniti zašto je zatajio tako važan podatak.

"Ti samo šutiš. Ti si sigurno neka Riba u horoskopu", zaključila je Lovorka. "Ajde popij do kraja pa idemo leć."

Ustala je i, zaklonjena ormarskim vratima, presvukla se u plavu pamučnu pidžamu. Krešimir je sramežljivo okrenuo glavu.

"Skinu se i ti", rekla mu je. "Ne moreš mi u postelju obučen."

Bojažljivo se skinuo u bijelu majicu i maslinastozelene duge vojničke gaće, a ona je legla i navila budilicu.

"Nema pipanja", upozorila ga je strogo kad se i on ispružio, a onda je ugasila svjetlo, okrenula mu leđa i rekla: "Laku noć."

"Laku noć", rekao je Krešo.

Ležali su u mraku neko vrijeme i slušali kišu kako tuče u prozor. On se sjetio da se nije pomokrio, a nije se usudio upitati da ode u zahod.

"Znaš", javila se odjednom djevojka, "oni policajac večeras. Nije on tako strašan da ja sama ne bi znala izać na kraj s njim... Mogla sam ja to i bez tebe, nego, eto... Nekako mi je bila fora da mi ti budeš momak... Neman pojma kako mi je to došlo... Šta ja znan, nisi ružan... Nego, uvijek šutiš..."

Kad god dođeš u kafić, samo sidiš i šutiš... Majke mi mile, ideš mi na živce koliko moreš šutit... Kaži nešto, čoviče!"

"A šta ću ti reć?"

"Ne znan", rekla je Lovorka obeshrabreno. Zatim su opet malo ležali i slušali kišu.

„Krešo?" javila se ona ponovno.

"Molin?"

"Bi li se ti ljubio?"

„Bi."

"I ja bi isto."

Okrenula se, rukama mu napipala glavu, pa je uzela među dlanove i pomamno ga poljubila vrućim usnama, pružajući mu mokri palucavi jezik. Krešimir ju je zgrabio za kosu, a ona njega ugrizla za usnu. Liznuo joj je vrat, a ona je tiho zastenjala i zavukla koljeno između njegovih nogu. Kada ju je uhvatio za stražnjicu, počela se pohotno uvijati.

"Ooo, stoko!" uzdahnula je pa ga hitro zajašila. "Stoko jedna neodgojena, prvu večer baneš u mene i misliš da moreš dobit šta

god oćeš. To si mislio, a? To si mislio, priznaj?"

"Nisan... Nisan, majke mi."

"Ajde, nemoj meni pričat, znan ja vas muške."

Krešimiru se teško sjetiti pojedinosti te mahnite večeri, što je bilo prije, a što poslije, osjeti su mu izmiješani u uspomeni, okus njezina znoja i sline, slatkast miris spola, njezine tople i teške sise na licu, bičevi kose, drhtaji bedara, stenjanje, uzdisanje i jecaji.

"O, jadna li san! O, jadna li san!" šapnula je dvaput iz mraka glasom u kojemu se očaj miješao s ushitom.

Krešimir se jasno sjećao možda samo toga neobičnog trenutka. Nikad prije ništa slično nije doživio i nije pravo razumijevao što se događa. Naslućivao je samo kako je ona bespomoćna, u vlasti neke nepoznate, strašne sile što je u isto vrijeme i užasna i slatka, koja je plaši, a kojoj se žudi predati, i kako ju je odjednom poželio zaštititi.

"Nisi jadna... Nisi jadna, s menon si", ponavljao joj je umirujuće, zapravo nesvjestan što govori. Riječi su ne kako same od sebe došle, ne njegovom voljom mu se otkinule s usana. I bile su to, činilo se, dobre riječi.

Drugo čega se bistro sjećao bilo je grčevito grljenje u zoru kod dizala, kada ga je pošla ispratiti.

"Kaži mi da me voliš", zapovjedila je jednostavno.

„Volin te."

"Lažeš."

„Volin te."

"Lažeš, gade", siknula je gnjevno ga grebući po licu.

„Volin te, Lovorka", pokušao je još jednom molećivo.

„Dušo moja", kazala je ona nježno.

Jedva su se odvojili jedno od drugoga. Na kraju je još zakasnio na prvi autobus. Obećao je doći u iduću srijedu, prije sljedeće smjene na položaju. Ali, samo nekoliko dana poslije izvanredno su pozvali njegovu brigadu i bacili ih u Bosnu, kod Livna, gdje su bez prekida ostali iduća četiri mjeseca.

U snijegom zametenoj planini očaj ga je izjedao dok je mislio na konobaricu iz kafića Žirafa. Kako su dani prolazili, činila se sve dalja i, napokon, kad su ih pustili kućama, malo zbog krivnje, malo zbog srama, a najviše zapravo zbog gluposti, nije joj se došao javiti. S vremenom je postajalo sve gore.

Treće poglavlje

govori da je kapitalizam dinamičan sustav u kojemu ništa nije gdje je prije bilo, jednoj se pričini muškarac na stablu, a policajci pjevaju Mišu Kovača

„Evo, vidiš, ovo ti je Split“, kazao mu je barba Ive sljedeće jutro, dok su se okretali za djevojkama što su prolazile mimo njih u kratkim suknjama, na dugim nogama i tresući grudima u raskopčanim bluzama.

„Uvik se u proliće poželiš razvest i uvik ti na jesen bude drago da to nisi učinija... Ali, dobro“, dodao je, „tebe tek treba oženit, za onu tvoju, kako si ono reka da se zove...?“

„Lovorka.“

„Lovorka, tako je. I ti ne bi nijednu drugu nego nju?“

„Je.“

„Hm! To nan znatno sužava mogućnosti“, rekao je tetak učeno. „Romantični ideal, kako je na cilon svitu samo jedna ona prava i kako si čitav život proklet ako je ne nađeš, nije baš puno ekonomičan. Sinko moj, nije to uvik ka u Miše Kovača. Na tvome mistu, ja bi odusta i uzeja prvo šta naleti, ali ako ti baš inzistiraš, evo ga, ovo ti je Čehovljeva.“

Zaustavili su se na početku ulice s četverokatnicama oronulih pročelja, zasjenjene drvoredom bujnih česmina.

„Kafić je, meni se čini, bio malo gori... Samo malo“, rekao je Krešo orijentirajući se. „Je, tako je, sićan se da je ovde bila banka. Gori, pedesetak metara poviše je kafić.“

Potrčao je od uzbuđenja, a barba Ive, koji odavno nije u prvoj mladosti, smireno se zaputio za njim.

„Sve ovo pamtin, znan di smo!“ viknuo je Krešimir i onda odjednom zatečeno zastao. „Ne razumin“, rekao je zbunjeno, pokazujući lokal s ruževima, sjenilima i bočicama parfema u izlogu, iznad kojega je ružičastim slovima pisalo: Narcis.

„Ovde je bio.“

„Jesi siguran? Oćeš da pogledamo još malo okolo?“

„Ma, ne treba. Sto posto, znan kuću, ovde je bio kafić.“

"Antuna Pavloviča Čehova 23", pročitao je barba Ive s ploče kraj vrata. "A ništa", dodao je hvatajući kvaku, "što se reče: Kartu čitaj, seljaka pitaj."

Unutra su se gotovo onesvijestili od mirisa koji su teški ležali u zraku, mirisa šume i citrusa, cvijeća, likera i čokolade, duhana, mahovine, papra, cimeta i mošusa, nevjerojatne mješavine u čijim su parama stajale balzamirane dvije pretjerano našminkane mlade žene, jedna crvenokosa, jedna plava.

"Skužajte, samo jedno pitanje", počeo je tetak. "Tražimo jednu curu šta je radila ovde u kafiću."

"A nije van ovo kafić, šjor" odgovorila je plava.

"Bog s tebon, ćerce, pa nisan ćorav. Pitan za kafić koji je ovde prije bija."

"Evo, ovde, na ovu stranu je sta šank, a ovde di san ja je bio fliper", pokazao je Krešimir barba Ivi. "Ovde je, nema greške. Sad mi se sve vratilo."

"Ja, bome, ne znan ni za kakav kafić", rekla je plava pa se okrenula crvenokosoj. "Lile, znaš li ti da je ovde bija neki kafić?"

Lile je odmahнула glavom da ne zna da je tu bio neki kafić.

"A otkad ste vi ovde?" upitao je barba Ive.

„Nas dvi? Od jutros."

"Ma, ne pitan to, nego otkad je parfimerija na ovo misto."

"A to? Pa ima, tako, jedno po godine", rekla je Lile.

„A šta je ono bilo prije nego smo mi otvorili?" zamislila se bjondina.

"Je li ono bila videoteka?" rekla je ona crvene kose.

„Tako je" složila se kolegica. "Videoteka... Videoteka Sirius."

"A ništa" okrenuo se Ive Krešimiru. "Idemo pitat u videoteku Sirius."

"Oni su van sad na Mažuranićevo šetalište", uputila ih je Lile.

"Fala van lipa, cure", zahvalio im je barba Ive uljudno, a onda mu je, već na vratima, upao u oči jedan plakat za parfem.

„Boss? To je, ka, neki miris za šefove, je li?"

Okrenuo se još jednom i pogledao prodavačice.

"A nemate možda neki parfem za obične radnike? Neki za zidare ili tesare, na primjer?"

Njih dvije nisu znale što bi mu rekle na to.

„E, moga san i mislit", zaključio je tetak.

* * *

U Siriusu na Mažuranićevu šetalištu bio je samo nekakav momak što se zaposlio tek prije dva tjedna i koji ništa nije znao o povijesti videoteke, ni da je ona jednom bila u Čehovljevoj 23, a kamoli da je na istom mjestu prije stajao jedan kafić. Morali su pričekati vlasnika koji je svaki čas imao doći. Krešo i barba naposljetku su čitavih četrdeset pet minuta kružili prostorijom razgledavajući kutije filmova.

"Imate li možda oni film s onin visokin glumcen?" upitao je barba Ive u jednom trenutku.

"Kako se zove?"

"Ne znan kako se zove, ali znat ćete ga vi. Oni visoki, bože dragi! Na stranu se češlja, uvik je u kožnoj jaketi. Malo daje na Frfu Mužinića kad je bija mlađi."

"Ne bi van moga pomoć", priznao je momak bespomoćno.

"Ništa, nema veze", rekao je barba Ive, a onda tiho dodao Kreši: "Danas se baš svaka mona more zaposlit u videoteci."

Onda je napokon došao gazda, a momak mu je pokazao njih dvojicu da ga čekaju.

"Nikad tamo nije bija kafić", rekao je vlasnik Siriusa kad su mu objasnili zašto su došli.

"Kako nije bija, ja se sićan da je bija", slagao je barba Ive.

"Caffe bar Žirafa", prisnažio je Krešimir.

"Žaj mi je, ne znan. Prije nego smo mi došli, tamo je stala fotokopirnica. Propali su kad je vlasnik, jedan Matas, svršija u zatvor."

"U zatvor?! Ma, bogati!" začudio se tetak. "A šta je bidan činija?"

"Falsificira je eure."

"Svaka čast!"

"Pođite u njega na Bilice, more bit da će van on više znat."

* * *

Sutradan oko podneva Krešimir i barba predali su svoje osobne isprave na portirnici Okružnog zatvora Bilice, prošli kroz detektor metala i naposljetku sjeli na dvije jednostavne drvene stolice u sobi za posjete. Malo poslije stražar je doveo Jerka Matasa, osuđenog krivotvoritelja, koji je sjeo preko puta i prekrizio ruke, neprijateljski ih gledajući.

"Ovo je za vas. Mali znak pažnje", rekao je barba Ive, gurajući mu preko stola kutiju napolitanki i šteku cigareta.

Matas je mrzovoljno šmrcnuo i nije ni pogledao darove. Ivi je bilo malo neugodno, ali se nije dao smesti.

„Mi smo došli jer tribamo jednu informaciju od vas“, počeo je. "Tražimo jednu žensku, a vi bi je mogli znat, radila je..."

"Dvista kuna!" prekinuo ga je ovaj neljubazno.

„Molin?"

"To će vas koštati dvista kuna."

"Pošteno", rekao je barba Ive i mašio se za novčanik. Jerko Matas je uzeo novčanicu i sumnjičavo je pogledao prema svjetlu.

"Iskusno oko", objasnio je barba Ive Krešimiru.

"Onda, šta vas zanima?" upitao je krivotvoritelj, spremajući dvjesto kuna u džep modre zatvoreničke bluze.

„Tražimo jednu konobaricu šta je radila u kafiću Žirafa. Možda ćete se siliti, kafić je bija u Čehovljevoj 23, tamo di ste vi držali fotokopirnicu. Cura se zove Lovorka i, onako, malo je..."

"Na mistu fotokopirnice nije bija kafić ili barem ja ne znan za to", prekinuo je Matas još jednom barba Ivu. "Prije nego san ja doša, tamo je bila postolarska radnja, vlasnik Marinko Ševo. More bit da van on more više reć. On je sad u penziji i živi u Omišu, Ulica bleiburških žrtava 17, treći kat, stan Kovačić. Još pitanja?"

"Ako je on Ševo, zašto na vratima piše Kovačić?" za nimalo je barba Ivu.

"Stan mu je na ženu", objasnio je krivotvoritelj, pa uzeo cigarete i napolitanke i otišao.

* * *

U Omišu, u Ulici bleiburških žrtava 17, treći kat, Marinko Ševo otvorio im je u pidžami i pustio ih u sobu, pokazao im da sjednu na sofuu, a on se spustio u naslonjač i na PlayStationu nastavio igrati Call of Duty.

"Tako mlad, a već u penziji", rekao je barba Ive, tek da nešto kaže, a čovjek zaista nije mogao imati više od trideset godina.

"Kičma", objasnio je umirovljeni postolar jednostavno, ne dižući pogled s ekrana.

"Vrag je kičma", kimnuo je Ive suosjećajno.

"Mi smo došli jer su rekli da bi nan vi mogli pomoć", počeo je Krešimir. "Tražimo jednu curu što je radila u kafiću tamo di ste vi..."

"Đubre!" rekla je prolazeći kroz sobu do kuhinje neka žena, po godinama valjda Ševina supruga.

„Kravo!" odgovorio joj je Ševo kratko, sa strojnicom u ruci pretrčavajući preko nekih ruševina.

"Kafić Žirafa, bio je tamo di ste vi imali postolarsku radnju, Antuna Pavloviča Čehova 23..." nastavio je Krešimir.

"Nije tamo bilo kafića", prekinuo ga je Ševo, rafalno pucajući po dvojici neprijatelja. "Ili bar ja nikad nisan čuja za kafić..."

"Tovare!" prekinula ga je žena na povratku iz kuhinje.

"Glupačo!" dobacio joj je on kratko i nastavio: "Na ono misto je prije mene jedan Jelić..."

"Tamo iza onoga izgorenog kamiona su dva Nijemca", upozorio ga je barba Ive.

"E, fala", rekao je bivši postolar i s dva precizna hica spretno likvidirao oba nacistička razbojnika. "Jedan Jelić je tamo drža servis vešmašina."

"Jelić? Ne znate možda di je on sad?"

"Neman van blage... Ahhh!" kriknuo je najednom i pao pogođen metkom njemačkog snajperista koji se prepredeno krio na crkvenom tornju.

"Jesi poginija?!" viknula je iz sobe žena zlorado. "Je li te ubilo, gade?! Vrag te odnija i dan kad san se za te udala!"

* * *

"Ovo se sve izmišalo", kazao je Krešimir nezadovoljno kad su izašli.

"Kapitalizam, dinamično društvo", objasnio mu je barba. "Ništa nije di je prije bilo."

Jelića što popravlja vešmašine ipak nije bilo teško naći u njegovoj novoj radionici na Pujankama, ali zato su se nekoliko dana mučili tražeći Albanca koji je prije njega bio u najmu poslovnog prostora u Čehovljevoj 23, a koji se u međuvremenu vratio u domovinu. Nakon što se na telefonskoj liniji izmijenilo desetak njegovih unuka, nećaka, sestara i rođaka, iz Strumice im se napokon javio slastičarski majstor Sinan Fehmiu i uputio ih na frizerku Tatjanu Kragić. Ni gospođa Tatjana, međutim, nije znala za kafić Žirafa, premda je on bio na istome mjestu gdje i njezin salon, nego ih je prosljedila pekaru Šimi Lozi. Od pekara Šime Loze Krešimir i barba Ive su otišli do urara

Jure Kordića, koji im je rekao da potraže fotografskog obrtnika Matu Livadu.

* * *

Poslije gotovo dva tjedna Krešimir je bio sasvim sluđen mnoštvom imena i adresa, davna mu se ljubav činila izgubljenom i htio je odustati. Tetak ga je morao nagovoriti da zajedno pođu na Mertojak, samo još jednom da pokušaju, s Matom Livadom, u Odeskoj ulici broj 17. Došli su na sedmi kat i upravo htjeli pozvoniti kada su se vrata otvorila i iz stana izašao svećenik.

„Faljen Isus“, pozdravio je barba Ive uljudno.

„Na vijeke. Vi ste rodbina?“ upitao je svećenik i ne čekajući odgovor dodao: „Nesretnik. Bojin se da neće još dugo.“

„A šta ćete, sve nas to čeka“, odgovorio je tetak filozofski.

Provukli su se kraj njega u stan i hodnikom produžili do spavaće sobe, gdje je, okružen najmilijima, umirao Mate Livada, generacijama Splićana poznatiji kao Foto Mate. Njegova supruga, sinovi i snahe začuđeno su pogledali neočekivane pridošlice, a njih dvojica upravo su htjeli objasniti zašto su došli kada se s postelje iznenada javio umirući.

„Krešimir“, šapnuo je ispijenim glasom starac, kvrgavim kažiprstom pokazujući Krešu, i njegovo se žuto lice iznenada ozarilo. „Odma san te pripozna.“

„Vi znate ko san ja?“ upitao je Krešo, pa pritrčao i potreseno pao na koljena kod postelje.

„Naravno da znan ko si ti. Tačno te je opisala“, rekao je Mate Livada stavljajući Krešimiru ruku na tjeme i mazeći ga nježno po kosi. „Više od deset godina ja čekam da dođeš. Mislija san već da ću umrit, a da te nikad neću vidit...“

„Nemojte, molin vas, dugo, on se ne smi puno umarat“, javila se tada jedna Livadina snaha.

„Gospođo, molin vas, nemojte ih prekidať“, zamolio je barba Ive. „Ovo je sudbina. Sudbina!“ zavikao je strastveno.

„Kad se kafić zatvorija, Lovorka je došla i rekla: 'Barba Mate'... ona me je uvijek zvala 'barba Mate'...“, nastavio je stari fotograf slabašnim šaptom, „'Barba Mate', kaže, 'ako me u vas dođe tražit jedan visoki, crnomanjasti, zgodan momak, vi mu recite di san ja. 'Oću, dušo moja, što mu ne bi reka', govorin joj ja. Sto puta je ona došla u moju

radnju da pita jesi li dolazija. Svaki dan. Koji put i nekoliko puta. Puno te je, bidna, volila..."

Barba Ivi, premda nije čovjek koji će lako zaplakati, jedna se krupna suza otkinula od oka.

"A di je ona sad? Di je ona?!" upitao je Krešimir ne strpljivo.

"Ona je sad... kh! kh!" počeo je umirući, a onda mu je došao napad kašlja.

"Di je ona?!" uzviknuo je Krešo još jednom očajno.

„Ljudi, šta van je. Čovik umire", pobunio se Livadin sin.

"Ona sad radi u... u... u... kh! kh!... u kafiću Zebra", počeo je, prikupivši snagu, stari još jednom.

"Kafić Zebra? Di je kafić Zebra?!"

"U Čehovljevoj... kh!... kh!... kh!... U Čehovljevoj 28", šapnuo je starac i sa zadnjim dahom koji je izašao iz njegovih umornih pluća dodao: "Kafić Zebra je odma priko puta mista di je bija kafić Žirafa."

A onda mu je glava utonula u jastuk, sklopio je oči i umro.

"Primate moje iskreno saučešće", rekao je dostojanstveno barba Ive pružajući ruku udovici. "Veliki čovik je bija", dodao je rukujući se sa starijim Livadinim sinom. "Svima će nan nedostajat", šapnuo je grčevito grleći snahu.

* * *

Od parfumerije Narcis do videoteke Sirius, preko Okružnog zatvora, Omiša, Pujanki i Strumice, Tatjane Kragić, Šime Loze i Jure Kordića, sve do Mate Livade u Odeskoj 17, Krešimir i tetak ponovno su se vratili među crnike u ulici Antuna Pavloviča Čehova. Četrnaest dana su lutali da bi saznali da im je bilo dosta prijeći na drugu stranu ulice.

"A šta ako ona više ne radi ovde?" upitao je Krešo nesigurnim glasom trenutak prije nego što će ući u Zebra.

„E, jebi ga, onda se ubij", rekao je Ive malodušno.

Ušli su u lokal i zaustavili konobara.

"Dobar dan. Skužajte, prijatelju, Lovorku tražimo?"

„Lovorka van ne radi", rekao je konobar.

"A šta, dala je otkaz ili...?" počeo je Krešo plašljivo.

„Udaje se pa je uzela nedilju dana slobodno."

"Udaje se?!" zavikao je barba Ive zgranuto. "A za koga?"

„Zna san", kazao je Krešimir, pa od očaja udario čelom u pikado.

"Udaje se za Mela Gibsona."

Konobar je načas ljubopitljivo pogledao Krešimira, a onda se okrenuo tetku.

"Udaje se za Gorana Kapulicu."

"Gorana Kapulicu, Isusa ti'?!" zaprepastio se Ive.

„Ko je Goran Kapulica?" upitao je Krešo.

"Ti ne znaš ko je Goran Kapulica?" začudio se konobar.

"Neman pojma ko je Goran Kapulica."

"Goran Kapulica je načelnik Županijske policijske uprave", objasnio je barba Ive. "Najmlađi policijski načelnik u državi. Velika budža."

"Oprostite, jeste li vi možda Krešimir?" upitao je konobar iznenada, zamišljeno gledajući Krešu.

"Jesan, zašto?"

"Ništa, pripozna san vas po opisu."

"Krešo, ajmo kući, nema smisla. Poslušaj šta ti tvoj barba Ive govori, šta je bilo, bilo je. Putevi su van se razišli. Ona sad ima svoj život, svoga muža..."

"Nije joj on muž!"

"Nije, ali bit će još malo. Kako bi to sad bilo da joj ti pet dana prije vinčanja baneš na vrata. Daj ženi mira. A i zbog tebe ti, sinko, govori, ako je sad vidiš, bit će ti samo teže. Ne diraj ranu, pusti je da zarest."

"Neće to zarest."

"Oće, zarest će."

"Neće, barba. Petnaest godina to nije zareslo, pa neće ni sad", rekao je Krešo, gledajući preko malog parka vilu što se nazirala kroz krošnje platana. "Ja je moran vidit, pa šta bude."

"A dobro, ako moraš. Oćeš da ja pođen s tebon?"

"Nemoj. Ajde ti kući."

„Čekat ću te u autu."

"Barba, pođi kući", rekao je Krešo odlučno, pa izašao i zaputio se ukoso preko parka. Tijelo mu je neugodno treperilo. Tek što je dotakao stazu od bijelih kamenčića, odjednom ga je ispunila napetost i čudan osjećaj nezaštićenosti, kao da je na brisanom prostoru i nepoznata opasnost vreba na nj. Takav ga je užas uhvatio od susreta sa ženom koju je iznevjerio da se nakon nekoliko metara odjednom, gotovo nehotice, zaustavio, noge su mu otkazale

poslušnost, strah ga je paralizirao. Okrenuo se bespomoćno i vidio da je barba još uvijek tamo u autu.

„Biži ća!“ dobacio mu je bijesno. "Ajde kući, glupane!"

Barba Ive je negodujući zavrtio glavom, ali je ipak uključio motor. Krešimir je krenuo dalje. Prošao je park i stao na pločniku, na adresi koju su dobili od konobara u kafiću Zebra, u mirnoj uličici na Bačvicama, gledajući nešto zapuštenu, ali još uvijek lijepu trokatnicu pred kojom je rastao veliki zakrivljeni bor. Crveni dječji bicikl i jedna lopta ležali su u travnjaku kraj drvene šupe iza koje je bila gusta lovorova živica. Sve je bilo tiho. Gurnuo je željezna vrtna vrata i na trenutak se ukočio kada su ona zaškripala. Koraknuo je u dvorište i zastao jer više nije znao što bi, a onda se prestravio kada ju je ugledao kako prolazi ispred jednog otvorenog prozora na prvom katu. U nerazumnoj panici pritrčao je stablu i sakrio se, premda žena uopće, ni načas, nije pogledala vani.

Stajao je tamo možda i cijelu minutu prije nego što se osmjelio ponovno izviriti i tada se, gledajući borovo deblo koje je bura povila gotovo do samog pročelja vile, dosjetio nečega neobičnog. Prije nego što je uspio shvatiti koliko je to idiotski, krenuo se verati, hvatajući se prstima i stopalima napipavajući oslonce u izbrazda noj kori. U jednom trenutku jedan mu se komad kore slomio pod tenisicom, pa je zagrlio deblo da ne klizne i pritom smolom umazao lice i odjeću. Zaustavio se na grani što je bila tek možda metar i pol ukoso od njezina prozora. Bila je to spavaća soba, dijelom je vidio postelju i podno nje komodu, a veliko ogledalo iznad nje. Onda se ona pojavila.

Ogledala se pjevušeći u bijeloj vjenčanici, a on je prestao disati, kakav je to čaroban prizor bio. Još je bila ljepša nego što se sjećao, vjerojatno je u međuvremenu izgubila nekoliko kilograma. Gledajući je sa stabla, Krešimir je iznenada zaridao, suze su mu se počele slijeva ti niz obraze. Priljubljen za granu, tresao se od plača. I onda, u jednom trenutku, glasan mu se jecaj oteo iz grla i Lovorka ga je opazila u ogledalu.

"Krešo!" dreknula je zapanjeno, a on se uplašio, smeo, pustio granu i s kojih pet metara leđima bubnuo na betonsku stazu. Srećom, nije bilo većeg zla. Držeći se za križa, brzo je ustao i šepajući otrčao do šupe dok mu je srce bezumno tuklo.

"Krešimire!" viknula je ona istrčavši na prozor.

Ali, on se već bio šćućurio kraj lovorove živice iza drvene kućice.

"Krešo!" zovnula je još jednom i odustala, misleći da joj se samo učinilo, jer što bi to drugo moglo biti nego priviđenje kad u spavaćoj sobi na prvome katu ugledaš Krešimira Poskoka kako čučti na stablu ispred prozora. Nešto takvo ne smiješ ni ispričati ljudima. Mislit će da si luda. Istini za volju, u posljednjih je petnaest godina Lovorka imala i šašavijih vizija toga muškarca. Viđala ga je svuda, u gužvi u gradskom autobusu, među gomilom na tržnici, u redu u banci, sa žutom zaštitnom kacigom na skeli gradilišta, smijao joj se s plakata. Njezina ga je želja bezbroj puta materijalizirala u autima što su prolazili mimo nje. Prožela ju je divlja ljubomora kad ga je zamijenila za jednoga što je šetao s djetetom na Bačvicama, a vjerojatno je najčudnije bilo jednom kada ga je slučajno ugledala na televiziji, u žutom dresu, kako trči po lijevom krilu podižući ruku zadnjem veznom da mu doda. Čak niiskusni sportski kladioničari iz kafića Zebra nisu je mogli uvjeriti da u Interu iz Zaprešića ne igra nitko s imenom Krešimir Poskok.

Zatvorila je prozor i nestala negdje u stanu, dok je Krešo dolje u živici proklinjao svoju glupost i kukavičluk. Poslije takvog djetinjastog ispada bilo mu je neugodno pozvoniti joj na vrata, a znao je da mora, inače će cijeli život žaliti ako to ne učini. Krenuo je ustati kada je začuo nekakvo šuštanje lišća iza sebe. Časak poslije netko mu je dlanom pokrio usta i snažno ga udario nečim po tjemenu.

Omamljen se počeo otimati stisku, a onda se spustio mrak, kao da su nekakvu tkaninu bacili preko njega. Nešto mu je tvrdo još jednom tresnulo o lubanju i on je ostao bez svijesti.

* * *

Probudio se sklupčan negdje u mraku, vjerojatno u prtijažniku nečijeg automobila. Smrdilo je po gorivu i gnjilim krumpirima. Bol mu je tukla u glavi, osjećao je kako mu se topli mlaz krvi slijeva niz nos. Izvana se prvo čula buka gradskog prometa, ali ona je uskoro postala tiša i udaljenija. Pod kotačima su, napokon, zaškripali kamenčići, izašli su negdje na makadamsku cestu. Malo kasnije su se zaustavili i netko je izašao i zalupio vratima. Zatim još jedan, valjda na drugoj strani. Trenutak poslije još se jedan auto zaustavio negdje u blizini.

Otvorili su prtljažnik, netko je posegnuo za njim, a Krešimir je stao naslijepo udarati nogama, jer su mu ruke bile sputane zbog vreće koja mu je bila prebačena preko glave i ramena.

"Mrš, jeben ti sestru!" opsovao je netko i dvaput ga zveknuo nekakvom motkom po nadlaktici.

Zavikao je i počeo se previjati od bola, a zlikovci su ga zgrabili i izvukli vani, osovili na noge i smakli mu vreću. Bili su na nekoj napuštenoj plaži, on i još trojica. Dvojica u policijskim uniformama držali su ga za ruke, a treći, u civilnoj odjeći, stao je ispred njega i zločesto mu se nacerio.

"Krešimir Poskok", rekao je pa ga iz sve snage pljusnuo. "Zna san da ćeš doć", dodao je, a Krešo ga je bolje pogledao.

Tip se promijenio, udebljao, došao sasvim ćelav i vidno ostario, ali one svijetloplave vodenaste oči su ostale iste. Po njima je nepogrešivo prepoznao pozornika gnjavatora, manijaka koji je one kišne večeri prije petnaest godina u kutu nervozno tresao nogom. To je znači Goran Kapulica, danas načelnik Županijske policijske uprave. Kada mu je konobar u kafiću Zebra rekao njegovo ime, Krešimir nije ni pomislio da bi posrijedi mogao biti isti govнар.

"Zna san da ćeš doć i čeka san te", nastavio je Kapulica prezirno. "Dva čovika zato san uvijek drža ispid njezina stana, da te dočekaju kad dođeš. Neko bi na mome mistu možda odusta, ali ja san zna, ćutija san u kostima da ćeš se jednon pojavit."

Krešimir se najednom otrgnuo dvojici što su ga držala, lijevim laktom odalamio po licu onoga slijeva, a desnim direkтом opizdio policijskog načelnika po nosu. Kapulica je zateturao nekoliko koraka unatrag, krv mu je šiknula iz nozdrva. No, tada su se policajci sabrali. Onaj zdesna pendrekom je udario Krešu otraga po nogama i on se srušio na koljena. Kapulica je prišao, uhvatio ga za kosu, zabacio mu glavu i unio mu se u lice.

„Ne odustaješ, a? To pošтujen. Drago mi je vidit da ćovik ima takvu snagu volje. Ali, znaš šta, džabe ti je!...“

„Majmune!" rekao je Krešo nemoćno, tek da nešto kaže.

Kapulica se osmjehnuo i nastavio:

"Džabe ti je, momak! Ona je sad moja. U subotu će se vinćat za mene, a onda je sve gotovo..."

"Nije gotovo. Nikad neće bit gotovo."

Kapulica ga, ne prestajući se smješhati, podmuklo udari nogom u trbuh, a Krešo jaukne i presavije se od bola.

"Oće. U subotu, kad mi reče da, to je, ka u Milijunašu, njezin konačan odgovor. Nema nazad! Ne znaš ti Lovorku. Kad se to jednon učini u crkvu, kad se prid Bogon obeća, za nju je to gotova stvar. Svršila Mare zavrit. Bit će samo moja, ka šta san i zaslužija. Petnaest godina ja nju čekam, đubre jedno. Petnaest godina samo je o tebi pričala, tebe je čekala, dok san je ja kumija i molija, umiljava joj se, laga, obećava, kupova poklone... I napokon san je, prije jedno po godine, slomija. Sad će se udat za mene, a ti, moj Krešimire, ajde kući pjevajući."

I tada načelnik policije zaista zapjeva, podsmješljivo gledajući Krešimira, ispočetka tiho i promuklo, a onda sve jasnije, zanosno podižući glas:

Bila je nježna ko san, ko cvijet kraj puta,

Bila je najljepši dan i ruža žuta.

Ali, brzo su nestali svi ti dani sreće

Nikada više ja znam vratit se neće.

"Ajmo, momci!" okrene se Kapulica podčinjenima i njih trojica uglas zapjevaju Kreši:

Drugi joj raspliće kosu, a ja je volim.

Kako ću živjeti sam kad duša boli.

Drugi je ubra ko cvijet, od mene uze.

Ne zna za tugu i bol i moje suze.

Tako su lijepo pjevali da je Krešimir stisnuo oči i od ushita podigao ruke, ali sa završetkom refrena i osjećajni su se trenuci okončali, jer su udarci sa svih strana počeli pljuštati po njemu. Nogama i rukama su ga tukli po glavi, prsima, trbuhu i bedrima, sve dok se još jednom nije onesvijestio.

Četvrto poglavlje

priča o žalosnom odnosu hrvatske javnosti prema braniteljima, a onda se poklopi kazaljka na kazaljku i pojavi se apostolski nuncij s bradicom

Galebovi su kričali, a more je zapljuskivalo stijene. Sunce mu je pržilo rasjekotine na licu. U daljini je u neko doba zatulila neka brodska sirena i kao da je čuo nekakve glasove. Činilo mu se da danima leži razderane odjeće, krvav i isprebijan na žnjanskoj plaži, prije nego što je na licu osjetio nečiji topli dah. Otvorio je oči i sasvim blizu ugledao vlažnu njušku psa, a iznad njega čovjekovo lice. Kao da mu je bio poznat.

"Poskok", rekao je ovaj strogo. "Kakvo je to ponašanje?"

„Desetniče" šapnuo je Krešimir iscrpljeno i opet sklopio oči.

Budeći se i gubeći svijest, Krešimir je upamtio kako ga je desetnik Mile s mukom uspravio, a on se ponovno nemoćno srušio. Zatim je ponovno pogledao i vidio da ga ovaj na leđima nosi uz strminu.

„Samo još malo, blizu smo bolnice!" sjeća se da je desetnik viknuo s prednjeg sica, a on da mu je rekao: "Nemoj, neću u bolnicu!"

I tko zna što mu je još kazao, kako se uopće sjetio ulice i broja, ali malo poslije čuo je tetkin krik kad ga je Mile unio u stan. Polegli su ga i dugo okretali razodijevajući, a on je samo htio spavati i da ga puste na miru. Onda je zaurlao kad mu je teta Rosa rakijom počela čistiti rane. Uslijedila je nemirna noć i užasan san u kojemu Goran Kapulica pjeva Mišu Kovača, a Lovorka mu, u bijeloj vjenčanici, dok joj veo vijori na vjetru, uspravljena na nekakvoj litici kraj mora, smiješeći se maše.

Kada se probudio, sunce je već bilo visoko, a barba Ive je sjedio na stolici podno postelje i zabrinuto vrtio glavom.

"Mulac jedan, ja govorin da ću čekat u autu, a on, pametnjaković, da ne triba" rekao je barba, a zatim do viknuo nekome u stanu: "Evo je doša sebi!"

Na sobnim vratima pojavili su se teta Rosa, desetnik Mile i Kultura.

"Bog, Krešo", pozdravio je Kultura.

"Ej, Kultura", javio se Krešo slabim glasom.

„Klarić se javio da će doć oko podne i po. Kad san vidio koje je sranje, odma san diga nas nekoliko iz postrojbe", objasnio je ozbiljno Mile.

Krešo je krenuo da će ustat, a tetka je prosvjedovala.

„Di ćeš ti? Vraćaj se u krevet, budalo. Vidiš da jedva stojiš na nogama."

"Pusti, tetka. Neman sad vrimenta ležat", zastenjao je Krešo hvatajući se za veliku, gotovo crnu modricu pod rebrima. "Ajde, sačekajte me u kužini dok se obučen."

Prije nego što će obući majicu i traperice, zaustavio se na nekoliko trenutaka pred ogledalom da ocijeni svoje stanje. Na desnom bedru imao je veliku masnicu, i onu na boku, i još jednu na lijevoj podlaktici, i ispod oka, a boljelo ga je i kad bi udahnuo, kao da mu je neko rebro slomljeno. Osim toga, bila mu je rasječena usna, obrva i uho, izbijen mu je jedan zub, a još dva su se prilično klimala. Inače je bio dobro.

Otišao je u kuhinju i sjeo za stol, a teta Rosa je narezala savijače od jabuka i skuhala im kavu.

„Gospođo, imate možda malo mlika?" upitao je Kultura uljudno.

U to je došao i Klarić, pa im je Krešimir, prešućujući samo penjanje na stablo, ispričao sve kako je bilo, a svi su ogorčeno vrtjeli glavama, lupali šakama o stol i teti Rosi se ispričavali što psuju. Kad je završio, svi su zgranuto ušutjeli, samo je teta Rosa kazala:

"Jeba on mater svoju, sad bi mu oči izvadila da ga vidin!"

"Gad!" rekao je desetnik Mile i okrenuo se barba Ivi. "Vidite vi, moj šjor, šta se radi hrvatskin braniteljima. A šta radi hrvatska javnost? Ništa. Hrvatska javnost šuti."

„Jebo ga, Mile, kakve sad imaju veze hrvatski branitelji i hrvatska javnost?" pobunio se Kultura.

"Kako nema veze?!" planuo je Mile. "Sve je jasno. Cura je čekala da joj se hrvatski vitez vrati iz rata. Dok je on, na jednoj strani, gleda kako će izgubit glavu i položiti svoj mladi život na oltar domovine, pokvarenjak ga je zajeba i zauzeja njegovo misto."

„To ste dobro rekli!" viknula je teta Rosa vatreno.

„Ovi ovde mladi čovik je čista srca iša branit svoju zemlju, a na kraju su ga privarili!" riknuo je Mile strašnim glasom.

Krešimir se kimajući sramežljivo složio da je sve što desetnik govori žalosna istina.

"Dobro, sad..." primijetio je ipak barba Ive tiho. "Nije baš da ga je ona čekala da se vrati iz rata. Čekala ga je i malo duže."

"Petnaest godina je prošlo", dodao je Kultura razumno.

„Nema to veze, da je prošlo i pedeset godina. Radi se o pravima hrvatskih branitelja", neumoljiv je bio desetnik, naglašavajući svoje riječi kucanjem o stol. "Ne more se ko god oće popišat po nama. Zbog dostojanstva Domovinskog rata, zbog svih poginulih i nestalih, prognanika i izbjeglica, ja mislin da se ta nepravda mora zaustavit. Nismo se mi za ovakvu državu borili. Ne, ne, gospodine dragi."

"Pa, dobro, more bit da je sve to istina, ali šta sad", rekao je barba Ive malodušno. "Cura se u subotu udaje, a on joj ne more ni blizu doć. Policija pazi na nju..."

„Šjor Ive", prekinuo ga je Mile samouvjereno se smješkajući, "imali smo mi u ratu i težih situacija, a jesmo li ikad ustuknuli pred brojčano nadmoćnijim srbokomunističkim okupatorom i njegovim bradatim pomagačima?"

„Nismo!" rekla je teta Rosa svečano.

* * *

Izviđanje koje je njihova mala taktička grupa poduzela u sljedeća dva dana pokazalo je, međutim, da dostojanstvo Domovinskog rata, poginulih, nestalih, prognanika i izbjeglica neće biti lako zaštititi. Klarić je parkirao šleper na Bačvicama i kroz rupu u ceradi dalekozorom motrio vilu, da bi došao s obeshrabrujućim izvještajem kako se sada dva neoznačena policijska automobila svakih osam sati izmjenjuju na ulici i da Lovorka, čak i kada izađe iz kuće, nije bez nadzora.

Kultura je, na drugoj strani, od svojih novinarskih veza doznao da će na vjenčanju u subotu, u katedrali Svetog Duje, uz rodbinu i prijatelje mladenaca, gradonačelnika, župana i ministra unutarnjih poslova, biti poprilici pedeset pripadnika temeljne i specijalne policije. Pozivnice za vjenčanje tiskane su negdje u tajnosti i svaka je numerirana i ovjerena potpisom policijskog načelnika. Crkva je detaljno pretražena i pred njom je sve vrijeme jedna patrola u uniformama, a razumno je pretpostaviti da su i među turistima, koji tu

kulturnu i vjersku znamenitost obilaze s kamerama u ruci, barem dvojica ili trojica maskiranih agenata.

Zamišljeno slušajući izvještaje, desetenik Mile teško je uzdahnuo.

"Teško će ovo bit izvest samo sa četiri čovika."

"Kako četiri? A ja?!" viknuo je barba Ive.

"Šjor, nemojte se uvridit, vi ste već u godinama, nije ovo..."

"Dečko, da te nisan više čuja da to govoriš", prekinuo ga je barba ponosno. "Dica su mi naresla, da san in krv u ruke, ja se više neman čega bojat. Ako neko i pogine, bolje da to buden ja, nego kogod mlađi."

Teta Rosa je, slušajući ga, krišom šmrcnula u pregaču s cvjetićima.

"A, dobro, ako vi tako oćete", rekao je desetenik nevoljko. Pripalio je cigaretu Zippo upaljačem na kojemu je bio ugraviran grb njihove postrojbe, ispustio dim i okrenuo se Kulturi: "Kultura, ovde će nan tribat tvoj šahovski mozak."

Kultura je na kuhinjskom stolu raširio kartu grada i dugo je koncentrirano gledao, a onda u jednom trenutku uzeo grozničavo crtati nekakve strelice po njemu. Nakon nekoliko sati krojenja i prekrajanja, prepirki i usuglašavanja imali su gotov plan, najbolje čega su se dosjetili da mogu napraviti s ograničenim ljudstvom i resursima. Bila je to smjela, rizična akcija. Jedan je pogrešan potez bio dovoljan da sve pođe po zlu, ali ako je netko od njih u sebi možda sumnjao u uspjeh, to nije pokazao.

* * *

Zakopčavajući patentni zatvarač na leđima vjenčanice, mater je pogledala Lovorku u zrcalu i nije joj promakla njezina potištenost.

"E, jesi koza", rekla je mama ljutito.

"Pa kad ga ne volin", šapnula je Lovorka.

"Evo je opet. Ona ga ne voli. Ka da je to važno. Kupiš koji put postole, a malo su ti tisne. Nema veze, razgazit će se. Šta ti misliš da će neko doć s postolon šta je samo za tvoju nogu? Ajde, moja draga! Nije ni Pepeljugi pasala, nego je ženska, pametna, vidila da je momak na mistu Hrvat, katolik, mirne naravi, slobodan, materijalno situiran, tjelesno i duševno zdrav, ima di stat... I šta ti više treba? Stisneš zube i obuješ se. Pa ako malo i tuče u prste ili te žulja peta, nema veze. Glavno da nisi bosa."

„Jedanaest manje pet, kazaljka na kazaljku, neko misli na mene“, rekla je Lovorka odjednom zamišljeno, a stara je shvatila da je kći uopće nije slušala.

"Ajde u guzicu i ti i kazaljka na kazaljku."

* * *

U deset i pedeset pet, točno po planu, pred dvojicom policajaca u svečanim uniformama na Peristilu, podno stuba za katedralu, pojavila su se dva svećenika u crnim odijelima, s bijelim kolarima pod ovratnicima crnih košulja. Jedan visok, zalizan, s naočalama debelog četvrtastog okvira i njegovanom bradicom, a drugi niži i debeljuškast, s brčićima.

„Pozivnice, molin vas“, rekao im je policajac, a onaj niži svećenik krenuo je rukom u lijevi unutarnji džep sakoa. Pa u desni i oba vanjska. Provjerio je čak i hlače, zbunjeno se osmjehujući službenicima Ministarstva unutarnjih poslova.

"Čini se da su nam ostale u hotelu", rekao je napokon, pogledom se ponizno ispričavajući. "Njegova Ekselencija jutros je žurila obići Nadbiskupsko sjemenište i u brzini smo vjerojatno..."

"Ne more bez pozivnice", prekinuo ga je policajac neumoljivo. "Ajmo, šetnja!"

„Ali, molim vas, Njegova Ekselencija apostolski nuncij, monsinjor Giuliano Salvatore zapravo je zbog ovoga došao, da gospodinu Kapulici i njegovoj izabranici, u povodu uplovljavanja u bračnu luku..."

"Momak, razumiš li ti šta san ti ja reka?"

"... osobno prenese srdačne čestitke Svetog oca Benedikta Šesnaestog", završio je debeljko u dahu, a dva pozornika su se najednom ukočila.

"Benedikta?" rekao je jedan sumnjičavo.

"Pape Benedikta Šesnaestog" kimnuo je niži pop. "Njegova Ekselencija apostolski nuncij" dodao je pokazujući visokog s bradicom i naočalama, "bit će jako razočaran..."

"A koji si mu ti?" prekinuo ga je policajac. "Vi?" ispravio ga je kolega obzirno.

"Prevoditelj", objasnio je pop, pa se okrenuo apostolskom nunciju i nešto mu kratko rekao na talijanskom.

„Si, si“, odgovorio je on ozbiljno kimajući i čupkajući bradicu.

Njegova Ekselencija, činilo se, nije bila čovjek od mnogo riječi. Što i ne čudi, jer je "si, si" bilo upravo sve što je znao od talijanskog.

"Recite, molim vas, apostolu nunciju...", počeo je prvi policajac.

"Apostolskom nunciju", ispravio ga je drugi. "Gospodinu apostolskom nunciju da se ispričajemo zbog neugodnosti", završio je prvi pa se uljudno odmaknuo da Njegova Ekselencija prođe.

Ovaj naš je preveo, a monsinjor Salvatore je još jednom dostojanstveno rekao "si, si" i u prolazu se blago naklonio policajcima.

"Je li bilo kakvih problema?" upitao je strogim glasom policijski načelnik kada je koju minutu poslije u sivom odijelu od listera, s bijelom ružom u zapučku, došao na Peristil.

"Sve pod kontrolom, gospodine" odgovorio je podčinjeni službeno.

"Pazite, osobno ste mi odgovorni ako se ovde dogodi neka pizdarija. A znate šta ja radim u slučaju pizdarije?"

Dva bijedna policijska službenika trenutno su ublijedila od strave i nehotice krenula rukom na prepone, jer je bilo dobro poznato kako načelnik Kapulica, mimo disciplinskih komisija i papirologije, okrutno kažnjava pizdarije. Jedna greška i reže jedno jaje. Druga greška, drugo jaje. Za treću oduzme ti dodatak za topli obrok na plaću.

"Krasno izgledate, gospodine načelniče", osmjelio se kazati jedan policajac snishodljivo.

"Jedi govna", rekao mu je gospodin načelnik ljubazno i produžio u crkvu koja se već gotovo napunila uzvanicima. Ponešto se odsutno javio gradonačelniku i županu, pogledom strijeljajući po licima uokolo. U oči mu je upao jedan visoki, zalizani pop s bradicom, kojemu je drugi, niži, pokazujući bočni oltar, nešto objašnjavao na talijanskom. Kapulica ih nije poznao, a snebivao se prići im i upitati tko su i što su. Bili su u crkvi, naposljetku, a ima li išta logičnije nego da u crkvi vidiš dva svećenika? Dok je policijski šef razmišljao o toj očekivanosti, u katedralu je ušao ministar unutarnjih poslova.

Kapulica mu je požurio ususret i osobno ga smjestio u prvi red crkvenih klupa.

U pravokutniku svjetla na vratima se u to ukazala Lovorka u bijeloj vjenčanici i svi su bili tako ushićeni njezinom ljepotom da su zapljeskali. Spontani je aplauz, uostalom, stajao i u pisanoj zapovjedi koju je policijski šef još prije nekoliko dana podijelio. Apostolski

nuncij s na očalama odjednom se trgnuo i, da ga odani prevoditelj nije čvrsto stisnuo za nadlanicu i zaustavio da ne učini kakvu nepromišljenost, već bi krenuo prema mladenki. Svi su se smjestili u klupe, mladenci su sjeli pred oltar i počela je misa. Obred se odužio i načelnik Kapulica bio je malo nervozan. Bezvoljno je slušao propovijed, nešto o Isusu i nekakvoj smokvi, krišom pogledavajući Lovorku. Ona je bila tiha i zamišljena i sve vrijeme gledala u jednu točku. Lijevo u dnu crkve apostolskog je nuncija svrbila lažna brada, a na desnoj strani njegov se tobožnji prevoditelj, u stvarnom životu filmski kritičar Slobodne Dalmacije, znojio od nervoze.

Napokon je došao red na sakrament i načelnik Kapulica odlučnim je glasom izgovorio zavjet i stavio prsten na malaksalu ruku svoje izabranice. Svećenik se onda okrenuo njoj i dao joj da pročita:

"Ja, Lovorka, uzimam tebe, Gorane, za svoga muža. Obećajem ti vjernost u dobru i zlu, zdravlju i bolesti, ljubiti ću te i poštivati u sve dane života svoga."

No, umjesto toga, negdje na dnu crkve netko je rekao:

"Lovorka, krvi ti, nemoj gluposti pričat."

Nije to bilo bogzna kako glasno izgovoreno, ali u svečanoj tišini svetog trenutka riječi su tako odjeknule da su se svi iznenađeno okrenuli i ugledali jednog zalazanog svećenika kako ustaje, skida naočale i odljepljuje bradicu.

"Ajde, priznaj", rekao je apostolski nuncij smiješeći se mladenki, "već si mislila da neću doć."

U prvi tren se učinilo da će se Lovorka onesvijestiti od zaprepaštenja, ali poslije sekundu ili dvije se sabrala i na licu joj se raširio sretan osmijeh.

"Krešo, sunce", šapnula je ozareno, a onda se sjetila gdje je. "Nemoj se ljutit", dodala je policijskom načelniku u odijelu od sivog listera, s bijelom ružom u zapučku. Podignuvši skutove haljine da se ne saplete, potrčala je ususret ljubavi svoga života. Ipak, nije ni načelnik Kapulica bio naivan. Policijski je šef imao spreman plan za svaki, pa i ovako bezuman scenarij.

"Držite ih!" dreknuo je zapovjedno. "Zatvaraj vrata! Brže! Niko ne smi izać iz crkve!"

No, tada je na drugoj strani crkve ustao jedan debeljuškasti pop i stao iz svega glasa vikati:

"Katedrala je minirana! Svi vanka! Svi vanka, katedrala je minirana!"

Prasnula je petarda pa još dvije i u maloj kamenoj bogomolji to je grunulo kao da je eksplodiralo hiljadu kilograma trinitrotoluola. Na podu je zatim nešto zaši štalalo i samo u sekundi čitava je prostorija bila ispunjena dimom. Uslijedio je niz manjih, povezanih eksplozija, kao da netko puca iz automatskog oružja.

"Ajmemenimajkomoja! Svi ćemo izginit!" zavapio je Kultura promijenjenim, ženskim glasom, da raspiri paniku. Prestravljena je svjetina vrišteći nahrupila na izlaz, gurajući vratnice koje su dva policajca bezuspješno pokušala zatvoriti.

„Mista za trudnicu! Mista za trudnicu!" nastavio je Kultura obijesne "Mama! Di je moja mama!" zacvilio je potom plačno, dječje.

Čvrsto držeći Lovorkin znojni dlan, Krešimir se odlučno probijao kroz raspamećenu gomilu. Osvrnuo se u jednom času i primijetio da je Kapulica tek korak ili dva iza njih, pa je stao bezobzirno razgrtati ljude oko sebe. Probili su se napokon do izlaza i potrčali niz stube prema Peristilu.

"U podrum! Svi brzo u podrum!" dreknuo je načelnik Kapulica, uočivši kroz gužvu i dim kraj bijele vjenčanice koji je kratko zavijorio i nestao u mračnom ulazu u podrum Dioklecijanove palače.

S još dvojicom stuštio se kamenim skalama za bjeguncima, gurajući se između turista što su birali suvenire i fotografirali se s mladićima što su preko student servisa glumili rimske legionare, i već bi ih vjerojatno dostigli da se u jednom trenutku, u prolazu između štandova, nije iznenada srušio neki penzioner. Pao je kriknuvši i jednom se rukom teatralno uhvativši za prsa, a drugom povlačeći za sobom na tlo veliku staklenu policu s keramičkim čupovima i tanjurima oslikanim gradskim motivima, upravo preko prolaza ispred njih. Dva policajca i šef u sivom odijelu natrčali su na policu, starca i hrpu grnčarije što se zveketom porazbijala o pod i posrnuli preko neočekivane prepreke. Kapulica i još jedan opleli su koliko su dugi i široki, a onaj treći je skočio u stranu i skršio vitrinu sa srebrnim nakitom.

„Ive!" vrisnula je neka stara žena pritrčavajući penzioneru. "Ive moj!... Gospodine, molin vas", rekla je molećivo teta Rosa hvatajući

Kapulicu dok se ovaj ponovno osovljavao na noge. "Zovite hitnu pomoć! Mužu mi je došlo slabo!"

"Mrš, kravo!" otresao se policijski načelnik, otimajući se iz ženina stiska.

"Kakav ste vi to čovik?! Kakav je ovo svit doša da više niko neće pomoć drugomu!?" zavapila je tetka gorko, ne puštajući.

"Ma, biž ća! Prokiniću te šakon!" popizdio je Kapulica nemoćno gledajući kako je dvoje bjegunaca kroz Mjedena vrata istrčalo iz podruma na rivu.

"Skinu take!" viknuo je Krešo Lovorki.

„Molin?!“

"Take! Skinu take!"

Lovorka se kratko zaustavila, skinula nove bijele cipele s potpeticom i pružila ih Kreši.

"Pazi da in se šta god ne dogodi, skoro dvi iljade kuna san dala za njih."

Krešo je uzeo postole i zavitlao ih daleko od sebe.

„Konju!“ kriknula je ona ogorčeno.

"Penji se!" zapovjedio je on zajahavši motocikl na parkiralištu na kraju rive, opako crno Beemveovo čudovište od hiljadu i sto pedeset sedam kubika. Lovorka je zadigla vjenčanicu i u bijelim svilenim čarapama, s čipkanim podvezicama, sjela iza njega i zagrlila ga oko struka.

"Di ćeš na tu stranu, idiote", rekla je ona kada je Krešo krenuo preko blještavih betonskih ploča na rivi, za samo dva cijelih osam sekundi ubrzavajući od nula do sto kilometara na sat.

Umješno manevrirajući kroz gomilu pješaka, umirovljenika, besposličara i majki s djecom u kolicima, kraj štekata, čistača cipela i prodavača kokica i balona, uz pročelje Palače, između palmi i kandelabra, motocikl s Lovorkom i Krešimirom projurio je rivom.

"Crni motor, sad će doć do vas! Šta koja je registracija!? Koliko crnih motora ovi čas ide priko rive, kretenu!?" izderao se preko policijskog radija Kapulica na dvojicu u patrolnom automobilu ispred crkve Svetog Frane. "A i di je više taj helikopter, u pičku materinu!" opsovao je bijesno, gledajući u plavo nebo.

"Gospodine, tu smo", javio se pilot policijskog helikoptera, upravo nadletjevši Pazar i zvonik katedrale. "Subjekt je uočen i slijedimo

ga."

Crni motocikl izbio je na Matejušku i nastavio Branimirovom obalom, kraj benzinske pumpe, hotela Marjan i Banovine. Kojih stotinjak metara iza slijedilo ga je patrolno policijsko vozilo, a helikopter se spustio sasvim nisko nad bjegunce. U kovitlacu zraka iz elise odletio je mladenkin veo.

"Čini se da je krenija na Marjanski tunel", javio je pilot.

"Jedna ophodnja neka ih dočeka s druge strane", zapovjedio je Kapulica sa zadnjeg sica Mercedesove limuzine, što je s upaljenim plavim rotirajućim svjetlom hitala preko rive. "Zaustavite ih na spinutskoj strani, nemaju di drugo uteć. Uhapsite ih oboje i čekajte da ja dođen... Pu! Mamu mu jeben, on će meni!" dodao je bijesno nakon što je utrnuo radiovezu. "Prid oltaron, stoka seljačka!"

Motocikl s odbjeglom nevjestom i lažnim apostolskim nuncijem ušao je u tunel, a helikopter se podigao, preletio Marjan i zaustavio se u zraku iznad izlaza sa spinutske strane, gdje je već spremna čekala druga patrola.

"Imate li ih?" upitao je slavodobitno Kapulica. "Je, crni motor... Šta ja znan koje marke?... Kako nisu oni, vole glupi!?!... Čekaj, evo mene za minutu!"

Načelniku Županijske policijske uprave trebalo je i manje od šezdeset sekundi da prođe tunel. Ljutio je izašao iz limuzine i žurnim se korakom uputio prema službenicima iz dva auta, jednome što je slijedio bjegunce i drugome koji ih je ovdje dočekivao, a koji su se prepirali s krupnim muškarcem što se u kratkim hlačama i sokolskoj majici, s mokrim ručnikom oko vrata, naslanjao na crni motocikl.

"Šta koji san ja?" vikao je ovaj. "Ja san desetnik Mile Skračić, Četvrta bojna Sedme gardijske brigade, a koji si ti, mater ti balavu jeben?! Predstavi se, koji si i čiji si i di si bija kad san ja ginija za ovu državu? Ko tebi daje za pravo da samo tako, bez razloga, zaustavljaš jednog hrvatskog branitelja koji se vraća s plaže?"

"Gospodine, osnovano sumnjamo da su se na ovon motoru nedavno vozili počinitelji ozbiljnog...", počeo je pozornik oprezno.

"Na kojien motoru!? Na mom motoru?! Sram vas bilo, đubradi jedna! Vidite li vi ovo, gospodo?!" doviknuo je desetnik Mile dvojici prolaznika što su se zaustavili i znatiželjno gledali taj prizor. "Vidite li

šta se radi hrvatskin braniteljima? A šta radi hrvatska javnost? Ništa! Hrvatska javnost šuti!"

"Oprostite, ovo je vaš motor?" umiješao se policijski šef.

"A ko pita?" odgovorio mu je Mile svadljivo.

„Načelnik Policijske uprave Goran Kapulica", kazao je oholo Kapulica, ovlaš uzimajući i gledajući Milinu vozačku i prometnu dozvolu koje mu je dodao jedan policajac.

"Kapulica?" primijetio je Mile dosjetljivo. "A di je zamjenik Janjetina?"

"Vama je ovo neka zajebancija?" rekao je načelnik oštro gledajući desetnika.

"Meni?!" zgranuo se on. "Dva policijska auta me zaustave i još mi ovo čudo zvrliji poviše glave", pokazao je na helikopter, "i vi meni govorite o..."

"Di su oni?!" prekinuo ga je Kapulica.

„Ko?!"

"Znaš ti dobro ko, stoko! Njih dvoje, di..." prasnuo je načelnik pokazujući crnu unutrašnjost tunela, a onda je shvatio što se dogodilo i od užasa na trenutak sklopio oči. "Neki auto?!" zavikao je uzbuđeno hvatajući za prsa policajca što je bio u patroli koja je dočekivala bjegunce. "Je li neki auto izaša iz tunela malo prije ili malo posli ovoga na motoru?"

"Malo prije ili malo posli...?" ponovio je ovaj zamišljeno.

"Jedan žuti Twingo", sjetio se kolega. "Krenija je doli put stadiona."

"Žuti Twingo!" dreknuo je Kapulica. "Žuti Twingo!" ponovio je odmičući se i gledajući gore prema helikopteru, kao da nema radio u ruci, nego mu mora doviknuti. "Traži mi žuti Twingo, od stadiona put Hrvatske mornarice! Svim ophodnjama, zaustavite žuti Twingo! Obavezna identifikacija svih subjekata koji izlaze iz grada!"

Izdajući zapovjedi, Kapulica je u jednom trenutku pogledao onoga s mokrim ručnikom kod motocikla i kao da mu se pokvarenjak u jednom malenom trenutku podrugljivo osmjehnuo, ali sada nije imao vremena baviti se njime.

"Čuvajte mi toga nakurčenog, s njim još iman razgovarat", dobacio je prije nego što je ponovno energično uskočio u Mercedes i nastavio potjeru, zajedno s helikopterom što se nagnuo malo njuškom prema tlu i odletio put sjevera. Četiri policajca iz dvije

ophodnje ostala su s desetnikom Milom, u neprilici, ne znajući pravo što bi više s njim.

"Vozite bez kacige", primijetio je jedan, više onako, tek da nešto kaže.

"Bez kacige, je li?" odbrusio mu je Mile.

„Ima san ja kacigu, momak! Ima san je i kad smo se povlačili iz Drniša i kad smo oslobađali Knin. Desetnik Mile Skračić nosija je kacigu kad je trebalo nosit kacigu, a di si ti bija, moj dragoviću? Da ja tebe upitan, di si ti bija kad san ja s kacigon na glavi...“

„Dobro, dobro, u redu je“, zaustavio ga je policajac pomirljivo.

Peto poglavlje

poziva građane da prijave u najbližu policijsku stanicu ako negdje vide talibana kojega je još kao nejaku dijete usvojio čečenski borac oženjen baskijskom separatisticom

Lijeno je subotnje popodne u Poskokovoj Dragi.

Zvonimir i Domagoj u dvorištu kraj garaže zabavljaju se s jednim radnikom Elektro distribucije. Nenad Nevjestić, sada već gotovo mjesec dana u zarobljeništvu tih divljaka što desetljećima ne plaćaju struju, leđima se naslonio na veliki drveni kotač i poslušno, premda blijed u licu, raširio ruke i noge, a Domagoj mu je okovima učvrstio gležnjeve i zapešća.

"Je! more?" upitao je Domagoj Zvonimira, koji je nekoliko koraka dalje stajao s crnim povezom preko očiju i pet noževa u rukama.

"Šišaj!" zapovjedio je Zvone, a mlađi brat zavrteo je kolo i nesretnog radnika Elektro distribucije razapetog na njemu.

Zvonimir je nekoliko trenutaka njušio vjetar i osluškivao tihi šum kugličnih ležajeva u mehanizmu kotača, a onda brzim pokretom bacio prvi nož. Sječivo je fijuknulo zrakom i zvonko se zarilo u jelovu dasku, na centimetar od Nenadovih mošnji, upravo dok je on naglavačke visio na kotaču. Zarobljenik je zadrhtao i, da ne omete bacačevu koncentraciju, jedva čujno uzdahnuo.

„Kurvo, ćiriš!" optužio je Domagoj starijeg brata.

"E, da!" podsmjehnuo mu se on, podižući drugi nož.

„Čekaj malo", rekao je Domagoj, pa pritrčao i čvršće stegnuo Zvonimirov povez preko očiju.

"Ne ćiri, pusti ga da baca!" doviknuo je Nenad s kola, samo da prije završi njegova agonija. Osim straha od noževa, sada je strepio i da ne bi, ošamućen od vrtnje, izbljuvao puru s vanilijom koju im je Jozo danas dao za objed. Stisnuo je oči, dok se Zvonimir pripremao za sljedeće bacanje.

Zvone je zubima zagrizao vršak jezika lagano zamahujući i baš kada mu je nož bio na izlasku iz ruke, Jozo je u kuhinji uzrujano dreknuo:

"Evo... evo Kreše na televiziji! Ljudi, evo Krešimira na televiziji!"

Zvonimir se trgnuo, nespretno pustio oštricu i promašio. Drugim bacanjem mrvicu je zasjekao Nenadovo lijevo uho, a ovaj je, više od užasa, nego od boli, zvjerski zaurloao. No, u tome času nitko se više nije obazirao na njega, ni Zvone da se ljuti i traži ponavljanje bacanja, ni Domagoj da se naslađuje bratovu promašaju i ponavlja da su pravila za sve jednaka. Ostavili su noževe, crni povez i zarobljenika da se vrti na drvenom kotaču i otrčali u kuću.

"Maloprije san ga vidio u najavi, sad će valjda bit vijest", rekao je ćaća, uznemireno pokazujući ekran na kojemu su se vrtjeli uvodni kadrovi televizijskog dnevnika.

"Poštovani gledatelji, dobar dan", počeo je voditelj profesionalno zabrinuta izraza. "Nečuven zločin dogodio se prije manje od dva sata u Splitu, gdje je veća skupina naoružanih muškaraca upala na vjenčanje u katedrali Svetoga Duje i otela nevjestu Gorana Kapulice, načelnika Županijske policijske uprave. Pred katedralom nas u izravnoj vezi očekuje naš reporter Šime Čulina. Šime, kako smo čuli, napadači su bili naoružani teškim strojnicama i raketnim bacačima?"

"Tako je, Hrvoje", kazao je reporter s duguljastim žutim mikrofonom. "Grupa od dvadeset pet do trideset naoružanih muškaraca pucnjavom i eksplozijama drsko je prekinula obred vjenčanja i sa sobom u nepoznatom smjeru odvela tridesetšestogodišnju Lovorku K. Napadači su se služili teškim strojnicama i raketnim bacačima, a prema podacima kojima raspolažemo, u katedrali je aktivirana i najmanje jedna snažna eksplozivna naprava. Mjesto zločina, kako možete vidjeti iza mojih leđa, zaštićeno je, policijska istraga je u tijeku, tako da zasad nemamo informacija o ljudskim žrtvama i šteti na zaštićenom spomeniku kulture."

"Šime, hvala ti, ostani na vezi", rekao je ponovno voditelj dnevnika i okrenuo se jednom bradatim što je sjedio do njega. "S nama u studiju je naš istaknuti antiteroristički stručnjak Petar Baretić, s kojim ćemo pokušati rasvijetliti motive i način na koji je izveden ovaj stravični čin. Gospodine Baretiću, informacije kojima raspolažemo u ovome trenutku vrlo su oskudne, ali možemo li barem nagađati tko je i zašto to učinio? Je li posrijedi osveta organiziranog kriminala kojemu je načelnik Kapulica, rekordnom zaplijenom krijumčarenog heroína, prije dva mjeseca zadao težak udarac ili je možda na stvari nešto drugo?"

"Pa svakako bi se moglo pretpostaviti da je riječ o djelu organiziranog kriminala, ali ja ne bih žurio sa zaključcima", počeo je rezervirano i smireno antiteroristički ekspert. "Način na koji je napad izveden otvara široko polje mogućnosti. Teške strojnice, na primjer, obično koriste čečenski borci, raketni bacači obilježje su Afganistanaca, a eksploziv opet upućuje na rukopis baskijskih boraca za nezavisnost. Sve ovo zbunjuje, a opet, možda je upravo to bila namjera beskrupuloznih izvršitelja terorističkog čina..."

"Prekinuo bih načas vaše izlaganje da pogledamo snimku iz katedrale, koju je našoj televizijskoj kući ekskluzivno ustupio snimatelj vjenčanja Veljko Kozina iz Art studija Mediteran."

Prijenos iz studija tada su na ekranu zamijenile snimke iz katedrale. Krupno se vidjelo mladoženju Kapulicu, u sivom odijelu s bijelom ružom na reveru, kako mašući rukama bijesno viče: "Držite ih! Zatvaraj vrata! Brže! Niko ne smi izać iz crkve!", a malo zatim negdje s drugog kraja crkve netko kako se dere: "Katedrala je minirana! Svi vanka! Svi vanka, katedrala je minirana!"

Usljedila je jedna zaglušujuća eksplozija, potom niz manjih i napokon rafali iz automatskog oružja. Uspaničena je svjetina počela vrištati i zapomagati, a slika se zatresla. Snimatelj Kozina iz Art studija Mediteran, probijajući se kroz gomilu, kamerom je nasumično lovio užasnuta lica, nečiji mutan ispruženi dlan, slike i pozlaćene ukrase na zidovima, da bi se odjednom, na trenutak sasvim jasno, vidio krupan crnomanjast muškarac kako za nadlakticu odlučno vuče otetu u bijeloj vjenčanici.

"Evo ga, Krešimir!" viknuo je stari Jozo.

"Ma nije...", rekao je Zvonimir neodlučno i pozorno se zagledao u ekran, na kojemu se snimka počinitelja otmice sada sasvim usporeno ponavljala.

"Je, bogami, Krešo", šapnuo je Domagoj zgranuto.

„Stvarno, Krešo", složio se naposljetku i Zvone. Držeći se dlanovima za tjeme, sva su trojica nekoliko trenutaka stajala ispred televizora u kuhinji, zabrinuto se pitajući u kakvu se to svinjariju Krešimir uvalio, dok je antiteroristički stručnjak učeno završavao analizu događaja:

"Po ovome što smo sada vidjeli, mislim da nema mjesta sumnji. Ako treba napraviti profil organizatora ovog zločina, s velikim

pouzdanjem rekao bih da tražimo talibana, kojega je još kao nejakog dijete usvojio čečenski borac oženjen baskijskom separatisticom."

"Nadam se da je u policiji ovo netko čuo. Gospodine Baretiću, hvala vam najljepša."

„Hvala i vama."

"A mi se, dragi gledatelji, vraćamo na lice mjesta, gdje je još uvijek naš Šime Čulina. Šime", zovnuo je voditelj, "do izjave načelnika policijske uprave, pretpostavljam, za sada nismo uspjeli doći?"

"Ne, Hrvoje, načelnik Kapulica, kako bismo i očekivali, osobno se stavio na čelo istrage, budući da ga se ova stvar i privatno tiče, i u ovom trenutku provodi vjerojatno najveću blokadu u cijeloj povijesti Splita..."

* * *

Takvo se policijsko osiguranje u Splitu zapravo vidjelo triput, u vrijeme pastoralnog pohoda Ivan Pavla Drugog, kada je Franjo Tuđman stigao vlakom slobode i kada je Josip Broz Tito doveo našeg afričkog prijatelja, etiopskog cara Hailea Selassieja. Duge šarene zmijske od auta polako su milile i titrale na vrućini na svim glavnim i sporednim pravcima prema Omišu i Solinu. Legitimiran je svaki putnik u svim vozilima koja su se ukrcala na trajekt za Brač, Hvar, Vis, Šoltu i Lastovo. Premda je još bio svibanj, upržiilo je kao usred ljeta, a mnogi nisu imali klimatizacijske uređaje, pa su nervozno trubili, izlazili iz kolona i mašući rukama psovali. Zabilježeno je i nekoliko tučnjava. Jedna je bijesna žena objavila da želi razvod i ostavila muža i djecu u automobilu.

Snage reda ipak nisu pokazivale da ih zabrinjava taj kaos. Temeljito i bez žurbe proučavale su osobne dokumente i uljudno molile građane da im pokažu prtljažnike. Privatni autoprijevoznik Željko Klarić više od četiri sata je stajao u redu na Solinskoj cesti. Metar za metrom spokojno je pomicao kamion s prikolicom, jer je kao profesionalac navikao čekati. Čekanje na utovar i istovar, na granici i špediciji, u praznom, besmislenom vremenu prolazio je velik dio njegova života.

"Željko, kuda ste krenuli i šta vozite", upitao ga je napokon, kad je, tek oko šest navečer, došao njegov red, jedan prometni policajac pregledavajući mu vozačku i prometnu, dok je drugi otraga u kabini sumnjičavo okretao Željkovu deku i madrac.

"Povrće iz Sjeverne luke za Slavoniju."

„Za Slavoniju?"

"Osijek. Španjolski uvoz, pome i paprike, kukumari, da oprostiš, svaki ovakvi", pokazao je Željko.

"Zašto 'da oprostiš'?"

"A šta ja znan, ima svakakvoga svita."

„Pogledat ćemo malo tovar."

"Ko van brani", rekao je Željko pomirljivo. Pripalio je cigaretu kroz prozor gledajući kako prometnici otraga odvezuju ceradu i obeshrabreno gledaju beskrajne nizove zelenih kartonskih kutija.

"Koliko ovoga ima?" doviknuo je jedan.

"Iljadu sedansto četrdeset četiri gajbe poma, iljadu trista dvadest šest paprika i osansto pedeset osan kukumara", pročitao je Klarić iz tovarnog lista.

"A da odmaknemo par redova, šta bi našli", upitao je, izmičući se crnom starom Fordu Escortu što je išao iz suprotnog smjera, jedan što se odnekud iznenada poja vio, jedan u sivom odijelu, s bijelom ružom.

„Prijatelju, ako ne viruješ, a ti pogledaj. Na tvon mistu ja ne bi ništa počinja bez viljuškara, ali ti valjda najbolje znaš šta je tvoj posa."

Načelnik je trenutak zastao kroz šoferšajbu prezirno gledajući kamiondžijskog pametnjakovića, a onda mu kratko mahnuo da prođe. Teški je tegljač zadrhtao i sporo se otisnuo.

"Puši jaja, šupčino", rekao je Željko, kad je malo od makao, Goranu Kapulici u retrovizoru.

Policijski šef sada je i osobno došao legitimirati one što odlaze iz Splita, premda je nekako naslućivao kako je sve manje nade da će naći Lovorku i onoga njezina. Prošlo je previše vremena, tko zna gdje su sada već mogli biti njih dvoje, pomislio je gledajući kako odlazi šleper s povrćem. Odjednom, učinilo mu se kao da mu je nešto zašuškalo u džepu. Zavukao je ruku i začuđeno ugledao malu plastičnu audiokasetu. Prevrtao ju je razmišljajući otkud se to našlo u njega, a onda se sjetio. Žena u podrumima Palače, ona što ga je uhvatila za prsa da pomogne njezinu mužu. U žurbi tada nije obratio pažnju, ali sada se mutno sjećao trenutka kada mu je to u gužvi gurnula u džep.

"U vas ima kasetofon u autu", upitao je jednog prometnika.

Zatvorio se sam i ubacio kasetu, a unutrašnjost policijskog Golfa ispunila je amaterska izvedba starog Mišina hita:

Samo jednom ljubav pokuca na vrata,

Da te rani čežnjom i gorčinom,

Da te vodi ko pticu bez jata,

Da te tješi vinom.

Samo jednom ljubav pokuca na vrata,

Da ti pruži snove i ljepotu,

Da ti stavi okove od zlata, jednom u životu...

pjevao je nježno Krešimir Poskok načelniku Kapulici, a u refrenu su se pridružili prateći vokali Željko, Kultura i desetak Mile:

Ako me ostaviš, kad poželiš kraj,

I nebo će plakati, izgubit će sjaj.

Ako me ostaviš, ne ruši drugo sve,

Pusti da vjerujem da voljela si me.

Goranu Kapulici zadrhtala je brada, šmrcnuo je, iz grla mu se oteo bolan jauk, a iz oka suza. Čitavih pola sata, možda i dulje, dvojica prometnika na policijskoj blokadi nedaleko od Solina zaprepašteno su gledali službeni auto i u njemu načelnika kako zaslinjen rida. Za manje od sata policijskim radijom pronijela se priča kako je plakao, kako su mu se tresla ramena u sakou od sivog listera i kako je u jednom času ogorčeno otrgnuo bijelu ružu iz zapučka i zubima joj iskidao sve latice. Posljednji su detalj policijski službenici nalazili osobito smiješnim.

* * *

Cvrčci su strugali u mosorskom kamenjaru, na zarasloj makadamskoj cesti nedaleko od napuštenog sela, gdje se kasno popodne zaustavio jedan šleper. U lancu, iz ruke u ruku dodajući kartonske gajbe, nekolicina je njih istovarivala povrće. Željko Klarić je s prikolice dodavao barba Ivi, a barba Ive Kulturi, koji je sa strane slagao uredan blok kutija. Teta Rosa je, kao dama, bila pošteđena tjelesne aktivnosti i stajala malo dalje s torbicom preko ruke. Nakon četiri reda gajbi, u teretu povrća se ukazao mali žuti Twingo sa ženom u vjenčanici i muškarcem u crnom svećeničkom odijelu. Automobil se po metalnoj rampi spustio s prikolice, a Lovorka i Krešimir su izašli pa se zagrlili i izljubili sa svima. Teta Rosa je plakala, a i Lovorki su se ovlažile oči.

"Nas tri iz voda skupili smo pare, a Mile je kupija vinčani poklon za vas dvoje", rekao je autoprijevoznik, pružajući Lovorki nešto veliko, zamotano u šareni papir. "Nije nešto posebno, nego onako, za uspomenu i dugo sjećanje."

"Moj Željko, pa kako bi vas mogla zaboravit, posli svega šta ste učinili", dirnuto je kazala mladenka.

„A di je Mile", upitao je Krešimir.

"Đubre Kapulica ga je uhapsija."

"O, jeben ti!" opsovao je Krešo.

"Pa, dobro", kazao je Klarić. "To smo i računali."

"Ne treba se bojat za Milu, snaće se on", odmahnuo je rukom Kultura.

"Vi bi se sad isto morali negdi sklonit", obratio se Krešimir barba Ivi i teti Rosi. "Ne virujen da vas je zapamtio, ali opet, vi ste se isto našli oči u oči s Kapulicon."

"Nemaš problema", rekao je Kultura. "Dva, tri tjedna, dok se sve ne slegne, oni će bit u mene."

Lovorka je tada poderala papir, šareni omot svadbenog poklona.

"Nas dva nismo imali pojma šta Mile kupuje", kazao je i Klarić, ispričavajući se kada se ukazala golema porculanska vaza u obliku dva labuda što su zaljubljeno ovila vratove jedan oko drugoga.

"Pa lipo je", zaključio je Krešimir.

"Puno je lipo", potvrdila je Lovorka. "I romantično."

„Ko bi reka da je desetnik jedna takva romantična duša", rekao je Kultura kao začuđeno.

"I barba i ja smo se malo stisnili" rekla je tada teta Rosa izvlačeći iz torbice malen zamotuljak. "Da ne dođemo baš prazni ruku."

Unutra je bila kutijica s dva vjenčana prstena.

„Ajme, tetka", raznježila se Lovorka.

"Sa srićon van, dico", kazao je barba Ive.

Koju minutu poslije vratili su povrće u prikolicu i Klarić je otišao, a još malo poslije i Kultura s barbom i tetom u žutom Twingu. Lovorka i Krešimir ostali su sami kraj njegova Golfa. Ona se strogo zapiljila u njega, a on je od nelagode spustio glavu i vrhom cipele gurao kamenčiće.

„Dobro, di si ti'?" šapnula je ona, a on je od užasa, činilo se, sasvim izgubio dar govora. "Čuješ ti šta te ja pitan, Krešimire?!"

"Bio je... ovi... ne znan... Bila je zima, snig je pada."

„Snig je pada?!" zaprepastila se Lovorka. "Pa je li se otopija?"

"Je", rekao je on tiho, postićeno.

"Ajde, fala Bogu. To je, bit će, od ovog globalnog zatopljenja, je li", upitala je ona zajedljivo.

Krešimir Poskok više nije znao što bi rekao.

„Petnaest godina, konju!" rekla je iznenada Lovorka ledenim glasom, a on se stresao i od straha malo uvukao glavu u ramena. Ona se osvrnula po tlu, ugledala jedan suhi kolac i brzo ga zgrabila. "Petnaest godina ja njega čekam!" rekla je ljutito, pa ga odvalila kolcem po tintari. Krešo se pognuo rukom pokrivajući tjeme.

"Ne znan je li živ ili mrtav!" nastavila je Lovorka udarajući sada po rebrima.

On se izmaknuo dva koraka, a ona je neumoljivo pošla za njim.

"Petnaest godina čekam da se idiot javi!" dodala je mlateći po ramenima, a Krešo je pao i sklupčao se. "Petnaest godina, ni pisma, ni razglednice, ni čestitke ni brzojava! Da je bar nazva, majmun!" bjesnila je Lovorka udarajući po leđima, nogama i glavi. "Oči san isplakala za njen, a on se telefon nije sitija okrenit! Je li to način, a? Je li to red i način?! Eto mene u sridu, kaže, a onda petnaest godina ni krvi ni strvi od njega! Budala jedna neodgojena!"

* * *

Nisu to bile prve, vjerojatno ni posljednje batine koje je Krešimir u životu dobio, ali su bile jedine za koje je pouzdano znao da ih neće osvećivati. Raščupan, krvava nosa i s modricom preko oka pokorno je vozio, dok je Lovorka, prekrživši ruke na prsima, mrko zurila kroz šoferšajbu.

"Još mi samo jednon to napravi i srce ću ti iščupat", dobacila mu je. Krešimir je šmrcnuvši kimnuo.

„Nos otari."

Obrisao je krv nadlanicom, a ona je bijesno puhнула.

„Nemaš šudarić uza se?"

„Neman", priznao je on s krivnjom u glasu.

"O, muko moja!" uzdahnula je ona teško i pružila mu maramicu. "A vidi mu kose?!" dodala je. "Bit će ni češalj nemaš?"

„Neman."

"Zašto me to ne čudi? Kad si zadnji put zube oprao?"

Krešimir je zamišljeno nabrao obrve kontajući u sebi. "Odma da ti rečen, ja neću živit s nekin ko ne pere zube. Osobna higijena mi je jako važna."

"Dobro."

"A veš? Redovito minjaš mudante i majice?"

„E, kako ne", slagao je on.

"Ma, baš! Na koju temperaturu se pere bila roba?"

„Molin!?"

"Na koliko stupnjeva se pere bila roba?"

„Na sedamnaest!" bubnuo je Krešo. Lovorka je prezirno frknula.

"Više od sedamnaest", upitao je on nesigurno.

„Nije? Manje? Na dvanaest?"

"Ajde, majke ti, ne sramoti se više. Pogledaj kakvi si, pari se da te je poplava izbacila. U kafenin bičvama na crne postole! Dobro me se pazi vidin li te još jednon u kafene bičve na crne postole. Na te stvari san specijalno alergična. Ili kad muškomu padnu gaće i otkrije se razdjeljak na guzici. Grozno! To i dlake u nosu. Dođe mi bljuvat kad vidin da muškon, ka moržu, restu dlake iz nosa. A nokti su posebna priča. Nokte obavezno šišat i posli sve komadiće skupit i bacit u škovace, a ne da ja kupin za tebon. I ne da ti Bog da mi posli brijanja ostaviš dlake u lavandinu. Ili da šporke mudante baciš nasrid sobe. Za to bez upozorenja ubijan. I za popišanu dasku u zahodu, isto tako. Nađen li popišanu dasku, oprost se sa životon. Ne ostavljalj stvari za sebon. Ne tražin ja puno, ali nekog reda mora bit. Mrzin pušenje u postelju, perut na kragni, otiske prstiju na staklenin površinama. Neće ti ruka otpast ako posli ručka pjat i viljušku odneseš u sudoper..."

Ona je nabrajala, a Krešimir poslušno kimao. U jednom kratkom trenutku upitao se možda o razboritosti avanture u koju se upravo upustio, ali bilo je kasno da se predomisli jer su upravo ulazili u dvorište smiljevačke župne crkve. Sunce je već lagano zamicalo iza brda i neonske lampe su se počele paliti slabašnim modrikastim svjetlom. Parkirali su pod kestenom, a svećenik, koji je s nekim krupnim muškarcem malo dalje igrao šah, došao im je u susret.

"Krešo moj, kojim dobron?"

"Evo, Stipane, doša ja da me oženiš."

„Ajde? A ja već mislio da si me doša zamijenit“, rekao je pop pokazujući Krešimirovu odjeću.

Krešimir se začuđeno pogledao. Već je bio zaboravio da je prije nekoliko sati glumio Njegovu Ekselenciju apostolskog nuncija.

„A to, nema veze, sad ću se ja prisvuć.“

„Bogu fala, bar vi ste prikladno obučeni“, rekao je župnik ozareno pružajući ruku Lovorki. „Štipan, drago mi je.“

„Lovorka“, rekla je Lovorka slatko mu se nasmiješivši.

„Ma, jesan li ja tebe danas vidio na televiziji“, upitao je odjednom don Štipan, kao neobavezno, i ozbiljno od mjerio Krešimira, a Krešimir mu je uzvratio pogled i nešto mu na trenutak, činilo se, htio reći. A onda odustao. Nekoliko sekundi samo su stajali i gledali se, sve dok se velečasni nije bezbrižno nasmijao.

„Nema veze, učinilo mi se. Otkud bi ti uopće moga bit na televiziji? Nego, kako to vas dvoje? A di su svati? Di je barjak? Kumovi?“

„A, eto, na brzinu sve nekako ispalo“, rekao je Krešimir. „Da ti sad ne objašnjavan.“

„I nemoj“, zaustavio ga je don Štipan. „Ne znan zašto, ali čini mi se da je bolje što manje znan. Imate li sve dokumente? Prstenje?“

Njih dvoje potvrdno su kimnuli.

„Stanislave!“ viknuo je župnik muškarcu što je malo dalje još uvijek očajno gledao šahovske figure. „Imaš li po ure da budeš kum na jednon vinčanju?“

„Ne mogu, čekaju me s večeron.“

„Ajde, javi in da ćeš zakasnit.“

„Ja bi ako se mogu samo malo umit i počešljat“, zamolila je mladenka.

„Kako da ne“, kimnuo je don Štipan ljubazno i okrenuo se starijoj ženi, koja se s kuhinjskom krpom u ruci pojavila na vratima župnog dvora. „Ružo, molin te, pokaži mladoj dami di je banj.“

Lovorka je otišla urediti se, a Krešimir je u prtljažniku u torbi našao čistu bijelu košulju i kravatu za koje nije ni znao da mu je teta Rosa zapakirala.

„Kako te auto služi“, upitao je, odijevajući se i glavom pokazujući don Stipanov modri Passat u dnu dvorišta.

„A ne pitaj“, uzdahnio je pop. „Da san ga u servis, kako si mi reka, a ništa. Čini mi se još gore nego prije. Gas ne vata. Ko da ga nešto

guši."

Župnikova je kućanica Ruža u vrtu ubrala žutih ruža, složila lijep vjenčani buket i bila kuma Lovorki. S druge strane, do Krešimira je stajao Stanislav Pirić, pjesnik, slikar, promatrač ptica i tajnik mjesnog ogranka Matice hrvatske. Don Štipan je zaklopio knjigu, a njih dvoje se nježno, zatvorenih očiju poljubili.

"Ajde da ti sad pogledan onu ajnšpric pumpu", rekao je Krešimir.

* * *

Večer se već odavno spustila kada su Lovorka i Krešimir došli u brda i njemu je već na ulazu u klanac bilo sumnjivo da ga nitko s osmatračnice nije pozdravio. Zaustavio se u dvorištu i izašao iz automobila, a Domagoj je istrčao iz kuće i doletio mu u zagrljaj.

"Brajo moj", rekao je najmlađi brat grčevito ga grleći. "Šta je bilo? Di su svi?"

"Ćaća je u kući, a Brane i Zvone su otišli da te nađu."

„Da me nađu? Di će me nać?"

"Ne znan, bilo je na televiziji da si ti s Čečenima i talibanima napravio teroristički napad u nekoj crkvi, a oni su odma zaključali zarobljenike u konobu i krenili doli u Split da te spase. Ćaća je vika, govorio da in ne da svoje auto, pa mu je Brane da dvi iza ušiju i uzeo mu ključe."

„Kakvi zarobljenici", upitala je Lovorka.

"Nema veze, kasnije ću ti objasniti", rekao joj je Krešimir, ugledavši oca koji je samo na trenutak mrzovoljno povirio kroz kuhinjski prozor. Onda se Krešo sjetio: "Lovorka, da te upoznan, ovo je moj najmlađi brat Domagoj. Domagoj, ovo je moja žena Lovorka."

Domagoj je uplašeno zinuo. Uzbudjen zbog bratova dolaska, tek je tada shvatio da je nekakva žena došla s Krešom u vjenčanici, s buketom žutih ruža u ruci.

"Lovorka, drago mi je", rekla je ona pristojno pružajući ruku, a on je prestrašeno ustuknuo.

"Tukac jedan, pozdravi ženu", naljutio se Krešo, kojemu je čisto neugodno došlo kako neodgojenog brata ima.

"Nije važno, neobično je malo i njemu i meni", kazala je Lovorka pomirljivo se smiješeći, a Domagoj se osmjelio i rukovao s njom.

"Lovorka", počeo je Krešimir nakon kraćeg razmišljanja, "ja se moran vratit doli u grad. Zbog Brane i Zvone, ko zna šta bi in se

moglo dogodit."

"Ti nisi normalan!" rekla je ona ljutito.

"Ljubavi, braća su mi. Onako kako su oni otišli meni pomoć, ja sad moran..."

„Krešimire!" prekinula ga je žena. "Ako ti sad odeš, otić ću i ja. Majke mi mile, nećeš me više nać. Jednon si već tako otiša na nedilju dana, pa te petnaest godina nije bilo ćut ni vidit. Meni se drugi put to neće desit. Odeš li, nas dvoje više nismo skupa."

"Ali, samo dan, dva mi triba."

"Ma, ni sekund!" rezolutno će Lovorka.

"Brajo, nemoj nigdi ić", javio se tada molećivo i Domagoj. "Ne boj se, vratit će se oni i bez tebe. Ostani kod kuće, molin te. Nemoj me ostavljat samoga s ćaćon."

Krešimir je pogledao nju, pa njega i teško uzdahnuo.

„Ajde, dođi da ti pokažen kuću", rekao je Lovorki.

Dva zarobljenika gledali su taj prizor šćućureni uz metalnu rešetku na prozoru konobe, a kad su Lovorka, Krešo i Domagoj ušli, stariji inkasator Nenad Nevjestić, onaj s velikim bijelim zavojem preko uha, kojega je Zvonimir prije nekoliko sati zavezanog na kotaću neoprezno ranio nožem, počeo je uznemireno šćetati od zida do zida.

"Kad god ćujen da neki auto dolazi, pomislin da su nas došli spazit. Di su više? Di su više da nas spase iz ovoga pakla?"

"Ja san siročće, odresta u domu. Mene niko neće doć tražit", rekao je Ratko tužno.

"Ali ja san zato jedinac. Mene mater i otac traže", kazao je Nenad. "Sigurno su već izludili od brige za menon."

* * *

Za to vrijeme, stotinjak kilometara dalje. Subotnja večer u stanu Nevjestić. Tata je sjeo za postavljen stol, a mama je iznijela varivo od mahuna da večeraju. Kaciolom je podijelila hranu, pa su se prekrižili i uzeli žlice. Odjednom, tata zastane sa žlicom na pola puta.

"Ma, znaš šta", reće on. "More ti se ćinit da san poludija, ali u zadnji misec dana ka da mi je nešto neobićno."

„Bog s tebon!" začudi se mama. "Šta ti ima bit neobićno?"

"Neman pojma, nego tako, ka neki osjećaj da je nešto drugaćije", kaće tata zbunjeno se okrećući.

Pogleda sat s kukavicom i šarenu tapiseriju na zidu, pogleda kredenac, frižider i sudoper, pogleda treći, prazan tanjur na stolu, pogleda geranij i asparagus na kuhinjskom prozoru i ništa mu ne padne na pamet.

"Nisi ti možda stavila druge zavjese", upita.

„Nisan.“

„A ništa, bit će mi se učinilo", kaže tata.

„Oladiće ti se fažoleti", upozori ga mama.

* * *

Krešimir je supruzi pokazao gomilu nečistog posuđa u kuhinji, prljave prozore, prašnjave zavjese, kupaonicu s dlakama u požutjeloj kadi, zelenom plijesni na zidovi ma i vonjem mokraće iz napukle zahodske školjke, cipele razbacane po hodnicima i stubištu i hrpe odjeće zgužvane u ormarima. Potplati su im se lijepili i uz maleni prasak odvajali od umazanog poda gdje god bi zakoračili. Lovorka je obišla ovaj zapušteni muški brlog prestrašeno stiskajući Krešinu ruku. Nije ništa rekla, ali on je naslućivao njezinu zgranutost i bilo ga je sram. Došli su naposljetku i do njegove sobe, s krevetom na kojemu je u neredu ležala ista ona posteljina koju je ostavio kad je otišao prije mjesec dana.

"Znan da ovo nije ono šta si očekivala..." počeo se on tiho i u strašnoj nelagodi ispričavati. I onda zastao. Nije više znao što bi rekao.

A ona mu se samo nasmiješila.

"Sve će bit dobro", kazala je umirujuće. "Samo stavi čiste lancune."

Negdje na dnu komode našao je valjda posljednji čisti komplet posteljine i uzeo je namještati, a ona je navukla zavjese i zaključala vrata. Krešimir je završio, okrenuo se i ugledao je potpuno голу nasred sobe. Gotovo se uplašio prizora. Lagano je drhtala i smiješila mu se nekako tužno i željno u isti tren. Bradavice su joj bolno bridjele, pa je uzela sise u dlanove i stisnula ih.

„Ljubavi", šapnula je, "da ti znaš koliko... da samo znaš... Mislila san da će mi čitav život proć, a neću ovo dočekat."

Počela je plakati, a on je pritrčao i zagrlio je. Ne odvajajući usne od njegovih usana, ona mu je uzela izvlačiti košulju i otkopčavati hlače.

* * *

Oglasili su se zrikavci i negdje daleko u brdima samotni ćuk. Jozini lovački psi drijemali su u kućicama, a nekoliko kokošiju čučnulo u prašinu pod murvom i uvuklo glavice među krila. Domagoj je pred televizor donio ocu njegovu uobičajenu kriglu s gemištom, trećina vina, dvije trećine kisele vode. Dva zarobljenika, koje su izveli iz konobe samo da im daju večeru, stisnuli su se u kuhinjskom kutu. Vladala je tišina jer Jozo ne da ništa da se čuje dok on gleda meksičku seriju "Opijeni ljubavlju". Večeras se, međutim, nikako nije mogao usredotočiti na zbivanja na ekranu od buke iz sobe iznad. Domagoj i dva inkasatora uplašeno su gledali kako se stari mršti i trzali se kad god bi se odozgo čulo da je nešto palo ili kad bi se zatresli zidovi ili divlje zaorilo:

"Ooo, životinjo! Ooo, šta mi radiš, životinjo jedna!"

Najmlađi je sin od užasa kršio ruke oslušujući neobuzdanu ljubavnu igru brata i nevjeste, njihovo mahnito rikanje, zanosno mukanje, veselo rzanje, razdragano njištanje, nježno kokodakanje, dražesno meketanje, mazno mjaukanje, bolno zavijanje, prijeteeće režanje i zaigrano lajanje. Kad se iz Krešimirove sobe naposljetku začuo umiljati cvrkut, Jozo je živčano ugasio televizor, ustao i ozbiljnim glasom objasnio prisutnim predstavnicima mlađeg naraštaja:

"Pazite, dico!" rekao je opominjuće podižući kažiprst.

"Naš zemaljski život je pun iskušenja i svako zlo gleda kako će skočit na kršćenu dušu, ali nema veće nevolje nego kad čeljadetu, posebno mladin među nami, udari donja u gornju. Kad mladi čovik popusti prid grijon puti, zaboravi i oklen je krenio i di se zaputio. Žena ga uvati, zgnječi, satare, iscidi. Mladić, do jučer, zdrav ko jabuka, dođe na ništa. Bleji ko tele u žensku, da oprostiš, guzicu i nema ga više ni u gostioni, ni na balote, ni na karte, ni u lov, ni za napit se ni pobit na šake. Sve ono šesno i dobro šta je dragi Bog za nas muške učinio, za njega je gotovo. Propade načisto i dobro ga je lipi đava odnio. Samo san van to, dico moja, ima kazat. Jozo sad ide leć, a vi kako očete."

Šesto poglavlje

uči o prednostima čitanja, ali da, isto tako, ne treba vjerovati svemu što pročitaš, u nastavku jedna žena padne s velike visine i dogovori se jedna oklada u picu

„Na tvom mistu ja ne bi ništa počinja bez viljuškara, ali ti valjda najbolje znaš šta je tvoj posa.“

Upravo dok su se tako nadmudrivali Goran Kapulica i Željko Klarić, u kasno popodne na magistrali nedaleko od Solina, kraj tegljača sa španjolskim povrćem i dalje, uz nepregledan niz automobila pred policijskom blokadom, u pravcu grada prošao je crni neregistrirani Ford Escort s Branimirom i Zvonimirom u misiji spašavanja starijeg brata. Trebalo im je više nego Krešimiru prije četiri tjedna da nađu ulicu, jer su njih dvojica možda samo dvaput ili triput, i to prije mnogo godina, bili u Splitu.

Već se prvi mrak hvatao kada su na Sućidru našli peterokatnicu i parkirali pod rascvalim bagremovima.

„Bit će nisu kod kuće“, zaključio je Zvone nakon valjda deset minuta uzaludnog zvonjenja na lvinim i Rosinim vratima, pa su izašli i čekali na razbijenoj klupi preko puta. Otprilike sat kasnije još su jednom pokušali, za slučaj da su barba ili teta bili u nekog susjeda, a kad ni to nije urodilo plodom, pošli su nizbrdo prema gradu, pamteći putem raskrižja, kuće i natpise da bi se znali vratiti. Kako su se približavali središtu, mimoilazili su se sa sve brojnijim grupama mlađarije koja se, bučna i napirlitana, kose sjajne od gela, uputila u večernji izlazak. Branimir se čak odvažio obratiti jednoj što je išla sama, samouvjereno podignute glave, nabadajući visokim štiklama.

"Metila ti torbicu!" dobacio joj je on mangupski, ali ona ga nije ni pogledala i to ga je malo kao obeshrabrilo. Trenutak poslije poljuljano dostojanstvo ponešto mu se ipak učvrstilo kada su dvije djevojke na rolama projurile kraj njega i jedna mu u prolazu gurnula nekakav zeleni papir u ruku.

"Ej, fala! Javit ću ti se!" stigao je tek doviknuti, dok je ona nestajala u gomili iza njega, spretno klizeći na kotačićima. "Cura mi dala broj", pokazao je Branimir ponosno bratu.

"Da vidin" upitao je Zvonimir.

"E, da ti ne bi da."

"Ajde, jebi mater, neću je ja zvat, nego samo da vidin."

Brane mu je nevoljko pružio zeleni papir, a Zvone ga je jedva pogledao i vratio.

"Dobio si kupon za kupovinu keramičkih pločica i sanitarija."

"Nemoj zezat!"

"Daju ti pet posto popusta ako dođeš s ovin papiron."

„Ajde u kurac!" opsovao je Branimir gužvajući letak i bacajući ga na tlo.

Zaustavili su se kod jednog kafića što je imao televizor na štekatu i pogledali večernji dnevnik, očekujući da će štogod saznati o otmici u katedrali, ali jedina novost, koja je izmakla nepopustljivoj policijskoj odluci da u interesu istrage javnosti uskrati informacije, bila je da je na informativni razgovor priveden nekakav Mile S., četrdeset jednogodišnji vojni umirovljenik, za kojega se osnovano sumnja da je umiješan u teroristički čin. Prolazeći preko Pjace, blizanci su sreli Slobodana Prosperova Novaka i uljudno ga pozdravili.

"Dobra večer", rekli su oni.

"Dobra večer", rekao je Slobodan Prosperov Novak lagano kimnuvši.

U skućenoj i zadimljenoj pečenjarnici Branimir i Zvonimir zatim su kupili ćevape i sjeli da večeraju pod gustim krošnjama u parku s vodoskokom. Neka je mlada žena u tajicama tiho napravila krug oko njih prije nego što im se obratila nesvakidašnjim prijedlogom: "Momci, bi li koji od vas štagod jeba?"

„Ne bi!" odgovorio joj je kao iz topa Brane i uplašeno odskočio.

Djevojka se udaljila ničim ne pokazujući da je razočarana.

"Ma, jesi vidio kako su ove cure u Splitu otvorene", primijetio je Branimir kad se malo oporavio od šoka.

„To je kurva", objasnio mu je Zvone preko zalogaja jednostavno.

"Sereš!"

"Kad ti kažen."

"A kako ti sve to znaš?" naljutio se Branimir.

„Jebeš ga, čitan."

Na stepenicama na Peristilu popili su četiri piva netremice zureći u katedralu, jer je Zvonimir tvrdio da se zločinac uvijek vraća na mjesto

zločina. Tek oko jedanaest su odustali i otišli.

"Eto, ne treba ti virovat baš svemu što pročitaš", dobacio je Branimir zadovoljno.

Barba Ive i tete Rose ni u pola noći nije bilo u stanu, pa su se vratili u automobil, spustili siceve i zaspali.

* * *

Srednji sinovi Zore i Joze Poskoka bili su, bez konkurencije, dva najnevaljalija đaka u povijesti područne osnovne škole u Smiljevu. Još kao mali dječaci, u drugom razredu, tukli su osmaše nježnije građe. U trećem su ukrali Opel Kadett nastavnika tjelesnog i, još nevični vožnji, potopili ga u jezeru. U četvrtom ih se sumnjičilo da su u noći s petka na subotu provalili u školu, otvorili slavine u zahodima i napravili poplavu koja je do ponedjeljka ujutro uništila parket u svim učionicama u prizemlju. U petom su, da učine uvjerljivijom akciju "Ništa nas ne smije iznenaditi", zaista zapalili kabinet domaćinstva, a koji mjesec poslije toga u zasjedi dočekali Štafetu mladosti, oteli je iz ruku zapanjenih pionira i čitavo se popodne bezbrižno igrali s njom, dok je u središtu mjesta nekoliko stotina radnih ljudi i građana, zajedno s predsjednikom općine, limenom glazbom, amaterskim zborom, folklornim društvom i recitatorima, uzaludno čekalo. Kada su je napokon donijeli, bila je bez poruke Titu, prijava i oštećena ogrebotinama koje su vrlo nalikovale psećim ugrizima. Nastavničko je vijeće tada prvi put razmatralo njihovo isključenje.

To bi se svakako dogodilo godinu dana poslije, kada su eksplodirale četiri tone lož ulja, srećom, tek lakše ozlijeđivši nastavnicu glazbenog odgoja i tri članice ritmičke grupe Lastavice, ali je učenik, koji je svjedočio da je vidio Branimira i Zvonimira gdje se motaju oko kotla centralnog grijanja, zagonetno povukao svoj iskaz. Bez dokaza, premda s ozbiljnim indicijama njihove krivnje, prošla je i istraga kada su u školskoj godini 1988/89. s krova tajanstveno nestajali bakreni oluci. Blizanci su ponovno pali u zamku tek u osmom razredu, kada su u stanici za otkup sekundarnih sirovina uhvaćeni s brončanim poprsjem narodnog heroja po kojem je škola dobila ime, ali bilo je to već vrijeme kada više nitko nije mario za narodne heroje.

Direktor škole i danas će reći da nikada u radnom vijeku nije vidio takvu hladnokrvnost i odsutnost kajanja kao kada se prvi put suočio s njima zbog onog potopljenog Kadetta. Poskoci nisu plakali ni kumili

kao drugi dječaci njihove dobi. Mokri i blatnjavi devetogodišnjaci s mrzovoljnim su mirom, prekrivenih ruku, slušali bijesnu prodiku, dok je on čitav sat pokušavao prodrijeti do njihova nekakvog moralnog bića. U sebi je mislio da je njegova iskušana pedagoška metoda, brižljivo odvagana mješavina očinskog uvjeravanja i bezumnih prijetnji, čak postigla izvjestan uspjeh. Ostao je, međutim, sasvim obeshrabren kada je izgrednike na kraju upitao imaju li što dodati, a Branimir pokazao kutiju Opatije na stolu pred njim i nevino upitao:

"Mogu ti uzet jedan duvan?"

Školski je psiholog, liječeni alkoholičar, zbog njih dvojice, poslije šest godina, jedanaest mjeseci i dvadeset tri dana trezvenosti, ponovno pao u pakao vinjaka. Nastavnik povijesti, čudovište pred kojim su prestravljeni cvokotali naraštaji smiljevačkih mališana, a koji se Staljinovoj slici na tavanu zarekao da će ih dovesti u red, usred sata je pokrio lice dlanovima i slomljeno zaridao. Najgore je vjerojatno prošao socijalni radnik što su ga iz škole uputili da razgovara s roditeljima golobradih delinkvenata. Jadnik je nađen tek poslije opsežne potrage, šest dana nakon izleta u Poskokovu Dragu. Raščupan, prljav i bez odjeće, rastrojeno je urlao nešto o skakavcima i žabama i prvorođenim sinovima, dok su ga milicajci gologuzog hvatali po kamenjaru. Poslije se zaredio i pristupio benediktincima.

Branimir i Zvonimir bili su demonski ugođen par za izazivanje pizdarija. Prosvjetne je autoritete najviše užasavalo to da su njihovi izgredi tako usklađeno promišljeni i izvedeni kao da su djelo jednog, kolektivnog uma. Zlo je imalo natprirodne moći, nisu mu trebale riječi, geste, čak ni pogled da se sporazumi. Svejedno je bilo ispituješ li skupa ili odvojeno, u dvije sobe, njihove su laži do najsitnijeg, nevjerojatnog detalja uvijek bile jednake.

Kako to kod blizanaca gdješto bude, kao da su živjeli jedan život u dva tijela. Veselje i tuga dizali su se i spuštali u njima jednakomjerno kao voda u spojenim posudama. Jedva da bi jedan pomislio da je gladan, drugi je otvarao frižider. Dječje su bolesti zajedno preležali, u isto vrijeme ošamućeno padali u postelju i isto jutro čilo iz nje ustajali. Ako bi im mjerio tjelesnu temperaturu, dosta je bilo da jednome staviš toplomjer pod ruku. U trinaestoj su čak lijeve podlaktice simultano slomili. Radiolog u domu zdravlja izderao se na

asistenta, potjerao ga da ponovi snimanje i naposljetku to sam, treći put napravio. Rezultat je bio zaprepašćujuće jednak. Rendgenske slike obje frakture su se u milimetar, savršeno preklapale.

Okrenuti jedan drugome, Brane i Zvone bili su nekako samodovoljni, nisu trebali nikoga sa strane. Nitko nikada nije zaista ušao unutar granica njihova biološkog saveza, nijedan odnos s drugim ljudskim bićem nije se mogao mjeriti s bliskošću koju su uzajamno osjećali. I u njihovim najgorim svađama i tučnjavama, a svađali su se i tukli vrlo često, među njima je vladala duboka privrženost koja je isključivala ostatak svijeta.

* * *

U sedam i trideset otvorili su oči i na nekoliko trenutaka i jedan i drugi u nevjerici gledali unutrašnjost auta, koja je plivala u nestvarno žutom, medenom svjetlu kao sa svetih slika, prije nego što su shvatili da im je šoferšajba čitava pokrivena popadalim, nježnim žutim bagremovim laticama. Raskuštrali su kosu polegnutu od spavanja i još jednom se popeli na četvrti kat. Barbe i tete i dalje nije bilo. Bez jasnog cilja ponovno su krenuli pješke u centar. Udaljena zvona negdje su zvala na nedjeljnu misu.

Branimir i Zvonimir mislili su da danas bolje razumiju raspored ulica, ali poslije dvadeset minuta više nisu imali blage veze gdje su. Dapače, jedan prolaznik im je otkrio da je njihov pojam o sjeveru promašen za čitavih sto osamdeset stupnjeva. Krenuli su na drugu stranu i odjednom im se učinilo da ponovno vladaju prostorom. Sve im je opet bilo poznato i dosta je bilo da produže do križanja da bi došli u ulicu kojom su jučer prošli. Međutim, tamo su se još jednom našli u nepoznatom gradskom pejzažu, kraj neke visoke staklene poslovne zgrade, čiji izgled im ništa nije značio.

Zbunjeno su se osvrtnali kada je o kamenu pločnik blizu njih s krikom tresnula jedna djevojka u crvenoj kacigi, sva zapetljana u konopce i remenje, a okolo se zveketom rasule nekakve metalne kopče i pljusnula sapunica iz plastične kante.

"O, krv ti jeben!" zastenjala je cura, hvatajući se za lijevu nogu. "O, jeben ti kurbu gospu vazda djevicu! O, pičko jedna glupa, pogledaj šta si mi napravila!" siknula je i zacvilila od bolova, divlje se previjajući po tlu. "Oči ću ti iskopat, kravetino pokvarena!" vrisnula je naposljetku mahnito, očiju punih suza.

"Oprosti! Oprosti mi, ljubavi!" zavikao je onda netko s nebesa, a Branimir i Zvonimir zaprepašteno su ugledali još jednu, s plavom kacigom, kako se paučje spretno po užetu spušta niz staklenu ploh.

„Oprosti, nisan tila!" rekla je ova suosjećajno, sada na tlu, oslobađajući se šarenog sintetičkog konopca kopčom pričvršćenog za remenje i pritrčavajući unesrećenoj.

"Jesi, tila si!" rekla je bijesno ona s crvenom kacigom. "Tila si, zmijo otrovnice! Kučko jedna odvratna!"

„Dobro, tila san, ali sad mi je ža!" složila se plava kaciga, spuštajući se na koljena.

"Droljo!" šapnula je s divljom mržnjom crvena kaciga.

„Oprosti!" ponovila je plava još jednom molećivo.

„Ma, nema veze", kazala je crvena, iznenada neobično pomirljivo, ali onda se ponovno raspizdila kad je ugledala Branimira i Zvonimira: "A šta vi, debili, gledate!?"

Brane i Zvone prepadnuto su ustuknuli dva koraka unatrag.

Ona s plavom kacigom uhvatila je onu s crvenom ispod pazuha i pokušala je osoviti, ali tek što je nastradala stopalom dotakla pločnik, ponovno je zauralala i spustila se na trticu.

"Dobro, majmuni, oćete li vi pomoć ili nećete?" doviknula je plava ukipljenim Poskocima, a njih su dva poslušno prišla.

"Uvatite za noge da je odnesemo do auta. Ovde doli iza kantuna smo parkirale."

"Ne, ne, pusti", rekao je Branimir kleknuvši, "da provan nešto drugo."

"Momak, nemoj mi se zajebavat!" upozorila ga je djevojka iskolaćenih očiju kad je vidjela da joj Brane nešto petlja oko ozlijeđenog gležnja. "Da me nisi taka!"

"Ne boj se, sve je u redu", kazao joj je Branimir umirujuće, pa se okrenuo bratu. "Za kolino je uvati. I dobro drži. Tvrdo ga fiksiraj."

Zvone je dlanovima uhvatio koljeno ranjenice i čitavom se težinom spustio na njega, a Brane joj je skinuo tenisku i čarapu.

"Nemoj me dirat! Ništa mi nemoj radit, glupane!" panično je propentala djevojka, no Branimir Poskok više je nije slušao. Stisnuo je vrh jezika zubima i zagledan negdje u prazno nekoliko časaka zamišljeno opipavao gležanj, a djevojka je iskrivila lice i otegnuto zacvilila. I onda, najednom, tako brzo da se jedva moglo vidjeti,

Brane je zaokrenuo stopalo, prste u jednom, a petu u drugom smjeru i iščašeni je zglob škljocnuo jasno i čisto kao ključ u bravi. Ova s crvenom kacigom zaprepašteno je otvorila oči.

"Jeba te pas!" opsovala je oduševljeno. "Kako si to napravija?"

"Ih, koliko smo puta mi tako, po kamenjaru...", rekao je Branimir skromno.

"Čovik je čudo", objavila je ova veselo prijateljici. "Skoro me više ništa..." dodala je mičući stopalo, začuđeno kao da ga prvi put vidi.

Onda je ustala, oprezno se oslonila na lijevu nogu i, gotovo bez pomoći one druge, šepajući se odvukla do zidića nekoliko metara dalje. Skinula je kacigu i rastresla kratku smeđu kosu do ramena.

"Ne mogu virovat", rekla je Branimiru. On se plaho osmjehnuo.

"Ja san Mirta", dodala je djevojka pružajući ruku.

„Branimir", predstavio se on.

„Zvonimir", prišao je Zvone drugoj djevojci.

„Mirna", odgovorila je ona.

„Branimir", rekao je sada Brane Mirni.

„Mirna."

"Mirta", kazala je ranjenica Zvoni.

"Zvonimir", rekao je Zvone ranjenici i svi su nasmijali kako je to s imenima ispalo smiješno. Zatim je i Mirna skinula plavu kacigu iz koje su ispali riđi uvojci, a Mirta je zaškiljila na neboder od smeđeg stakla koji se bakre no sjajio na jutarnjem suncu.

"Srca ti, dobro san ja i prošla", zaključila je zadovoljno, a zatim je objasnila Brani i Zvoni, prstom pokazujući Mirnu: "Ona me tila ubit."

„Ko?"

"Ona, bogati!"

Mirna je plaho slegnula ramenima kao da bi htjela reći: "Eto, dogodi se."

"Skontala je da ja nešto mutin s njezinim momkon i popizdila" nastavila je Mirta. "Nožen mi je zarizala uže da se okine dok ja visin na njemu. Majke ti", upitala je znatiželjno prijateljicu, "kad si shvatila da se ja i tvoj Joško gledamo?"

„Mirta, dušo, pa ti znaš da se tebi na licu sve vidi."

"Je, to je istina", složila se Mirta. "Ali, da znate", obratila se ponovno muškarcima, "nije van ni ona svetica. O, ne, braco. I ona se s mojin bivšin momkon vatala. Mislin, dok smo još bili u vezi."

"I ti si je provala ubit", upitao je Zvonimir.

„E, nego kako."

"Nama se to redovno događa", kazala je Mirna. "Zbog nekog razloga, kad god jedna pođe s tipom, ova druga mu ga krene faćkat. I onda jedna drugoj radimo o glavi."

"A vi ste isto blizanke?" zanimalo je Branimira.

„Nas dvi?" začudila se Mirta.

"Nismo ni sestre", dodala je Mirna. "Skupa smo išle u srednju medicinsku, skupa se upisale na tečaj slobodnog penjanja i tako... Počele smo se družiti, lunjat po brdima. Ovo pranje prozora radimo onako, vikendon, za pare", pokazala je staklenu poslovnu zgradu. "Pravi gušt je kad staneš pod okomitu klisuru od trideset metara i popneš se do vrha."

"Čisti adrenalin!" dodala je Mirta.

"U nas u selu ima jedna visoka stina. Od sto metara", pohvalio se Branimir.

"Ih! Sto metara!"

"Dobro, nije možda sto, ali nije ni puno manje. I skroz ravno se diže."

"More se i okolo stazon doć do vrja, ali s jedne strane je skroz ravna", pojasnio je Zvonimir.

"A di je to?"

Zvone je oprezno pogledao brata, treba li neznanci ma povjeriti tako važan podatak, a Brane je načas razmislio i odobravajuće, neprimjetno kimnuo.

„Poskokova Draga", rekao je Zvone.

"Prvo šta čujen", priznala je Mirta. "Valjalo bi to obić ako je tako ka šta govoriš."

„Ne bi ti to znala nać."

"Ja ne bi znala nać?!" podsmjehnula se Mirta. "Ajde, moj momak..."

"Izgubila bi se u brdin", upozorio ju je Branimir.

„Nas dvi se ne gubimo", rekla je Mirna ponosno.

„Ali, u nas stvarno nije baš zgodno za doć."

"U šta se kladimo da ću nać tu... Kako si reka?" izazvala ga je Mirta pružajući ruku.

"Poskokova Draga."

"Poskokovu Dragu", ponovila je Mirta. "Evo, u picu da ću je nać."

Branimir je dvojio nekoliko trenutaka, onda oprezno dao ruku, a Mirna je presjekla.

"Izgubit ćeš", rekla je odmah samouvjereno Mirta Branimiru.

"... I zato s ovoga mista pozivamo gospodu u Banskin dvorin da više prikinu vriđat dostojanstvo ljudi koji su bez računa išli branit svoju zemlju, da se za svaki zlo čin koji se dogodi prvo optužuju hrvatski branitelji...", donio je tada vjetar odnekud jedva čujan metalni glas s razglasa, a Zvonimir je znatiželjno načulio uši.

"Neki su prosvjedi ovde doli ispid policije", rekla je Mirna kad je primijetila kako osluškuje. "Uvatili su nekoga branitelja koji je navodno jučer sudjelova u onon terorističkon napadu na katedralu, pa se sad invalidi i dragovoljci bune zbog njegova hapšenja."

Dva su se blizanca zamišljeno pogledala.

"Čoviče, kako bi ja volila bit u nekoj terorističkoj grupi", uzdahnula je Mirna.

„Uuuu!" dodala je Mirta željno. "To bi bilo ludilo."

"I ne bi me bilo briga", nastavila je Mirna, "koji su in ciljevi, jesu li islamisti, separatisti, marksisti, Palestinci, Židovi..."

"Samo da je pičvajz", složila se Mirta.

"Pakleni strojevi", šapnula je Mirna strastveno.

„Nervni plinovi", zadrhtala je Mirta požudno. "Raketni bacači."

"Mitraljezi."

"Strojnice."

"Pištolji."

„Otmice."

„Diverzije."

"Atentati... Znaš, mala", sjetila se Mirna tada nečega, "ako ti oćeš bit s mojin momkon, nije problem. Ja san ionako mislila prikinit s njim."

"Pravo da ti rečen, nije ni meni više nešto napet", rekla je Mirta. "Jesi možda primijetila kako je glup?"

„Tup je ka maca", potvrdila je Mirna.

"... A mi vas pitamo, di ste vi bili, gospodo, dok je ova zemlja krvarila, dok su naši..." vikao je u megafon onaj dolje kod policije ljutito.

"Cure, mi van moramo poč", rekao je Brane slobodnim penjačicama.

"Imamo nekog posla", dodao je Zvone.

"A nećete na piće s nama?" začudila se Mirta. "Daj, bar da van se nekako odužimo."

"Nema veze, drugi put."

Blizanci su se pozdravili i pošli prema policiji i već su dvadesetak metara odmakli kad je Mirna viknula: "Zvonimire!"

Zvonimir se okrenuo.

"Ne ti, ovi drugi, kako se ono zoveš... Branimir!" ispravila se ona. "Branimire, platit ćeš mi picu!"

Branimir se nesigurno nasmiješio i mahnuo joj. Zamakli su iza ugla.

"A šta je pica", upitao je Brane zabrinuto.

* * *

Pedesetak ih se okupilo ispred policijske stanice, uglavnom muškaraca u trenirkama vedrih boja. Nekolicina je tek bila u crnim odijelima i držala se uspravljeno, važno i ozbiljno, s rukama na preponama kao da su u živom zidu. Mršava plavuša stajala je iza jednoga u invalidskim kolicima, a dvije časne sestre, kraj namrštenog ćelavog svećenika, imale su upaljene svijeće. Iznad gomile kočoperili su se natpisi: "Ne damo naše svetinje!", "Desetniče, drži se!", "Svi smo mi Mile Skračić!" i "Mile Skračić: heroj, ne zločinac!"

Neki su transparenti na letvama čak pozivali na rušenje demokratski izabrane hrvatske vlasti, a neki su bili samo blijeda, zrnata fotografija nasmijanog muškarca s bećarski nakrivljenom maskirnom kapom.

Branimir i Zvonimir tek su se pogledali, trenutno prepoznajući čovjeka kojega Krešo prisno grli na ratnoj fotografiji što uokvirena visi iznad frižidera u njihovoj kuhinji u Poskokovoj Dragi. Lice na transparentima zacijelo je bilo uvećani detalj upravo te slike.

"Razmislite, gospodine predsjedniče!" pjenio se za to vrijeme ispred ulaza u stanicu jedan slabunjavi, zalizani s megafonom.

„Razmislite, gospođe i gospodo zastupnici i ministri! Razmislite dobro, prije nego još jednon zovnete pod oružje desetnika Milu Skračića..."

"Mile! Mile! Mile!" počeli su skandirati demonstranti.

„Razmislite, ko će ostati da vas brani, kad vi svoje najbolje borce hapsite ko da su lopovi i ubojice, kad ih progonite ko da su zvirii..."

"Tako je!"

" ... kad ih razapinjete na križ ko šta su farizeji razapeli Isusa Krista, spasitelja našega..."

Oj, hrvatska mati, nemoj tugovati, zapjevao je tada netko drhtavo, možda i da prekine govornika koji je baš odužio.

Oj, hrvatska mati, nemoj tugovati, prihvatila je masa spremno.

Zovi, samo zovi, svi će sokolovi za te život dati, zaorilo se ispred policijske stanice, gdje se baš zaustavio kombi televizijske kuće i iz njega iskočili reporter s duguljastim žutim mikrofonom i snimatelj s kamerom na ramenu. Govornik s megafonom popravio je frizuru kad je vidio da je došla televizija, a oni u crnim odijelima malo su podigli brade.

"Kako su i najavile priopćenjem kasno sinoć, udruge branitelja okupile su se danas u devet pred policijskom postajom ovdje u Splitu da izraze svoje nezadovoljstvo privođenjem Mile Skračića, ratnog vojnog invalida i višestruko odlikovanog dragovoljca Domovinskog rata", počeo je televizijski reporter, namjestivši se leđima okrenut demonstrantima. "Podsjetimo, Skračić je zadržan na informativnom razgovoru zbog sumnje u umiješanost u jučerašnji drski upad zasad neutvrđenog broja maskiranih muškaraca na vjenčanje načelnika policije Gorana Kapulice. Naoružani su napadači tom prilikom oteli Kapuličinu nevjestu, a Skračića se sumnjiči da je počiniteljima pomagao u bijegu. No, kako saznajemo iz naših izvora bliskih policijskim krugovima, snage reda i zakona ne raspolažu nijednim doista čvrstim dokazom protiv bivšeg desetnika, a takvog su mišljenja i u udrugama branitelja, koje ističu kako je riječ samo o nastavku perfidne politike omalovažavanja..."

Televizijsko izvještavanje odjednom su sasvim zaglušili klicanje i aplauzi.

"Mile! Mile! Mile!" zavicali su opet prosvjednici ushićeno, jer se nevino optuženi branitelj, raščupan i iscrpljen ali nasmijan, upravo pojavio na vratima policijske stanice. Dvije časne sestre sa svijećama uhvatile su se križati, nebesima zahvaljujući na sretnom ishodu, dok je desetnik na izlasku podignuth ruku trijumfalno lupao dlanom o dlan s muškarcima u trenirkama.

„Poštovani gledatelji, kako možete vidjeti iza mojih leđa, desetnik Skračić upravo je pušten!" zavikao je da nadglasa svjetinu reporter

uzbuđeno. "Pokušat ćemo se sada probiti do njega da saznamo što on ima kazati o ovome slučaju... Gospodine Skračiću", obratio se televizijski novinar desetniku, "policijske snage gotovo dvadeset četiri sata su vas zadržale na ispitivanju. Javnost se pita zašto?"

"Pa to se i ja pitam", odgovorio je Mile ljutito. "Mogu samo reći da, odlazeći u rat u jesen devedeset prve, nisam mogao ni pretpostaviti da će me država za koju sam se borio i bio ranjavan jednog dana progoniti kao da sam joj crni dušmanin. Uhapšen sam na pravdi boga, u jednoj prljavoj kampanji kojom se oće sotonizirati sveta žrtva svih nas koji smo stali na branik domovine. Srećom, uz mene su bili moji vjerni suborci..."

"Mile! Mile! Mile!" zavicali su još jednom okupljeni.

„... Moji vjerni suborci, ljudi s kojima sam na prvoj liniji bojišta dilija dobro i zlo", nastavio je desetnik, "ustali su protiv nepravde koja mi je učinjena. Mogu samo reći: fala in!"

"Ipak, moram vas to upitati. Nevjesta načelnika Kapulice je nestala, a vi odlučno odbacujete optužbe da ste išta imali s tim?"

"Apsolutno", rekao je Mile. "I to sam ponavlja sve ovo vrijeme šta su me držali. Ne znam zašto me se povezuje s tim gnjusnim činom, a malo me zapravo i vriđa da se to čini. Samo jednu stvar bi, ako dopustite, s tim u vezi reka."

"Izvolite."

„Da sam ja žena Gorana Kapulice, i ja bi mu utekla."

„Gospodine Skračiću, hvala vam lijepa."

"Hvala i vama."

Trudeći se ostati neupadljivi, blizanci su sa strane sačekali da se desetnik izljubi s prijateljima, zahvali svećeniku i časnim sestrama i rukuje s predstavnicima političkih stranaka. Tek kada se narod pred policijskom stanicom gotovo sasvim razišao, a desetnik krenuo prema motociklu na policijskom parkiralištu, osmjelili su se prići mu.

"Alo, Mile!" zovnuo ga je Zvonimir u pola glasa. Mile se trgnuo i oštro ga pogledao.

"Sve je u redu, naši smo", umirio ga je Zvone. "Nas dva smo braća od Kreše Poskoka."

"Koga?"

"Krešimira Poskoka."

"Ne znan ja, momak, o kome ti govoriš ni šta oćeš od mene", rekao je otresito desetnik, zajašivši crnog bemvejca.

„Krešo Poskok, bili ste skupa u postrojbi", rekao je Branimir.

"More bit, ne pamtin. Puno je njih prošlo kroz postrojbu", odvratio je Skračić nezainteresirano, pa trzajem noge upalio motor.

"Krešo nan je priča o tebi kad bi se vratio s terena. Mi smo onda još bili dica i jedva smo čekali da dođe kući pa da nan priča kako je bilo. Sve vas iz postrojbe znamo iz njegovih priča. Mi bi mu mališi čistili pušku, a on bi nan pripovida. Ima je rumunjski kalašnjikov i pištolj, češku zbrojevku od devet milimetara, a uza se je uvijek nosija i dvi kašikare."

"A ti si nosio", nastavio je Zvonimir, "Em sedandeset šest, poluautomatsku pušku s optičkin ciljnikom kalibra sedan cijelih devet milimetara, a za pason Smith&Wessonov magnum četrdeset četiri i Bowie nož američkih komandosa s nerđajućon oštricon od šest cijelih sedan deset pet inča."

Desetnik je oduzeo gas i prijateljski ih pogledao.

"Pa mogli ste tako odma reć. Šta vas dvojica ovde radite?"

"Došli smo spasit brata."

„Pa ne triba njega spašavat, debili. Krešo je...", počeo je Mile i najednom zašutio primijetivši Kapulicu kako s prozora kancelarije polustisnutim očima sumnjičavo motri na njih trojicu. "Ne mogu sad ovde", dodao je šapatom. "Dođite na Firule. Naćemo se za uru kod teniskog terena broj tri na Firulama."

Sedmo poglavlje

otvara raspravu o Schopenhauerovoj tezi da je volja jača od razuma, a nakon toga se na jednoj benzinskoj pumpi živo debatira o superiornosti bijele rase, jedan je ambiciozni otac iza žičane ograde mahnito vikao na malenu petogodišnjakinju koja se zajapurena nejakim nožicama bez uspjeha zatrčala za neuhvatljivom trenerovom dijagonalom

"Eto ti sad, pizda ti materina! A kad tata kaže: 'Ostavi sladoled, Mirela', onda se ne sluša. Pogledaj se, krmačo!"

Branimir i Zvonimir nervozno su gledali uokolo, već je bilo prošlo možda i dva sata da su se kod policije ra stali s desetnikom.

"Pogledaj kolika ti je guzica! Ne more se s tolikon guzicon tenis igrat! Ne, ne, moja draga! Ko oće na Wimbledon, nema mu ni pice ni sladoleda! Ne osvaja se Flushing Meadows u McDonald'su!" nastavljao je manijak, a blizanci su već razmišljali da mu priđu i zveknu dva šamara da ušuti kada je Mile napokon došao, iz smjera iz kojega ga nisu očekivali. Pojavio se iznenada iza njih i oprezno šapnuo:

"Ej, evo me! Jeste provjerili, nisu vas pratili?"

Poskoci nisu ni razmišljali o tome. Osvrnuli su se, s krivnjom da su bili neoprezni. Na Firulama u sparno ljetno popodne nije bilo mnogo svijeta, onaj otac s djevojčicom, radnik koji je vodom iz gumenog crijeva polijevao zemlju na susjednom terenu i još dvojica starijih muškaraca sasvim na drugom kraju kluba. Nitko od njih nije djelovao kao da bi kradom slijedio poštene građane. Mile ih je odveo do obližnjeg kafića pod borovima.

"Ovo je nešto preuređivano", rekao je desetnik zbunjeno se okrećući po terasi namještenoj niskim bijelim sofama, na kojima se okolo neodgojeno izvalilo nekoliko mlađih gostiju, slamkama srčući iz visokih čaša tajanstvene tekućine jarkih boja.

"Šta si reka, di je Krešo?" upitao je Branimir, ne izdržavši više napetost, tek što su se stražnjicama spustili na rubove sofa.

"Pa on je doma iša."

"Doma?!" zaprepastio se Zvone.

„On i žena jučer popodne otišli...“

„Žena!?" zapanjio se sada Brane.

"Vas dvojica nemate pojma šta se događa?" shvatio je Mile, pripaljujući cigaretu Zippo upaljačem. "Krešo je naša ženu, prid oltaron je uzeja drugon tipu i...“

„Izvolite“, upitao je konobar, pojavljujući se u taj čas kod njihova stola.

"Oćemo po gemišť?" kazao je desetnik i, ne čekajući odgovor, okrenuo se konobaru.

"Nema, gospodine, gemišťa", rekao je, međutim, ovaj prije nego što je Mile uspio izustiti.

"Kako nema gemišťa?“

„Ovo je lounge bar.“

„Kako?“

"Lounge bar."

"Ajde, dobro. Ima li pive?"

Konobar je odmahnuo glavom da nema ni toga. "Žao mi je, ni pivo ne držimo.“

„Pa šta držite?“

„Koktele.“

"Daj onda tri koktela.“

„Koji ćete?“

"Koji bilo, jebi mater, samo da je ladan", rekao je Mile otresito.

Konobar se okrenuo i otišao, a Mile je u nevjerici gledao za njim sve dok nije nestao iza šanka, upravo kao da sebi ne može doći kakvi su to ugostiteljski običaji došli.

"Dobro, a šta vas ovde dvojica radite?" upitao je Zvonimira i Branimira kad su opet ostali sami.

"Na televiziji smo vidili da je sranje, pa smo došli ako moremo kako pomoć."

"Nije sranje, sve je u redu", umirio ih je Mile. "Popijte piće, pa pođite i vi kući. Nemate nikakvog posla ovde. Eh, jeben ti", uzdahnuo je

onda veselo, "taman se jednog Poskoka riješiš, druga dva ti dođu iza kantuna."

"A koja je to ženska s Krešon?" zanimalo je Zvonimira.

„Lovorka, upoznat ćeš je. Avion od žene. Ako mene pitaš, brat van bolju nije moga nać."

"Backhand! Backhand! Backhand, Mirela! Backhand, jeben li ti mliko materino!" zavikao je ponovno onaj luđak uz ogradu teniskog terena, a kod stola se pojavio konobar, noseći na tacni tri velike čaše nečega zelenoga.

„Šta je ovo?" začudio se Mile. "Likvi!?"

"Koktel od bijelog ruma i limete, gospodine", rekao je konobar, a vidjelo se da se malo kao lecnuo.

„Ruma?! Pa to se u nas meće u kolače", primijetio je Branimir.

"Gospodine, to je možda najbolji rum na svijetu. Dvadeset pet godina star."

"Dvadeset pet godina?" rekao je Mile. "Moj momak, da je dobar ka šta govoriš, davno bi se on popio."

„Ako nećete..."

"Dobro je, dobro je, ostavi", složio se Mile.

Sumnjičavo su otpili svaki po malen gutljaj, a zeleno piće iznenađujuće im se svidjelo.

"Momci", priznao je Mile, "meni ovo skroz dobro."

„Nego, šta je bilo to u crkvi?" upitao je Branimir.

„Ludilo!" rekao je Mile oduševljeno. "Neću van ništa govorit, neka van Krešo ispriča. Bila je akcija da bi na West Pointu mogli predavanja držat o njoj."

"A barba Ive i teta Rosa", sjetio se Zvonimir, "jesu oni nekako umišani? Jučer smo ji cili dan..."

"Za njih se ne brini, njih dvoje su na sigurnom", prekinuo ga je desetnik. "Sklonili smo ih par dana dok frka ne prođe."

Sada sasvim umiren, Branimir je krenuo da će se nasloniti, no naslon je bio gotovo pola metra iza njega pa je pao preko jastuka.

"Srce ti Isusovo, šta je ovo?!"

"To ti je, meni se čini, običaj u ovim lounge barovima", primijetio je Mile. "Vidiš da svi ležečki piju."

"E, jebi ga, ja ležečki pijen samo antibiotike", rekao je Brane nezadovoljno.

"Čoviče, ka da Krešu slušan", nasmiješio se Mile, a onda naiskap popio koktel od limete i bijelog ruma i upitao: "Oćemo još po jedno?"

"Nemoj, valja još vozit do kuće."

"Ajde, bogati, di gori... Mali", viknuo je desetnik konobaru, "daj još ova tri Likvija!"

Ugostiteljski radnik pogledao ih je prezirno kao da su gubavi, ali je ipak uzeo koktelski mikser.

"A, nećeš ti meni više gledat crtane, moja Mirela!" zaprijetio je onaj tamo na terenima malenoj. "Nema crtanih dok se ne popravi drugi servis! Ne, ne!"

"A ti'?" upitao je Branimir desetnika. "Ima si velike probleme na policiji zbog ovoga?"

"Ma, vraga", odmahnuo je Mile bezbrižno. "Peder Kapulica se kurčija, a nema ni dokaza ni tragova. Nema svidoka. Niko me ne tereti, ne more mi ništa."

Konobar je spustio na stol još tri koktela, a Mile je upitao:

"Daj da ti odma platin, žuri nan se."

„Petsto deset."

"Šta petsto deset?"

„Petsto deset kuna."

„Petsto deset kuna!?" ponovio je još jednom desetnik zgranuto.

"Osandeset pet puta šest", objasnio mu je konobar jednostavno.

"Jedan Likvi košta osandeset pet kuna!?"

"Tako je, gospodine."

„Pa koga ti zajebaješ?"

Konobar je samo trepnuo.

"Pa, jeba ti ja ćaću i mater, jesan li za ovo tri godine mrznija na čuki", opsovao je Skračić, ali se isto mašio za džep. "Petsto deset kuna!" rekao je još jednom bacajući novac na stol. "E, jeben ti Hrvatsku, da ti jeben!"

Drugi im koktel nije bio ukusan kao prethodni. Razmijenili su još nekoliko rečenica i na kraju se rastali gotovo kao prijatelji koji se godinama poznaju.

"E, pa, gospodine desetniče, idemo ti nas dvojica", rekao je Zvonimir ustajući.

No, samo što se uspravio, lagano se zaljuljao i ponovno spustio na sofu.

"Šta je, uvatilo te?" upitao je Branimir.

"Bogami!" složio se Zvone. "Klizi, reć bi, ko sok, ali dobro udara u noge."

"Slatko pa privari", rekao je tada veselo netko iza njihovih leđa.

Zvonimir, Branimir i Mile okrenuli su se da vide tko to govori i opazili Gorana Kapulicu, načelnika Županijske policijske uprave. S osmijehom od uha do uha, stajao je tamo zadovoljan kao mačka koja je upravo smazala kanarinca.

„Di si, Mile, pičkin dime, ko ti dade takvo ime!" pozdravio je srdačno Kapulica Skračića.

„Šta ti radiš ovde?" smračio se Mile.

„A, eto, navratija malo."

"Pa kako si doša, sad lipo otiđi. Šta odaš ka pasić za menon?"

"Ma, pravo da ti rečen, zanima me ta akcija šta će se proučavat na West Pointu."

Desetnik Mile poraženo je probljedio, a policijski načelnik mangupski mu je namignuo.

"Kako si ono reka: 'Peder Kapulica se kurči. Nema ni dokaza, ni tragova, ni svidoka...'"

"O čemu ti pričaš?"

"Ne pravi se glup. Ozvučija san te, Mile", objasnio mu je načelnik mangupski namigujući. "Jedan mali, malecni mikrofonski san ti ostavija kad si odlazija."

„Kako?... Di?" protisnuo je desetnik.

Kapulica je tek kratko pogledao Zippo upaljač s ugraviranim grbom postrojbe na stolu između čaša, a Mile je shvatio svoju grešku. Bijesno je zgrabio izdajnički predmet i zavitlao ga policijskom šefu u glavu. Ovaj se, međutim, spretno izmakao, a negdje iza njega prasnulo je staklo. Možda baš boca onoga skupog kubanskog bijelog ruma od dvadeset pet godina.

Branimir i Zvonimir ugledali su u to dvadesetak muškaraca u civilnim odijelima kako se sa svih strana prijeteci primiču, a dva policijska automobila, s upaljenim plavim rotirajućim svjetlima, ali bez sirene, gotovo su bešumno kliznula ulicom i zaustavila se usporedno s terasom lounge bara.

"Mogu sist", upitao je policijski načelnik spuštajući se na sofu kraj Mile i sa živom znatiželjom gledajući blizance: "Vi ste, znači, braća

onoga kriminalca?"

"Ništa mu ne govorite!" upozorio ih je desetnik.

"Mile, ti mi više ne trebaš", rekao mu je Kapulica blago. "Pođi doma, žena te čeka."

"Ništa mu ne govorite, kurbinu sinu!"

"Mile, doviđenja", pozdravio ga je policijski glavešina, a dvojica iz one grupe u civilu, koji su sada sasvim okružili njihov stol, otraga su grubo zgrabila desetnika, jedan ispod jedne, drugi ispod druge ruke, i stali ga vući od Kapulice i dvojice Poskoka.

"Držite se, dečki! Odjebite udbaško kopile! Ništa mu ne dajte! Pokažite mu šta su pravi Hrvati, stoki jednoj srbokomunističkoj!" derao se Mile, otimajući se policijskom stisku. Nogama je divlje udarao oko sebe, prevrnuo stol i razbio koktelske čaše i naposljetku, kada je vidio da mu je sve uzaludno, zapjevao:

Ko na tvrdoj stini svoju povist piše

Tom ne može niko prošlost da izbriše.

Varaju se i ne misle tako...

* * *

Niska podrumaska prostorija s golim betonskim podom bila je bez prozora, zvučno sasvim izolirana. Ništa se izvana nije čulo. Pod mutnim žutim svjetlom jedne gole žarulje Branimir i Zvonimir sjedili su kožnim remenjem vezani za dva velika četvrtasta stolca vijcima pričvršćena za tlo, obojica u modrim podljevima, krvavih usta i noseva, jer njihovo kroćenje nije prošlo bez otpora. Kada su napokon bili vezani i mogli tek milimetarski pomicati sputane noge i ruke, načelnik Kapulica otpustio je sve suradnike i zatražio da mu pošalju nekakvog Doktora. Zatim je iz jednog mračnog kuta dovukao jednostavnu drvenu stolicu, opkoračio je naopačke i s laktovima na naslonu sa zanimanjem se zagledao u zarobljenike.

„Nema smisla, pretpostavljan“, počeo je nakon dugog zurenja, "da vas sada tučen i polivan ledenon vodon, da vas mučin vatron, strujon ili pijavicama."

"A ko zna?" odgovorio mu je Zvonimir ljubazno. "Ne znaš dok ne provaš."

"A a", odmahnuo je Goran Kapulica. "Žilava ste vi gamad... Mislin, da se stvarno potrudin, na kraju bi vjerojatno uspija, ali dugo bi trajalo. Izmrčvarija bi i sebe i vas. Nema smisla... E, Doktore",

pozdravio je načelnik sitnog i suhonjavog grbavog starca koji je upravo ušao u sobu s crnom liječničkom torbom u ruci. "Zovemo ga Doktore", objasnio je Poskocima. "Mrzi kad ga zovemo imenom... Doktore, imaš sve sastojke?"

Grbavi je potvrdno zamumljao, obavljajući nešto za stolom u polumraku iza Kapuličinih leđa. Čulo se nekakvo šuškanje i cilik stakla, a onda je zašištao i modrikastim svjetlom zasjao plamen plinskog kuhala.

"Doktor je ka perspektivan kadar sredinon sedamdesetih poslan na školovanje na policijsku akademiju u Čile", ispričao im je načelnik. "Diplomira prvi u klasi. Predsjednik države, general Augusto Jose Ramon Pinochet Ugarte lično mu je čestita. Prvorazredan mučitelj. Svako malo je na seminarima u Sjevernoj Koreji, Amerikanci su ga uzeli ka stručnog suradnika kad su opremali logor u zaljevu Guantanamo. Moga bi dobit velike pare da odluči otić, ali on, jebi ga, ne more bez Splita.

Ima mali kajjić na Matejušku, ide na ribe, drži tiče. Veliki je zaljubljenik u grdeline, oni su mu sve na svitu otkad je osta bez žene. Učinija je", nagnuo se Kapulica i povjerljivo im šapnuo, "da to izgleda ka nesretan slučaj."

Doktor se znakovito nakašljao.

"Čuja me je", šapnuo je Kapulica i napravio veselu grimasu ugrizavši se za jezik i uvlačeći glavu u ramena. "Nego, za šta nan on triba", nastavio je. "Vi znate šta je magnezijev trisulfat tetrahidrobinitroklorid?"

"Tetra... kako", upitao je Branimir.

„Magnezijev trisulfat tetrahidrobinitroklorid.“

„Ko da san čujo za to.“

"Poznat i ka serum istine", objasnio je načelnik.

"A ne, nije to", zaključio je Brane. "Mislio san da o nečemu drugon govoriš."

„Nema veze", odmahnuo je Kapulica. "Magnezijev trisulfat tetrahidrobinitroklorid ima čudesno svojstvo da oduzme volju čoviku, a volja je, ka šta znaju svi koji su čitali Schopenhauera, jača od intelekta, ona je zapravo čovikov gospodar. Čovikova bit. Ono šta proturječi srcu, ne ulazi u glavu, reka bi Schopenhauer. A mi ćemo ga sad zajebat. Zaobić ćemo srce i doć drito u glavu. Sa četristo

miligrama magnezijeva trisulfat tetrahidrobinetroklorida vaš um će mi se otvoriti ka knjiga. Ja, Goran Kapulica, bit ću vaš gospodar!" šapnuo je policijski načelnik uzbuđeno. "Govorit ćete mi sve šta vas upitan, radit ćete sve šta van ja rečen."

"Boga mi dragoga, dobro si ti lud", rekao je Zvonimir zabrinuto.

"Čekaj da vidiš", osmjehnuo se Kapulica zlokobno Zvonimiru. "Tek ćeš ti viditi ko je lud. Za uru vremena ja ću sve znati, di van je oni razbojnik od brata i di mi je ženu odveja. Vas dva ćete me odvest do njega. Na tacni ćete mi ga dati... Doktore, oće li to", upitao je policijski načelnik mučitelja.

"Dvadeset minuta", kazao je ovaj sipljivim glasom. "Iden obaviti još jednu stvar prije nego budeš gotov. Ti ih pripremi dok se ja vratim."

Načelnik je izašao, a Branimir je osjetio kako je popustila kopča na remenu koji mu je stezao lijevo zapešće. Gledajući preda se, uzeo je kriomice lagano micati ruku, sve više olabavljajući sponu.

Grbavi je starac okrenut leđima nastavio pripremati otopinu kada je Zvonimir iznenada zacvrkuta:

"Cipli, cipli, cipli, cipli, visli, visli, visli, visli... vizijuuu!"

Mučitelj se hitro uspravio i okrenuo.

"Cipli, cipli, cipli, cipli, visli, visli, visli, visli... viziju uu!" zacvrkuta je Zvone još jednom, a ovaj je šepajući prišao i unio mu se u lice. Tek kad je došao pod svjetlo, vidjela mu se ružna dugačka brazgotina koja se od obrve preko desnog oka spuštala gotovo sve do brade.

„Ajde još jednion!" zapovjedio je Zvonimiru.

"Cipli, cipli, cipli, cipli, visli, visli, visli, visli, viziju uu!"

"Ooo!" zadivio se mučitelj. "To je grdelin. Čekaj, pogoditi ću, peta mu je godina."

„Ma, kakvi. Nema mu nego godina dana."

„Ne more bit!"

"Očiju mi!" zakleo se Zvone.

"Za ne virovati", začudio se Doktor, a onda se sjetio zašto je tu i kvrgavim prstom zaprijetio Zvonimiru. "Heh! Mene si mislija privariti."

Vratio se u kut i s plinskog plamenika skinuo otopinu, a onda je umiješao s nekim prahom i procjenjivački pogledao prema svjetlu. Očito zadovoljan rezultatom, tirkiznom je tekućinom napunio dvije velike injekcije.

„Cipli, cipli, cipli, cipli, visli, visli, visli, visli, vinci, vinci, vinci, vinci..
.vizijuuu!" javio se ponovno Zvonimir izazivački.

"Nije moguće!" šapnuo je Doktor zaprepašteno.

„Cipli, cipli, cipli, cipli, visli, visli, visli, visli, vinci, vinci, vinci, vinci..
.vizijuuu!"

Mučitelj je ostavio pribor i opet se dovukao do zarobljenika.

"Godina dana, kažeš?"

"Prošli utorak napunio godinu."

„Daj još jednon."

"Cipli, cipli, cipli, cipli, visli, visli, visli, visli, vinci, vinci, vinci, vinci..
.vizijuuu!" zacvrkutao je Zvonimir još jednom susretljivo.

Mučitelju međunarodne reputacije usne su se razvukle u širok osmijeh, otkrivajući rijetke žutke krnjatke.

„Veliki je talent", zaključio je potreseno.

"Ja većega nisan vidio", složio se Zvonimir. "Kad san ga prvi put čujo, istog momenta san se zaljubio u njega. Mali glupan, srce mi je ukra."

"Ne govori mi ništa, meni se to sto puta dogodilo", odmahnuo je grbavi starac sentimentalno. "Znaš", dodao je, "kad vidin kakav si čovik, dođe mi žaj da si mi pacijent."

„Pa pusti me", rekao je Zvonimir molećivo.

"Ne smin."

"Ma, smiš, šta ti je."

„Ne mogu, zajebavat će me."

"Ajde, Doktore, kaži da smo utekli."

"Sinko, čuješ ti šta ti ja..." počeo je stari ispričavajućim tonom i naglo zamukao, jer ga baš tada, u pola rečenice, po onom razrezanom oku razvalio Branimirov munjeviti kroše. U trenutku je pao kao svijeća na pod.

"Nisi triba, sam bi nas pustio", rekao je Zvonimir, nezadovoljno gledajući onesviještenog starca.

"Ma, baš", kazao je Branimir, brzo oslobađajući i drugu ruku i otkopčavajući remenje koje mu je sputavalo noge. Upravo kad je oslobodio i bratovu desnu ruku, začuli su se koraci na stepenicama. Branimir je hitro skočio i sakrio se iza vrata.

Kapulica je otvorio i ugledao Doktora na podu, ali prije nego što je išta uspio shvatiti, Brane ga je otraga ljevicom uhvatio u kravatu, a

desnom krenuo udarati po licu. Međutim, krupni je policijski načelnik bio ozbiljniji protivnik od tičara u trećoj životnoj dobi i poslije nekoliko pokušaja uspio ga je dohvatiti laktom u trbuh. Brane je kriknuo i pustio načelnika iz stiska, ali, u to se, srećom, i Zvone oslobodio i dušmaninu plasirao dva čvrsta direkta u bradu. Goran Kapulica zaljuljao se na trenutak kao gumena lutka i srušio, prvo na koljena, a onda nosom o beton. Desetak minuta poslije otvorio je oči i s poda umorno pogledao dvojicu Poskoka iznad sebe.

"Ako se malo čudno osjećaš", rekao mu je Zvonimir, "to je zato jer si dobio injekciju onoga tvoga tetra..."

„Magnezijeva trisulfatatetrahidrobinitroklorida", šapnuo je načelnik malaksalo.

"Tako je. Ti sad nemaš volje. Tvoja volja pripada nami dvojici i učinit ćeš sve šta ti rećemo. Jesi razumio?"

Kapulica je kimnuo.

"Ko su tvoji gospodari" upitao ga je Zvonimir.

„Vas dvojica."

"Kaži: 'Goran Kapulica je peder'", umiješao se Branimir.

"Goran Kapulica je peder", ponovio je Goran Kapulica poslušno.

"Kaži: 'Goran Kapulica je peder, manijak, đubre i slina od čovika.'"

"Goran Kapulica je peder, manijak, đubre i slina od čovika."

„Kaži: 'Goran Kapulica je peder, manijak, đubre, slina od čovika, mule i kopile, pizdun, konj, gnjida i kreten koji jede govna žlicon.'"

"Goran Kapulica je peder, manijak, đubre, slina od čovika, mule i kopile, pizdun, konj, gnjida i... i... i..."

„... gnjida i kreten koji jede govna žlicon", podsjetio ga je Branimir.

"... gnjida i kreten koji jede govna žlicon", završio je policijski načelnik krotko.

"Svaka čast", zaključio je Zvonimir zadovoljno. "Slušaj sad dobro šta moraš učinit. Da ne bude sumnjivo, nas dvojica ćemo izać s tebon. Ako kogod bude pita o čemu se radi, kazat ćeš da smo nas dva progovorili i da te vodimo bratu. Ponudi li ti iko pomoć, reci da ne treba. Jesi razumio?"

Kapulica je potvrdno kimnuo.

"Tribat će nan i auto", nastavio je Zvone. "Moreš li uzet jedno auto?"

"Ih!" viknuo je načelnik spremno.

"Onda smo se sve dogovorili. Diži se, idemo!"

Osovili su ponešto drvenog načelnika na noge, uvukli mu košulju u hlače, popravili kravatu i frizuru i uputili se za njim, prvo uskim mračnim podrumskim stepeništem vlažnih zidova, a zatim su izašli na hodnik stanice.

"Gospodine načelniče, tribalo bi potpisat ovi protokol..." zakreštala je neka žena kroz otvorena kancelarijska vrata ugledavši ga gdje prolazi.

"Kasnije mi to donesi", prekinuo ju je Kapulica autoritativno.

"Gospodine načelniče..." počeo je neki činovnik uslužno.

"Šetaj!" odbrusio je načelnik.

Branimir i Zvonimir hodali su korak iza njega napetih živaca, oprezno pogledavajući pozornike koji su sjedili uokolo i, u strahu od šefova gnjeva, hitro sklanjali noge s radnih stolova. Toliko ih je bilo u postaji da Poskoci nisu imali baš nikakve šanse u slučaju da nešto krene po zlu. Srećom je onaj serum istine teškog imena, činilo se, zaista djelovao, a prisutni, zacijelo zbog načelnikove teške naravi, nisu imali ljubopitljivih poriva.

Našli su se odjednom kod portirnice, a Kapulica je dežurnoslužbujućeg strogo upitao:

"Ima li koje vozilo da je slobodno?"

„Gospodine načelniče, broj tri se prije po ure..."

„Daj!" zapovjedio je načelnik, a policajac mu je predao ključeve.

Onda su izašli, a Zvonimir je ushićeno šapnuo: "Hiljadu mu bubnjeva Darkwooda, izašli mi vanka!"

Slijedeći načelnika, otišli su iza zgrade sve do jedne usamljene bijele Škode Octavije s policijskim oznakama i signalnim svjetlima na krovu.

"Škoda!?" rekao je Zvonimir razočarano. "Ti si načelnik, a ne moreš uzet ništa bolje od Škode?! E, Kapulica, ubij se!"

Načelnik Kapulica istog je trenutka pošao rukom pod jaknu, izvukao pištolj iz futrole, repetirao ga i okrenuo cijev put sljepoočnice.

"Čekaj, jebote, zajebajemo se!" zaustavio ga je Branimir u posljednji čas. "Daj amo te ključeve."

"Pusti mene da vozim", zamolio je Zvonimir.

„Zajebi, ja san se prvi sitio."

"Daj, što si pizda!"

"Čekaj, njega ćemo pitat", sjetio se Brane i okrenuo se Kapulici:
"Kaži: 'Branimir vozi auto.'"

"Branimir vozi auto", ponovio je Kapulica kao pučkoškolac.

"Evo, čovik ti je sve reka", rekao je Branimir sliježući ramenima.

"Ajde, ajde...", popustio je Zvonimir.

Njih su se dvojica smjestili naprijed, a načelnik Goran Kapulica je sjeo na stražnji sic, te su se lagano uputili prema izlazu iz grada. Kod bolnice im je nekoliko kapi palo na šoferšajbu, a već kod Prime tri gusti zastor od kiše zaklonio im je vidik. Spustio se teški proljetni dažd. Branimir je kratko petljao oko komandi dok nije našao onu za brisače.

"Da znaš", priznao je negdje kod Mertojaka, "ova Škoda skroz lipo drži cestu. Da mi je kogod priča da Česi znaju napraviti auto..."

"A šta si se ti, mišu, ušutio", upitao je Zvone Kapulicu.

„A eto", rekao je Kapulica sramežljivo.

"Koliko godina imaš?"

„Četrdeset jednu."

"A jesi ženjen?"

"Šta ga gluposti pitaš", upao je Branimir, "pa znaš da nije ženjen."

„Da, stvarno", pljesnuo se Zvonimir po čelu i odlučio za drugo pitanje: "A s kin živiš?"

„S mamon", rekao je načelnik.

"S mamon", ponovio je Zvone.

„A imate li dice?"

„Nemamo."

"Grijota je to. Dica su velika radost."

Onda su sva trojica ušutila, kao što ljudi u automobilu inače ušute kad pada kiša. Samo je, već negdje na solinskoj obilaznici, Kapulica odjednom, tko zna zašto, rekao:

"Mama mi je Srpkinja."

"Mama ti je Srpkinja!" zgranuo se Branimir. "Pa kako ti se to dogodilo?"

"Ne znan", kazao je policijski načelnik tužno.

Popeli su se preko prijevoja i izbili na pravac prema Dugopolju, spustili se prema petlji autoceste.

„Gorane, ti nan više ne trebaš pa ćemo te lipo pustiti kući", objasnio je Zvonimir Kapulici.

"Dobro."

"Nije ti daleko, imaš jedno dvaestak kilometara. Moreš i autobusom ako te je volja."

"A možda ti naiđe neko iz Slobodne", dodao je Branimir zaustavljajući Škodu.

„Ma, nema problema, ja ću lagano pješke", odgovorio im je policijski načelnik jednostavno, izlazeći iz auta. Tek što je izašao, bio je potpuno mokar. "Momci, fala na vožnji", rekao je ljubazno mahnuvši Poskocima.

"Gorane, čuvaj se", pozdravio ga je Brane brižno.

On je zalupio vratima, a oni su pošli dalje. Gledajući ga pogurena u retrovizoru kako nestaje iza njih u sivilu kiše, Zvonimir je zaključio:

"E, jeba te Schopenhauer."

Iznenada kao što je i počela, kiša je dvadesetak minuta poslije prestala padati, a u Škodi se upalila crvena lampica, upozoravajući na kritičnu razinu goriva u spremniku. Branimir se zaustavio na pumpi, a Zvonimir je usput poželio i popiti kavu, pa su parkirali otraga, da ne upadaju u oči s policijskim automobilom, i ušli u kafić. U staklenoj kocki civilizacije usred gluhe kamene pustoši sjeli su za šank, a konobar ih je poslužio i na televizoru utišanog tona nastavio gledati film s Denzelom Washingtonom. Zureći uvis, u ekran pod plafonom, činio se kao oni što razgovaraju s Gospom. Na pločici na prsima pisalo mu je Milan, no ta informacija nikome nije trebala, ni blizancima ni starijem bračnom paru za stolom do prozora.

Nitko ništa nije govorio, bezvoljno su gledali svoja posla i baš se nitko nije osvrnuo kada je ušla skupina ćelavih muškaraca u kratkim majicama i trapericama s naramenicama. Jedan od njih, s trbušinom koja se prelijevala preko hlača, stao je nasred prostorije, ponosno podigao desnu ruku, kucnuo petama u visokim cipela ma s metalnim ojačanjem na vrhu i dreknuo:

"Sieg Heil!"

Dvojica Poskoka, konobar i bračni par kraj prozora ostali su ravnodušni na njegov pozdrav. Samo je Zvonimir kratko, nezainteresirano pogledao šestoricu skinheada koji su se jedan za drugim smjestili za stol iza njih. Jedan je ćelavi bio nizak i žgoljav, jedan klempav i nosat, jedan krezub i rošav, jedan razrok, u jednom je bilo sto pedeset kila, a jednome je lijeva noga bila devet

centimetara kraća. Zavalili su se u stolicama, ispružili noge i raširili ruke, kao da se hoće učiniti većima nego što jesu, a žgoljavi je razmetljivo naručio šest velikih piva.

"Kaže mi jedan šta stoji priko puta džamije", kazao je razroki, nastavljajući valjda priču koju je počeo u autu. "Svako jutro ih gleda kako peru noge prije nego udu."

„Nemoj srat!"

"Majke mi, muslići usrid Zagreba skinu postole i bičve i peru noge!"

"Pu! Mater in jeben!" pljunuo je klempavi. "U Hrvatsku su došli noge prat!"

"Ti šta peru noge, to bi sve tribalo staviti u logore!" zaključio je lakonski krnjavi i rošavi.

"I one pedere, nabijen ih na kurac!" dodao je niski i žgoljavi.

"Očistiti Hrvatsku od smeća", zaključio je klempavi kopajući nos.

"Jesan van priča kako su mene napala tri Cigića?" žestio se onaj s kraćom nogom. "Njih tri s noževima. Ovakvi noževi! Ka sablje, jebate! A ja jednoga prokinen nogom u prsi, jednoga šakon među oči, jednoga kolinom u jaja, jednoga čelom u nos, jednomu odgrizen uvo, jednomu..."

"A gledaj one njuške", prekinuo ga je debeli primijetivši Denzela Washingtona na ekranu.

"Odvratno!"

„Strašno", izjavio je razroki zgađeno. "Ja ovo ne mogu gledati."

"Majmune, očeš bananu?" dobacio je crnom glumcu klempavi i nosati, a čitavo se ćelavo društvo uhvatilo zadovoljno kesiti.

"Umij se, kretenu!" viknuo je dosjetljivo onaj bez zuba, na što je krenula još jedna runda smijanja.

Samo je niski i žgoljavi, vođa i ideolog skupine, smrknuto škrubio usta, ljuljajući nervozno kratke noge ispod stolice.

"Momak", dobacio je konobaru, "okreni ovo, da ti ja ne bi doša."

Konobar je uzeo daljinski upravljač da promijeni program, ali tada se javila gospođa kraj prozora.

„Ostavite, ja gledam", rekla je prkosno sitna crvenokosa žena.

Konobar je zastao s rukom u zraku, a šest skinheada zapanjeno se okrenulo.

"Maco", rekao je tiho, upozoravajuće, ženini suprug, oniži muškarac s brkovima i bradicom i sijedom kosom začesljanom prema zatiljku.

"Šta?!" začudila se žena. "Pa gledan film", dodala je jednostavno, premda ga uopće nije gledala.

"A šta je reć", upitao je klempavi i nosati. "Gospođa voli crnce?"

"Crnčuge ti nisu mrske, je li", upitao je rošavi i krezubi.

„Maco", završio je niski i žgoljavi podrugljivo.

"Je, zgodan mi je", kazala je malena žena drsko, pokazujući ekran. "Sto puta je zgodniji od tebe!"

„Dušo", šapnuo je ponovno njezin muž molećivo.

„Ne prikidaj me kad govorin!" obrecnula se ona srdito, pa nastavila gledajući jednog po jednog ćelavca. "Zgodniji je i od tebe, i od tebe, i od tebe... Čovik je lip ko slika. Pravi muškarac. Frajer od glave do pete. Svaka bi žena bila s njim, što se za vas baš ne bi moglo reć. Gledate li se vi uopće u špiglo, nakaze? Ološu jadni! Krepat ćete od mržnje."

Sitna se žena zajapurila od nekontroliranog bijesa, a kad je završila, ledena se tišina spustila na kafić na benzinskoj pumpi. Klempavi i nosati bez riječi je ustao i prijeteći uspravio kraj njezina stola. Za njim i rošavi i debeli, a sijedi je muškarac s brkovima i bradicom poraženo šapnuo:

"E,jebi ga."

Debeli skinhead zločesto mu se nacerio, a zatim ga uhvatio za košulju na prsima i podigao sa stolice.

„Puno laje ova tvoja baba", rekao je.

"Ne valja kad žena toliko govori, maco. Uvalit će te koji put u govna", dodao je krezubi tobože poučno, smiješeći se ženi, pa odjednom zgrabio stol i brzom ga kretnjom prevrnuo. Svi su se u prostoriji lecnuli kako su metal, porculan i staklo zastrašujuće odjeknuli o keramički pod. Zvonimir i Branimir, što su sve dotad sjedili za šankom, ne miješajući se u prepirku, pogledali su jedan drugoga.

"Sranje", rekao je Zvone.

"Baš sranje", složio se Brane i ustao. Otišao je do trbušastog ćelavca i lagano ga kucnuo prstom po ramenu. Ovaj se okrenuo, puštajući staroga, a Brane mu je odvalio takvu pljusku da je debeli zateturao nekoliko ko raka unatrag i pao stražnjicom preko police s motornim uljima.

"O, jebote!" zgranuo se onaj s kraćom nogom ustajući, i to je po prilici sve što je kazao, jer je Zvone preko šanka uzeo bocu pelinkovca i razbio mu je o glavu. Brane je zgrabio klempavog za uši i čelom ga razvalio po nosini, a ovaj se srušio kao svijeća. Razroki je krenuo da će nogom udariti Zvonu, ali ovaj ga je zgrabio za stopalo i srušio na pod, upravo da dobije nekoliko trenutaka da s dva brza direkta umiri rošavog i krezubog, koji je od udaraca odletio do vitrine sa sendvičima.

Kraj rasutih plastičnih boca motornog ulja za to vrijeme se uspravio onaj debeli i pognut, ovnujski zaletio tjemnom na Branimira. Branimir se izmaknuo, a trbonja je, nošen inercijom, protrčao cijelu prostoriju i na drugoj strani razbucao bogatu ponudu grickalica. Zvonimir je uzeo stolicu i posred lica tresnuo onoga što gleda u križ, a zatim se istim predmetom obračunao i s krnjavim lošeg tena. Nabio mu naslon u stomak i dokrajčio ga udarcem u zatiljak kad se ovaj bolno presamitio.

Debeli se ponovno osovio na noge, pa raširenih ruku, divljački urlajući, još jednom okomio na Branu. Brane Poskok ovaj put ga je dočekao pažljivo odmjerenim desnim krošeom. Debeli se postrance otkotrljao do stalka s automobilskim gumama. Podigao se s mukom na ruke, činilo se da će i treći put ustati, no onda je ipak onemoćalo pao.

Krvava i isprebijana grupa skinheada ostala je ležati u kršu stakla, razbacane robe i prevrnutog namještaja. Razroki je, još uvijek pri svijesti, puzao k izlazu, klempavi se plaćući držao za okrvavljeni nos, rošavi stenjući hroptao, a onaj s kraćom nogom i debeljko plovili su beskrajnim oceanom snova.

"Jedan, dva, tri...", brojao ih je Zvone.

„Četiri, pet", završio je Brane.

Pogledali su se upitno, jedan je nedostajao, sve dok im konobar Milan nije objasnio zagonetku:

"Oni mići se sakrio u zahod."

"Pusti ga meni", zamolio je Zvonimir.

"Nemoj", rekao je Branimir, "znaš da volin kad su sitniji."

"Ajde, skupa ćemo."

Iz nužnika benzinske pumpe malo zatim začuli su se visoki, gotovo dječji krikovi, vrištanje i zapomaganje ultradesničarskog ideologa,

nekoliko tupih udaraca i, naposljetku, nekakav zvonki zvuk razbijanja.

Kad su blizanci izašli, Branimir je bio mokrih hlača.

„Jedan pisoar van je u kvaru“, rekao je konobaru.

„Šta smo dužni“, upitao je Zvonimir.

„U redu je, kuća vas časti“, kazao je konobar uslužno. Dva brata uputili su se prema vratima, a mala žena i njezin muž s bradicom zadivljeno su ih gledali.

„Svaka čast, momci!“.

Branimir i Zvonimir bez riječi su im kimnuli.

„Vidiš kako i danas ima finih, odgojenih mladića“, rekla je crvenokosa mužu kad su se za Poskokima zalupila vrata benzinske pumpe.

* * *

U tišini ljetnog predvečerja u Poskokovoj Dragi odjednom se prolomilo divlje arlaukanje sirena i sve ih tako zateklo da Domagoj i ćaća nisu ni dospjeli otrčati po oružje kada se pred kućom zaustavio policijski automobil i iz njega izašli nasmijani blizanci.

„Ha! Dobro smo vas pripali!“ dreknuo je Zvone razdragano.

„Srića vaša da san vas pripozna“, kazao je Jozo uvrijeđeno, „inače bi van lipo ošinio rafalon po šoferšajbi.“

„Đavla si ti pripozna. Usra si se ko grlica. Di si, braco?“ okrenuo se Zvonimir Domagoju, a ovaj je bio tako ganut što ponovno vidi braću da se činilo kao da će se rasplakati.

„Došli ste“, javio se tada Krešimir, koji je samo u gaćama izašao na balkon.

„Ej!“ mahnuo je Branimir njemu i Lovorki, koja je umotana u plahu provirivala iza muža. Ona mu je sramežljivo odmahнула.

„Koja van je ovo Škoda“, upitao je ćaća.

„Policijska. Nije loša.“

„Lipo drži cestu.“

„A di je moj Ford?“

„Ajde, bogareti, šta će tebi auto kad ionako nigdi ne ideš“, odgovorio mu je Zvonimir jednostavno.

Osmo poglavlje

donosi nekoliko vrijednih savjeta o uređenju doma, a tu je i misterij o nestalim plahtama, jednoj žutoj sa svijetloplavim cvjetićima i drugoj ružičastoj s bijelim točkicama

Predmeti u sobi polako su se promaljali na sivoj svjetlosti zore kad se Lovorka probudila. Prenula ju je tišina, odsutnost svakog zvuka u brdskoj pustoši. U prvo vrijeme nije se uopće mogla sjetiti gdje je, a onda je na svojim grudima vidjela mušku ruku s jednostavnim zlatnim prstenom i sve joj se vratilo. Uzela je beživotni i teški dlan i prislonila ga uz svoj, mirisala ga zatim i mazila se njim po obrazima, sitno ljubila jagodice prstiju. Učinilo joj se u jednom trenutku kako je sve do maločas, čitav život bio samo jedan dugi mučni san i čekanje na ovo jutro. Ovo je bila stvarnost kojoj je pripadala i u kojoj je bila sretna. Pažljivo se izvukla iz zagrljaja, ustala i odjenula gaćice i jednostavnu pamučnu haljinu s prednjim kopčanjem koje joj je Krešimir našao među garderobom pokojne matere. Nazula je natikače, iskrala se kroz utihlu kuću i izašla na dvorište. Krešimirov otac u vrtu je plastičnim vrpčama vezao mladice rajčica o jasenove taklje.

„Dobro jutro“, doviknula mu je.

Stari nije ni podigao glavu.

„Triba li šta god pomoć?“ ponudila je Lovorka misleći da je svekar nije čuo, ali on je jednako nastavio s poslom kao da ona ne postoji. Stajala je još nekoliko trenutaka razmišljajući što napraviti, a onda se uputila u obilazak. U neprikladnoj obući oprezno gazeći preko kamenja, krajem haljine gdješto zapinjući za kupinu, za malo vremena prošla je čitav zaselak u kojemu je bijela dvokatnica bila jedina naseljena. Znatiželjno je ulazila u ruševne pojate i kroz nečiste prozore virila u napuštene niske kamene prizemnice pune paučine, s trošnim podovima od dasaka i gdje kojim slomljenim stolcem bez naslona. Njezina je baka u Nerežišćima do smrti stanovala u takvoj kući, s visokom posteljom od persone i po i slikom sveca s uvelom grančicom masline zataknutom u okvir. Imala je isti

sudoper od bijelog mramora i čađavi štednjak na drva u skućenoj kućini.

Pod zidom kuće, u plitkoj rupi u zemlji, odjednom je ugledala dva smećkasta kokošja jajeta i ozarila se. Zbog nećega joj se učinilo da bi to mogao biti dobar znak. Uzela ih je u ruku, još su bila topla. Podigla je glavu kao da je osjećala da je on odnekud gleda. Zaista, Krešo je u gaćama stajao na balkonu i smiješio joj se.

"Našla san dva jaja!" viknula je ponosno mu pokazujući. "Ajde se obuci pa ćemo marendat."

S tave je na dva tanjura razdijelila svakome po jedno jaje na oko, koje su pojeli bez kruha, jer u ćitavoj kuhinji nije našla gotovo ništa osim zburujuće mnogo vrećica kukuruznog brašna. I ona i on još su bili gladni nakon tako skromnog obroka, ali nisu ništa kazali. Poljubila ga je i rukom mu obrisala masne usne.

"Uzela bi auto i otišla kupit nešto robe, da iman šta god stavit na se. A i spizu bi valjalo učinit."

„Ključevi su ti na frižideru."

"Dobro..." rekla je Lovorka pa zastala, jer joj je bilo neugodno upitati. "A ovi...", počela je napokon nesigurno. "Tribalo bi mi i nešto para... Ako imaš..."

Krešimir je ustao pa iz kredenca uzeo žutu limenku, otučenu i hrđavu po rubovima, s naslikanim jedrenjakom, jednu od onih velikih u kojima se nekada pakiralo tri kilograma kave, i bez rijeći je stavio pred nju. Ona je otvorila i zgranuto ugledala gotovo do vrha napunjeno, bez reda nabacano desetke debljih i tanjih gumicom omotanih valjaka novčanica, kuna, eura, amerićkih i kanadskih dolara, britanskih funti, švicarskih franaka, kineskih jena...

"Muku ti!" promucala je. "Pa šta vi radite?"

"Ako ti rećen, morat ću te ubit", kazao je Krešimir pripaljujući cigaretu.

Ona ga je zamišljeno pogledala.

„Samo mi reci da nije droga.“

„Nije.“

"I ne ubijate nikoga?"

"Jok."

"Dobro, drugo me ne zanima. Koliko mogu uzet?"

„Uzmi koliko ti triba.“

Lovorka je još nekoliko trenutaka zapanjeno piljila u novac i zbog nečega joj se odjednom došlo smijati.

„Uzet ću sve“, bubnula je ne znajući ni sama zašto.

„Uzmi sve“, rekao je on.

"Lude jedan, ti bi mi stvarno sve da?"

„To“, objasnio joj je Krešimir pokazujući limenku. "To je ništa prema onome šta bi ja tebi da."

"Nisi ti od velike pameti", kazala je ona dirnuto.

„Znan. I učiteljica mi je to rekla."

"Jadna žena", zaključila je Lovorka zaljubljeno ga gledajući neko vrijeme, a zatim se prenula i sjetila nečega. "Ima niže, malo livo, jedna mala kuća s velikom rupom posred krova, to je isto vaše?"

"M m" odmahnuo je on. "Od strica Nikole. On je bio likar u Zagrebu, umro je ima dvi godine."

„A dica mu ne dolaze ovde?"

"Nije ima dice, umro je gori bez roda i poroda."

"Onda nikomu ne bi smetalo da nas dvoje tamo živimo?"

"Pa meni možda ne bi bilo svejedno stat u kući s rupom na krovu" primijetio je Krešimir.

"Ako je jedino to, nemaš se za šta brinit", rekla je Lovorka i samouvjerenom ga potapšala po nadlanci. Krešimir se iz djetinjstva jedva sjećao pokojnog strica. Jedna stara mržnja desetljećima je plamtela između njega i njegovog oca. U uspomeni mu je ostala mutna slika njih dvojice, dva malena muškarca, jedan seljak, a jedan liječnik, onkolog, kako se zajapureni, nabreklih vratnih žila, uspravljeni svaki na svojoj gomili kamenja, psuju, vrijeđaju i proklinju preko čitave Drage.

"Oči ti iskapale! Crvi te izili!" derao se Jozo sa svog kraja.

"Makrocelularni karcinom pluća te ubio", vikao je Nikola s druge strane, "s metastazama na mozgu i medijastinumu!"

Vozio je bijeli Renault 18, jedino čega se Krešimir uvijek nepogrešivo sjećao bili su automobili. Kad je otišao, više se nikad nije vratio u ova brda. Za njim je ostala da propadne jedna mala kamena kuća s dvije izbe i kuhinjom, koju je jednom davno, Krešo se onda valjda još nije ni bio rodio, Nikola krenuo ambiciozno obnavljati. U manjoj je sobi, a to se onda držalo obijesnim luksuzom i izazivalo porugu, čak uredio kupaonicu.

Njegov trud četrdeset je godina trunuo na kiši, vjetru i snjegovima. Dok su Krešimir i njegova braća bili djeca, otac se ni zbog čega ne bi tako razbjesnio, nikad ih ne bi tako divljački izmlatio kao kad bi čuo da su ulazili u kuću strica Nikole. Ona je bila zabranjeno, ukleto mjesto, obilježena strašnim znamenom nepoznate mržnje.

"Ćaća, što ti i stric Nikola ne pričate", upitao je jedan od njih prije nekoliko godina, u jednom od rijetkih trenutaka kada je Jozo bio dobre volje.

Otac se zamišljeno namrštitio.

"Jebi mi mater ako se sićan", priznao je naposljetku. No, čak i ako više nije pamtio razlog svađe i unatoč činjenici da mu je brat umro, Krešo je znao da će se otac razbjesniti kad čuje da se on i žena misle ovdje useliti. Istini za volju, razgledavajući stričevu prizemnicu, ni sam nije znao koliko je to mudro. Kroz rupu u krovu vidjelo se plavo nebo. Možda i metar i pol široka rupa rastvorila se nad nekadašnjom kupaonicom, razmočila i urušila dio plafona. Komad drvene grede i gnjile letvice virile su iz žbuke što je popadala po kadi, zahodskoj školjki i umivaoniku, u iskrzanom ogledalu jedva je nazreo svoj lik. Ali, iz zahrđale slavine, kad ju je uspio odvrnuti, na njegovo se veliko iznenađenje začulo metalno grgoljenje i potekla je voda, mutna i blatnjava u početku, a zatim sve bistrija i hladnija.

Struje ipak nije bilo. Provjerio je okrećući crne bakelitne prekidače u svim prostorijama. Stari Obodinov frižider mrtav je stajao u kuhinjskom kutu. Vrhom cipele kucnuo je kredenac, a ispod njega je krenulo panično povlačenje armije sitne gamadi. Dva pauka mrežama su, jedan slijeva, drugi zdesna, ravnopravno podijelila kameni sudoper.

U ormaru u spavaćoj sobi na vješalici je našao izjedeni sivi krombi kaput i uredno poslagano nešto požutjele posteljine s vezenim monogramom čija mu vitičasta slova nisu ništa značila. Na zidu je visila prašnjava slika Svete obitelji. Bračna postelja bila je rastavljena i složena uza zid i svi dijelovi, činilo mu se, bili su tamo. A onda je odjednom namirisao slabašan smrad raspadanja. Pretražio je sobu i u kutu između zida i komode našao rasušenu i natrulu, sklupčanu lešinu lisice. Pretpostavljajući da bi to lako moglo uznemiriti njegovu ženu, odnio ju je i bacio daleko u brdo i otvorio sve prozore da

prozračiti kuću, u pravom trenutku, možda samo pet minuta prije nego što se ona vratila.

Nije je bilo manje od tri sata, a došla je s tako natrpanim autom da se morala stisnuti za upravljačem. Krešimir nikada prije nije vidio da je u toliko kratkom vremenu netko toliko mnogo kupio. Izašla je smiješeći se i sliježući ramenima, kao da se ispričava zbog rastrošnosti, u novim trapericama i bijeloj majici, a Krešimir je, čak i da se mogao naljutiti zbog takvog nečega, sve zaboravio kad joj je vidio bradavice što su se nazirale kroz tkanje. Svi su se u Poskokovoj Dragi zaustavili u čudu gledajući njih dvoje kako iskrcavaju vrećice i nose ih u ukletu kuću. Kupila je hranu, odjeću i obuću, posteljinu, zavjese i sagove, kozmetiku i deterdžente, pribor za čišćenje, posuđe, čak i malo plinsko kuhalo s dva kola. Krešo je djetinje zapanjen otvarao pakete novih ručnika, muških i ženskih gaća, bluza i košulja, čarapa, hlača, haljina, majica i pulovera, trenirki, tenisica, cipela i šlapa. Zatim meso, svježe i suho, teletinu, piletinu, smrznuti grašak, kisele krastavce, jaja, brašno, ulje, šećer, kekse, krumpir, tjesteninu, rižu, začine, sladoled, valjda dvadeset godina nije jeo sladoled.

"Sad bi ovo valjalo staviti u frižider", rekla je ona nemoćno gledajući Obodinov uređaj. "Znaš li nekoga da je dobar sa strujom?"

„Ih!“ odmahnuo je Krešo bezbrižno.

Dvadesetak minuta kasnije dva radnika Elektrodistribucije s alatom u rukama oprezno su gazila po krhkim kupama na krovu kuće pokojnog Nikole.

"Još jedan ilegalni priključak", šapnuo je ogorčeno Nenad Ratku. "Sve ja ovo pamtim, bit će ovde sranja, brat bratu, za četrdeset godina robije svakome."

"Tišina tamo gori!" naredio je Krešo, a onda se vratio u kuću.

"Ovi inkasatori", upitala ga je žena kad je došao, "je li baš potreba da ih ovako držite ovde? Šta ne pustite ljude kući?"

"Nemoj me to pitati" odgovorio je on. "Da je do mene, pustio bi ji, ali nakon svega što san ćaci učinio, ne mogu mu još i to napraviti."

Lovorka je zastala nekoliko ga trenutaka prijekorno gledajući.

"Ne mogu", ponovio je on nepopustljivo. "Ne sad. Možda za neko vrijeme, ali ne sad."

Ona je uzdahnula, slegnula ramenima i vratila se poslu. Promatrao ju je kako mokrom krpom spretno briše kredenac i slaže spizu, dok mu ona nije gurnula metlu i poslala ga u sobu. Nije ni primijetila njegovu zbunjenost. Najstariji sin Joze Poskoka nikad prije nije imao metlu u ruci i uplašio se da se neće znati služiti njome, ali poslije nekoliko minuta njegove su dvojbe rastjerane. Čak mu se svidjelo, dotad nepoznatim zadovoljstvom ispunjavalo ga je gledati kako se čiste, oblanjane daske otkrivaju ispod sloja prašine, barem do trenutka kada su se ukazali Zvonimir i Branimir. Tako je predano meo da ga je zatekao podrugljivi glas s prozora.

"Krasan mladić", kazao je Zvone slatkim glasom.

„Dečko, kad završite, bi li došli očistiti i u mene?" dodao je Brane.

Tri sekunde poslije prvi je ustuknuo držeći se za uho, a drugi zabačene glave zaustavljao krvarenje iz nosa. Upravo kada je on omeo sobu, ona je završila s čišćenjem kuhinje i pojavila se na vratima s narančastim plastičnim koritom punim tople sapunice i dvije čvrste četke, pa su se oboje spustili na koljena i četveronoške krenuli ribati drveni pod.

"Je li guštaš?" upitala je Lovorka kad ga je uhvatila da joj kroz izrez zuri u sise što su se njihale pod majicom.

"Šta?!" zapanjio se tobože Krešo.

"Ajde, ajde, nemoj se meni izmotavat" rekla je i vragolasto mu namignula, sklanjajući znojan pramen s čela. Sobu je odjednom obasjala električna žarulja, a iz kuhinje je zazujao stari frižider.

"Imamo Hrvatsku!" viknula je ona zadovoljno, podignutih ruku, pa otišla složiti hranu u frižider i spremiti im nešto za jelo.

Objedovali su teleće odreske i pržene krumpire, a kad su završili, odnijela je tanjure i pribor sa stola i bez riječi mu prišla i zajašila ga. Rasklimana je drvena štokrla prijeteći pucketala pod njima dok su se ljubili i dirali. Krešo je navalio kao mutav i bilo ga je teško ponovno motivirati za posao, ali žena je bila neumoljiva. Poslala ga je u dvorište da otrese vuneni štramac i šušte i složi posteljinu, a ona se prihvatila čišćenja kupaonice. U kasno popodne svečanim je glasom objavila:

"Upravo san se prvi put piškila u našu školjku."

„Nemoj mi zaboravit reć kad se pokakiš" dobacio joj je muž, oprezno sjedajući na upravo montiran krevet. Poskakivao je

stražnjicom iskušavajući čelične opruge starih šušta i od toga su mu došle neke nepristojne zamisli.

„Lovorka!”

“Molin!?” viknula je ona iz kupaonice.

„Ajde malo dođi.”

“Nema šanse.”

Otišao je virnuti kako ona napreduje i zaprepastio se. Kao u onim reklamama za čudesne tekućine za čišćenje, ovo je sada bila potpuno druga kupaonica. Emajlirana je kada sjajila, kromirane slavine blistale. Novi je sapun stajao na umivaoniku, a čisti ručnici prebačeni preko šipke kraj njega. Pločice su bile s naslikanim ružicama.

Jutros pod prijavštinom nije ni uočio taj detalj. Sve je bilo savršeno. Osim, naravno, velike rupe na stropu. Lovorka je zatim donijela čistu posteljinu. Izazovno se gledajući i štipajući u prolazu, presvukli su jastuke i zategnuli plahte. Novu odjeću su složili u ormar i komodu, a poslije toga je nekako došlo vrijeme večere. Ona je zaključila da je za taj dan dosta i otišla napraviti sendviče.

* * *

Mlačni modri svibanjski mrak spustio se na Poskokovu Dragu. Lovorka se tuširala, a gore u Jozinoj kući Branimir i Zvonimir su izašli na balkon i naslonjeni na ogradu pušili. S balkona se lijepo vidjela okrugla osvijetljena rupa na krovu kuće pokojnog strica Nikole i kroz nju njihova gola snaha kako se sapuna i polijeva vodom.

“Mogla bi sutra kiša”, primijetio Zvonimir.

„Mogla bi”, složio se Branimir.

“A more bit da i ne padne”, kolebao se Zvonimir.

“To nikad ne znaš”, kimnuo je Branimir gutajući slinu.

„Meni ne bi bilo drago da padne”, rekao je Zvone.

“Ne bi ni meni”, kazao je Brane.

“Ali, jebi ga, ako padne, past će. Neće nas pitat.”

„To si, bome, dobro reka.”

* * *

Neočekivano zadovoljstvo u čavrljanju o atmosferskim prilikama dvojici je srednjih sinova Joze Poskoka, nažalost, bilo brzo uskraćeno. Sutradan je u kupovinu otišao Krešimir i oko podneva se vratio natovaren građevinskim materijalom. Do večeri je oprezno

uklonio uništeni stari plafon u kupaonici i od gipsanih ploča napravio novi, a dan poslije zamijenio je trule letve i novim crijepom zakrpao rupu u krovu. Žena i on po podovima su zatim raširili stare novine, zaštitili namještaj i obijelili sve prostorije. Svježom zelenom bojom obojali su vrata, oprali okna, prostrli sagove, objesili lustere, na komodu u spavaćoj sobi stavili su svježije nevene u porculansku vazuu u obliku dva zaljubljena labuda ovijenih vratova, a između šarenih zavjesa na kuhinjskom prozoru osvanuo je glineni pitar s ružičastim ciklamama.

Zapuštena kamena potleušica u mjesec dana čudesno se preobrazila u ljupki maleni, udoban i svijetao dom, a i na Kreši su se uskoro počele primjećivati promjene. Hodao je čist, u izglačanoj odjeći, počešljan i obrijan, popunio se u obrazima, zračio zadovoljstvom.

"Nije loše. Rižot od tikvica za predjelo, a onda srnetina s njokima i dva komada doboš torte za desert", rekao je u ponedjeljak poslije objeda, tapšući se po stomaku. "Šta je u vas bilo za ručak?"

"Pura s kokosom", odgovori Domagoj potišteno.

„O, to je isto lipo", prizna mu najstariji brat.

Sutradan, evo ti ga, izlazi iz kuće s čačkalicom u zubima.

„Prvo juha od vrganja, a nakon toga šnicel u toću od zelenog papra", kaže. "Kako san se nabuba, poslije nisan moga nego jednu terinicu paradizeta. A šta ste vi lipo papali?"

"Puru s kečapon", protisne Branimir mračno.

"Eh, da san zna, doša bi u vas na ručak", uzdahne Krešo.

"Danas se Lovorki nije dalo puno kuvat", objasnio je u srijedu podižući opasač. "Učinila samo punjene balancane, janjeće kotlete s pečenin kumpiron i štrudel od višanja. Šta ste vi mezili?"

"Puru s karamelama."

"Krv mi, dobro vas Jozo rani", zaključio je Krešimir.

„Nisan ima pojma da je goveđi jezik u kaparima onako dobar", priznao je u četvrtak potihopodrigujući. "Šta je bilo u vas?"

"Pura s kikirikijen."

„Bogati!" zadiivi se Krešo.

"Danas je post pa smo malo laganije ručali", rekao je tužno u petak. "Zelena manistra s kozicama, a onda lubin u soli, lešo blitva na malo maslinova ulja i rožata. Jeste li vi štagod ozbiljnije izili?"

"Pura", šapne Zvonimir izgladnjelo.

„Sučin", upita Krešo.

"Nisučin", doda Domagoj i brižne u suze.

* * *

Domagoj i dva zarobljenika okopavali su jednog jutra povrtnjak kad je Lovorka na drugom kraju doline izašla objesiti mokre plahte na sušilu. Nenad se odjednom zaustavio i naslonio na motiku zamišljeno je gledajući.

"Kopaj, budalo" šapnuo mu je Ratko. "Nemoj da te vidi da stojiš."

"Nešto mi je palo na pamet", tiho je kazao Nenad i glavom pokazao Domagoja. "Moreš li mu odvuć pažnju na pet minuti'?"

"Šta se vas dvojica domundavate?" doviknuo je Domagoj.

„Ništa, gospodine", ponizno je odgovorio Ratko. "Nenad me pita je li danas nedilja?"

"A šta njega briga je li nedilja? Neće valjda na misu?" rekao je najmlađi Poskok i osmjehnuo se, zadovoljan svojom dosjetkom.

On je zaista rijetko uspijevao biti duhovit, zajedljivo nadmoćan poput oca i starije braće. I nije to bila jedina osobina za koju je osjećao da mu nedostaje. Koliko se god trsio biti onakav kakvi su od starine muškarci u njegovu plemenu, strog, mrgodan, čvrst, nemarno otresit i okrutan, Domagoj bi se uvijek nekako slomio, raznježio, nešto bi ga dirnulo u srce i iz oka bi mu se otela suza. Nije umio ni opsovati ni prvi udariti, a ako bi ga tkogod istukao, redovito su ga braća osvećivala. Krio je, osim toga, da se plaši oružja. Šokirao bi se kad bi prasnulo u njegovim rukama i dugo nakon toga je drhtao, a ako bi pritom nešto pogodio, kao što je jednom slučajno ubio zeca, ispunila bi ga strašna krivnja i gađenje prema samom sebi. Krešimir, Branimir i Zvonimir osjećali su njegovu muku i trudili se zaštititi ga, ali Jozo je bio nesmiljen. Krešo, koji je osobito pazio da nitko ne povrijedi njegova bracu, ne jednom se dohvatio s ćaćom kada bi ovaj pobjesnio zbog mekoputosti najmlađeg djeteta. Domagoj je znao da je beznadan i mrzio se zbog toga. Pa i sada, u povrtnjaku, zadovoljstvo da je vicem ušutkao zarobljenika brzo se povuklo pred sumnjom da je ipak suviše blag s njima. Starijoj braći, o ocu da i ne pričamo, njih dvojica ne bi se usudili brbljati i zabušavati, izvikali bi se na njih, izvrijeđali ih, zaprijetili im ili čak i klepnuli neposlušnog, a

njemu mogu činiti što hoće, bez straha od kazne, jer i sami vide kakav je on bijednik i pičkica.

"Mi smo u domu za nezbrinutu djecu imali veliku njivu", oglasio se iznenada iza Domagoja onaj mlađi, mršaviji inkasator. "Ko odavde pa sve doli do dna Drage, ili još dalje, nema šta tamo nije raslo, kumpiri, kukumari, paprike, pomidore, tikvice, balancane, blitva, kapula, raštika, mrkva... Za cilu godinu bi imali svoje zeleni, a jedan se dio i prodava. Jedan odgajatelj Ljubo je to sve vodijsa, a ja san mu bija glavni pomoćnik. Ujutro bi doša u našu sobu i s vrata me zovnijsa: 'Mali, ajmo', kaže, 'zlatica nan je napala kumpir.' Mene je puno volijsa. Mislijsa me čak usvojiti, odvest svojoj kući, da mu buden sin, ali mu žena nije dala. Žena mu je bila alkoholičarka. Jadni odgajatelj Ljubo baš se napatijsa s njon", kazivao je Ratko motikom usitnjavajui grumenje zemlje, a Domagoj je sa zanimanjem slušao, sve dok u jednom trenu nije pomislio kako opet griješis, kako ga je zarobljenik očarao pripovijedanjem i učinio da zaboravi svoju dužnost.

„Kuju pičku materinu ti to meni pričáš!" prekinuo ga je, ljutito se uspravljajui u nasadu paprika.

"Pa ne znan...", zbunio se Ratko. "Radimo tu skupa i... Tako mi je nekako došlo."

"Došlo ti?!" ponovio je Domagoj, a inkasator je za sramljeno pognuo glavu. "Slušaj, pederčino, nemoj da meni dođe da ti ovon motikon glavu otkinen! Da te rič jednu više nisan čuj!"

Ratko je pokorno kimnuo, a onda, iznenada i na Domagojevo veliko čuđenje, ramena su mu se zatresla i počeo je plakati.

Stoji on među paprikama i cmizdri, zemljavim rukama razmazuje suze po obrazima i ispričava se. Govori da mu je žao, da je volio odgajateljsa Ljubu i da ga uvijek dirne kad se njega sjeti. A i zašto su ljudi takvi, kaže, nije on ništa loše mislio, zašto ga je Domagoj nazvao pederčinom. Ružno je tako nazvati drugog čovjeka...

Domagoju odjednom došlo teško. Krivo mu da je uvrijedio momka i gotovo bi ga zagrio i objasnio da ništa loše nije mislio. Koja sam ja stoka, misli Domagoj, i ne primjećujui da mu je drugi zarobljenik nestao.

Dok je Ratko razgovarao s čuvarom, Nenad se iskrao iz povrtnjaka, spretno preskočio dva suhozida, pognut dotrčao do Lovorkina sušila

i ukrao mokru plahu, a onda i sjekiru s panja gdje je Jozo prije nekog vremena oštrio taklje. Možda dva tjedna dana poslije Lovorka se, skupljajući nakon objeda prljave tanjure sa stola, iznenada sjetila.

"Šta je ovo s našin lancunima?" kaže ona nezadovoljno. "Kad god ih stavin sušit, nađen jedan manje. Najprije mi nestane jedan žuti sa svijetloplavin cvitićima, a onda, jučer popodne, još jedan rozi s bilin točkicama."

Krešimir nije znao odgovor na tu zagonetku, a nije se zapravo dulje ni bavio njome. Slegnuo je ramenima i uzeo plastičnu zdjelu s ostacima hrane da je odnese psima. Pošao je preko dvorišta i sreo Branimira. Posljednjih nekoliko dana, da se pokuša sjetiti, shvatio bi kako je nakon objeda obavezno naišao ili na njega ili na Zvonu. Nije se, međutim, zaustavio da razmisli ni o tome neobičnom slučaju.

"Ej, Krešo", kaže Brane, "di si se to zaputio?"

"A, evo, baš ručali", reče Krešo. "Iden pasin bacit ovo malo patke s divljin narančan što je ostalo. Ja bi je i za večeru moga opet jist, ali Lovorka govori: 'Nemoj, baci to, za večeru ću nan učinit zeljanicu.'"

"Patka s divljin narančan", ponovi Branimir gadljivo kriveći lice.

"Ne bi virova, uopće nije loše kad provaš."

"A dobro, ako ti tako kažeš", reče Brane, premda se vidjelo da baš ne vjeruje starijem bratu. "Ajde, daj mi, ja ću to umisto tebe odnit."

„Ne triba, nije mi teško."

"Ma, ajde, pusti, baš san krenio na tu stranu", neumoljivo će Branimir hvatajući zdjelu. "Baš da vidin šta će pasi reć na ove vaše pizdarije. Da bi glavu da neće ni pogledat šta san in donio."

"Nemoj mi terinu zaboravit vratit", upozorio ga je Krešo.

Branimir se uputi kao da će psima, a onda, tek što je vidio da je Krešimir zamakao u kuću, otrči u drugom smjeru, iza garaže, gdje ga je, šćućuren u prašini kraj traktorske prikolice, čekao Zvonimir.

"Šta je danas", pita Zvone.

"Patka s divljin narančan", šapne Brane pohotno.

„Ooo!" uzdahne Zvone sladostrasno.

Čučeci oko zdjele prstima su halapljivo grabili i glodali ostatke. Zvone je uhvatio komad leđa i krilo, a Branimir malo prsa, vrat i nekoliko zalogaja zaostalih na batak.

"Same su nan kosti ostavili", gorko će Zvone sišući trticu.

"A di su kumpiri?" primijeti Brane razočarano. "Mater in brezobraznu, sve su kumpire izili."

"Ali, nije loše" promumlja Zvone. "More bit da samo malo lovora fali."

„Ružmarin“, ispravi ga Brane.

„Misliš?“

"Ružmarin bi krasno zaokružio okus. I možda prstohvat šafrana."

"Neee... Šafran bi sve pokvario."

"Sad bi na ovo odlično lega Plenkovićev barriquer", reče jedan jedač otpadaka.

"Ne znan", zamišljeno primijeti drugi. "Ja bi možda prije uzeo granderu."

"Kosti van đava odnio, manjamuktaši!" dreknuo je zgađeno i gnjevno stari Jozo, pojavljujući se iznenada iza ugla sa starim držalom od lopate u rukama, a Brane i Zvone, prestrašeni, posramljeni, masnih brada, samo su podigli ruke da ne dobiju po tikvama. "Živino gladna!" nastavio je ćaća neobuzdano ih mlateći. "Niste drugo nego živina kad otpatke žderete! Nabiguzice prodane! Ološu jadni! Tuđe pjate ližete!"

"Nemoj, ćaća! Nemoj, ćaća, nećemo nikad više!" zavapila su obojica blizanaca uglas.

"Kučkini sinovi! Kreпали obojica dabogda na dan prije sutra! Gledan vas svaki dan kako ovde, krijući se ko paščad, kosti glođete i mislin se jesu li to moja dica?! Jesu li to moji sinovi?! Jesan li ji tako odgaja?! Di van je čast i dostojanstvo, govna jedna! Je li vas tako ona krava začarala da njezine spirine skupljate?! Sram vas bilo! Sram vas i stid bilo!"

Tko zna kako bi ta stvar završila da se vrelim srpanjskim podnevom, iz plavog neba, kao Bog da se javlja, tada nije prolomio glas:

"Poskoci!... Poskoci, je li me čujete!?"

Krešo i Lovorka istrčali su iz kuće, a Jozo je kod garaže zapanjeno podigao glavu i u trenutku, bez razmišljanja, kao pravi vojskovođa, zapovjedio:

"Uzbuna! Brzo! Po oružje!"

Zvonimir i Branimir s mukom su, ali bez oklijevanja ustali i otrčali u kuću, u oružarnicu pod stubama.

„Poskoci!... Poskoci, di ste!?“ javio se ponovno onaj glas, a Krešo je, dlanom iznad očiju zaklanjajući sunce, visoko iznad sela spazio sićušnu ljudsku figuru, što se s nečim velikim i šarenim uspravila na litici. Pokazao ju je ocu, a ovaj je žustro doviknuo Brani i Zvoni koji su upravo istrčavali sa strojnicama i raketnim bacačem: "Pusti to! Snajper! Snajper mi donesi!"

"Poskoci, pičke!" nastavio je onaj gore, a Krešo je otišao u kuću po dalekozor.

"Zarobljenik!" shvatio je Jozo zureći kroz optički uređaj poluautomatske snajperske puške. "Ko je danas čuva zarobljenike?"

Branimir se, s krivnjom na licu, osvrnuo i u dvorištu našao samo onoga mlađeg, mršavijeg, Ratka.

"Pu! Jebem ti!" dobacio je Jozo Brani ljutito. "Dok vi ovde žderete..."

"Šta mu je ono u rukama" upitao je Krešo motreći kroz dalekozor, a onda shvatio: "Zmaj! Zmaja je napravio!"

„Očiju mi, skinit će Jozo i njega i zmaja!" rekao je stari i odlučno ubacio metak u cijev.

"Čekaj, pusti", kazao je Krešo i spustio mu cijev puške, "da vidimo šta će bit."

Tridesetak metara iznad Poskokove Drage Nenad Nevjestić je gordo gledao svoje mučitelje daleko dolje, dok je vjetar nadimao platno njegove trokutaste letjelice napravljene od dvije plahte, jedne žute sa svijetloplavim cvjetićima i druge ružičaste s bijelim točkicama, zategnute preko konstrukcije od čvrstih ravnih šiba.

"Poskoci, pičke!" viknuo im je prezirno. "Došlo je vreme da van naplatin za sve zlo šta ste mi učinili! Mislili ste da me do smrti morete držat ovde, ali ja san pametan kurvin sin! Pametniji od svih vas skupa, seljačine jedne neodgojene! Niste ovo očekivali! Priznajte, glupani! Niste očekivali da bi van ja na ovi način moga uteć! E, vidite, u tome je razlika između jednog obrazovanog, urbanog metroseksualca koji u japanskom restoranu jede štapićima i prljavih imbecila što u brdima jebu ovce! Doviđenja, momci! Doć ću van ja opet ovde! Eto me za koji dan s policijon! Ka šta ste vi zarobili mene, ja ću učinit sve da vas petoricu na nekoliko stoljeća stave iza brave! Doli ugnjetači, živila sloboda!" završio je zaposlenik Elektro distribucije i zmajem se otisnuo s ruba litice.

"A budale", šapnuo je Krešimir.

Gledali su ga zapanjeno, otvorenih usta, i na trenutak gotovo poželjeli da uspije. Improvizirana letjelica u početku se zaista držala u zraku, zaplovila je kao ptica, kao san, kao žudnja, možda i nekih desetak sekundi lebdjela nad selom, prije nego što se zaniжела i spiralno, kao vijak, u sve manjim krugovima obrušila prema tlu. Nevoljni je Ikar kriknuo i bubnuo u murvu. Iz krošnje su sa štropotom prvo popadali zreli crni plodovi, a zatim natučeni i krvavi, polumrtvi obrazovani, urbani metroseksualac koji u japanskom restoranu jede štapićima.

Deveto poglavlje

upoznaje nas s podlostima nečistih sila i krvavim načinima borbe protiv njih. U mitskom sukobu dobra i zla, slučajno i nesvojevoljno, zatekne se jedan sivi jež

Čitav mjesec Lovorka je živjela u Poskokovoj Dragi a da sa suprugovim ocem nije razmijenila ni jednu jedinu riječ. Jozo je uvrijeđeno i srdito okretao glavu od nje i nije odgovarao na njezino dobro jutro i dobra večer u vrijeme dok je ona još vjerovala da ga ima smisla pozdravljati. Naglo je mijenjao smjer ako bi vidio da se treba mimoći s nevjestom, sitnim bi koracima obišao čitavo selo samo da ne prođe kraj nje. Lovorka je jednom napravila voćnu tortu i po Kreši je poslala svekru, a ovaj ju je bez riječi uzeo i bacio kroz prozor. Nekoliko dana, sve dok ga kiša nije oprala, na zidu susjedne kuće ostao je okrugli trag tučenog vrhnja, žalosno svjedočanstvo neuspješnosti njezine mirotvorne geste.

Ta je zgoda Lovorku konačno uvjerila da njihov odnos nema šanse i prestala se truditi. No, jedno popodne, dan ili dva nakon što je onaj zarobljenik pokušao pobjeći, baš kada je Krešo, umoran od noćnog dežurstva na osmatračnici, legao u postelju i gotovo momentalno zahrkao, a ona izašla pred kuću i sjela pod suncobran, sa šalicom kave u jednoj i križaljkom u drugoj ruci, vrlo se iznenadila kada je vidjela Jozu, koji je izašao iz kuće i odlučno, ukočena izraza, krijući nešto iza leđa, krenuo ravno prema njoj. Korak iza njega, pognuto mrmljajući nešto sebi u bradu, slijedili su ga Zvone i Domagoj.

"Ti!" dreknuo je stari kad je došao po prilici na tri metra od nje, ukopavši se u mjestu i strogo je pokazujući kažiprstom, s drugom rukom i dalje otraga. "Kaži: 'Vazda budi slavno ime Isusovo!'"

Lovorka se široko osmjehnula ljubopitljivo podižući obrve.

"Kaži: 'Vazda budi slavno ime Isusovo!'" zapovjedio je Jozo ponovno, a ona znatiželjno pogledala prvo njega, a onda Zvonimira i Domagoja iza njega. Njih dvojica su, shvatila je zaprepašteno, uglas skrušeno molili Zdravomariju:

"...Gospodin s tobom, blagoslovljena ti i plod utrobe tvoje Isus. Sveta Marijo, majko Božja..."

„Oprostite, o čemu vi...?“

„Vazda budi slavno ime Isusovo! To reci ili odstupi od mene duše nečisti!“ zaurao je Jozo gnjevno.

"Ajte vi u guzicu!" rekla je Lovorka ljutito.

"Vištica! Zna san!" kriknuo je slavodobitno Jozo, pa izvukao onu ruku iza leđa i ispred sebe pružio drveni križ da se zaštiti od demonskog bića, a Domagoj i Zvone uzeli su glasnije mrmoriti krunicu.

"Virova san da si kršćeno čeljade, ali kad si sa svojom vištičijom spizon uvatila čarat moje sinove, odma san skonta šta radiš, đavliji stvore! Vрати se oklen si došla!" pjenio je stari mašući križem. "Vрати se u oganj pakleni, di ti je misto!"

"Sveta Marijo, majko Božja moli za nas grešnike sada i na čas..."

"Šta je ovo", upitao je Krešimir, pojavljujući se u taj čas raščupan i samo u gaćama na vratima, mrzovoljan da su ga probudili.

"Evo, tvoj pametni ćaća je otkriva da san ja vištica", rekla je Lovorka ogorčeno.

"On!? Stari vukodlak koji nan je svima ovde krv popio? On ti kaže da si vištica?"

"Krešo sine, viruj svome ćaći, koji te voli i samo ti dobro želi..."

"Mrš!" prekinuo ga je Krešo. "I vas dvojica", dodao je braći, prijeteći se približavajući. "Mrš od moje kuće!"

Zvonimir i Domagoj plašljivo su ustuknuli, ali Jozo se nije pomaknuo.

"Neka ti kaže", pokušao je on još jednom. "Ako nije vištica, neka kaže: 'Vazda budi slavno ime Isusovo!'",

Krešimir mu istragne križ, a zatim ga zgrabi za košulju na prsima i podigne.

"Slušaj, budalo", reče unoseći mu se u lice, "još samo jednom se takni u moju ženu, trećeg puta ti neće bit. Krvi mi Gospodinove, ubit ću te ko mačku!"

"Vištica je!" šapne ćaća neumoljivo.

Krešo ga na tren poželi tresnuti čelom u nos, ali onda odustane i ponese ga preko dvorišta.

"Vištica je! Duh nečisti! Sve vas je ovde privarila družbenica đavlija! Neka kaže! Neka kaže ako nije!" kričao je Jozo bacajući se kratkim nogama. Čak i kada ga je Krešo otraga za košulju objesio za

komad željezne šipke što je virila iz betonske ploče navrh garaže, nastavio je proklinjati: "Sime joj se pogano zatrlo! Duša joj u paklu gorila! Sve vas je začarala vištica!..."

* * *

Kad god bi se oglasio ćuk, ako bi pas iznenada zalajao ili ako bi zašuškalo lišće na povjetarcu, Branimir i Zvonimir uplašeno su se trzali. Svaki je šum dobivao nekakvo zagonetno, strašno značenje dok su te večeri u kuhinji razrogačenih očiju slušali očevu priču. Pa ni dvojici zarobljenika što su se stisnuli kraj štednjaka, a koje od onoga pokušaja bijega više nisu puštali nekoliko metara od kuće, nije bilo lako slušati Jozine strahote:

"U Kupinama jedan Filip Močibob, Šumar ga zvali", pripovijedao je Jozo tiho, "ima ženu Tonku, koja ga svaku večer gonila u postelju da ide spavat. On se čudio, ma šta će reć da ona mene uvijek goni spavat, valja da je koje zlo. Lega on jednu večer i učinio se da je zaspao, a sve špijaje šta ona radi. I šta ti je vidit, moj sinko, vidi on nju kako vadi jedan lonac iza šporeta i iz njega vadi mast od duha nečistoga. Maže se ona po licu i vratu mašću i sve govori: 'Ni o drvo, ni o kamen, nego u Smiljevo pod krušku.' To reče i poleti ko strila. Muž to vidio, šušnulo i njemu u glavu, ajde neka belaj nosi i nju i mene, da i ja pokušam namazat se. Uzme i on lonac, dobro se natara pa govori: 'I o drvo, i o kamen i u Smiljevo pod krušku.' Podiga se on, ali jedan se ne rodio, ne izgovori one riči po redu kako idu, pa se vas izubija, smlatio i o drvo i o kamen, jedva živ u Smiljevo pod krušku doša. Kad on tamo, velika družina slugu đavliji, vištica, vukodlaka, muški, ženski, popova, fratara, učeni ljudi, jedan i advokat među njima, županijski zastupnik Hadezea, kolo vode. Veselje veliko. Svi se razdragali kad su njega vidili: 'Evo nan novajlije', kažu. Pružili Šumaru zlatnu čašu da se napije i nazdravi, a on, kako nikad nije bija u kolu đavlijen, uzme čašu i reče: 'Vazda budi slavno ime Isusovo!' U ti čas sve se razvrglo, od silne strave od ime na Božjeg zacičali i namah utekli i vištice i vukodlaci. Nestalo čarolije, čovik osta sam pod kruškon, a od one zlatne čaše njemu kopito od magareta u ruci."

Branimiru iz drhtave ruke padne kaveni tanjurić u koji je tresao pepeo cigarete. Porculan zazvoni o pod, a Zvonimir prestrašeno poskoči kao da si ga iglom u guzicu.

"Ajde u pičku materinu!" vikne on živčano.

"Eto, vidite, dico moja, ko što je bila žena Šumara Močiboba, ista je takva ova naša nevista", nastavi Jozo tužnim glasom. "Ista je to nevira, đavliji skot. Kad san vidio kako žderete njezine otpatke, meni bilo jasno da to ne more bit s Božje strane. Ona je bacila čini na vas, urekla vas, a vi, nevini ko rosa, niste imali pojma šta se u vištičijen kotlu kuva. Srića vaša da Jozo ima iskustva u tin stvarima. Tukci jedni, u zadnji čas vas je ćaća spasio."

"A more bit da isto nije", osmjeli se primijetiti Zvonimir.

"Šta nije?"

"More bit da nije vištica?"

"Pa jesi ti bio s menon?" odvrati mu otac. "Jesi li na svoje oči vidio? Tri puta san je pita da reče: 'Vazda budi slavno ime Isusovo', a šta je ona meni rekla? 'Ajte u guzicu!' Slavno ime Isusovo sila paklena je u guzicu poslala. Šta ti priko toga triba da skontaš čija je i kakva je?"

Teška se tišina na nekoliko trenutaka spusti na sve njih.

„Krešo je, bojin se, gotov", reče ćaća, sad više nekako za sebe, naglas razmišljajući. "Njemu ni biskup više ne bi moga pomoć. Biskupska konferencija, more bit, ali ni to ne garantiran. Da učini pokoru i ode u Mariju Bistricu, jedno petsto kilometara, na kolinin, na rikverc, more bit da bi ima nekakve šanse, ali bez toga, ne znan..."

Jozo nesigurno zavrti glavom, pa doda: "Pitanje je samo je li on još uvijek samo žrtva ili se i on da u đavlije kolo? Ako je ovo drugo, dico moja, morat ćemo se s oboje borit. Zaboravit i ko nan je rod i ko nan je drag i složno stat protiv družbe đavlije. Otkinit glave oboma i zapalit ji daleko od kuće."

„Glave otkinit?!" zaprepasti se Branimir.

"E, a šta si ti mislio, sinko dragi. Ne ide se s viljuškon u ruci na divizije paklene. Velika je to borba i nema tu ni brata ni neviste. Tu je ili mi ili oni."

Branimir i Zvonimir zamišljeno se pogledaju, kao da se ocjenjuju, koji bi od njih imao snage odrezati glavu najstarijem bratu i njegovoj supruzi. Nijedan nije pokazao odlučnost za tako radikalni čin.

U kutu kod štednjaka Nenad, s glavom u zavoju i slomljene noge učvršćene između dvije daske, iskoristi trenutak njihove odsutnosti i na komadu papira, iz bloka na kojemu su braća bilježila punte u briškuli i treseti, potajice napiše kratku rečenicu: "Kopat ću tunel."

Pokaže je Ratku, a ovaj nakrivi glavu kao da bi rekao da dvoji u takvo rješenje. Nenad ponovno uzme pisati.

„Jesi li s menon“, upita on kvrgavim velikim slovima mlađeg kolegu, a ovaj, nakon kraćeg razmišljanja, potvrdno trepne.

Nenad otrgne list iz bloka, krišom ga stavi u usta, prožvaće i proguta, da neprijatelj ne bi saznao za njegov naum.

* * *

Zamro je život u Poskokovoj Dragi, tjeskoba se zavukla u njezine stanovnike. Sve što je češnjaka te godine rodilo Jozo je odlučio uplesti u vijence i objesiti na okvire vrata i prozora. On, Domagoj i Ratko čitavo su jedno popodne pleli. Ćaća je primijetio da je najmlađi sin postao nedopustivo blizak s mlađim zarobljenikom, da njih dvojica čitavo vrijeme nešto ćuće i smijuckaju se ispod glasa. Čak je i podviknuo kad je Domagoj upleo jedan mali vijenčić bijelog luka i nježno ga stavio, kao krunu, inkasatoru na glavu.

Branimir, Zvonimir i Domagoj bojažljivo su gledali prizemnicu pokojnog strica Nikole. Ako su štogod htjeli napraviti vani, prvo bi provjerili da Lovorka nije na vidiku, a zatim uplašeno pretrčavali preko dvorišta. Na stazi iza kuće Domagoj je jednom slučajno naišao na nju i ukopao se u mjestu, paraliziran od užasa. Samo mu je srce mahnito lupalo, a ona mu se zločesto nasmiješila i raširila ruke prema njemu.

"Ćiribu ćiriba", kazala je ona muklo, tajanstveno, a Domagoj kriknuo, primio se za prsa i udario bježati poprijeko, preko vrtova.

Još dugo nakon susreta s nečistom silom drhtao je kao list, Zvone mu nosio šećera i vode da se umiri. Sve do jednog lijenog ljetnog predvečerja trajao je taj bezumni strah.

Branimir je popravljao motokultivator u hladovini pod murvom, rastavio ga, složio dijelove na staru deku prostrtu na zemlji i iznenada osjetio da mu nešto gmiže i štipa ga po nogama, trbuhu, znojnim leđima i vratu. Pogledao je ispod sebe i shvatio da čuči na mravinjaku.

Deseci smećkastih životinjica, kojima je nehoteći ugazio u stanište, u osvetničkom pohodu milili su mu po listovima i podlacticama. Skočio je i uhvatio se pljeskati nemilosrdno ih ubijajući. Skinuo je zatim majicu i otresao je kada ga je jedan prokletnik bezdušno uštipnuo pod nogavicom odrezanih traperica za unutrašnju stranu

bedara, odmah do prepona. Tako ga je oštro zaboljelo da je bacio majicu, pa skinuo i hlače. Uhvatio je počinitelja i s nasladom ga zgnječio između palca i kažiprsta, da bi u taj čas osjetio migoljenje nožica nekolicine njegovih krvožednih drugova pod gaćama na stražnjici. Tada je morao priznati da je neprijatelj brojčano višestruko nadmoćniji i samo mu jedna stvar preostaje. Otrčao je u kuću otuširati se.

Privučen valjda slasnim mravljim ličinkama, iz obližnjeg grmlja trenutak poslije se išuljao jedan sivi jež. Njuškicom je znatiželjno gurao odbačenu Branimirovu majicu upravo kada je Zvone izašao u dvorište.

Čim je spazio bratovu odjeću na tlu i ježa na njoj, Zvonimiru nije trebalo dugo da zbroji dva i dva. Zastao je trenutak, osupnut stravičnim prizorom, a zatim brzo prišao i drhtavim rukama nježno uzeo sisavca.

"Branimire!" vrisnuo je očajno. "Branimire, brajo moj najdraži!"

Branimir, ako ga je čuo, to nije pokazao. Uplašeno je uvukao njušku i sklopčao se, odbijajući komunikaciju s bratom blizancem.

"Branko, javi se ako si tu!" pokušao je Zvone još jednom, vičući u klupko sivih bodlji. "Branimire, to san ja! Zvone!"

Branko je samo mrzovoljno zafrktao.

"O, vištice prokleta!" zavapio je put plavog neba Zvonimir gorko.

"Šta je bilo?" javio se Jozo s kuhinjskog prozora.

„Vištica je Branka pritvorila u ježa!"

"Nije valjda!?" zgranuo se ćaća.

"Prije pet minuta je ovde popravljala traktor, a sad mu nema nego majica i gaće i... i... i..." objasnio je mucajući Zvonimir, pokazujući životinju u rukama.

"Sotona!" šapnuo je otac. "Sad će me čut."

Izašao je trenutak poslije s vijencem češnjaka i križem oko vrata i velikim nožem u junačkoj desnici.

„Idemo!" zapovjedio je kratko Zvonimiru i odlučno se zaputio put niske kamene potleušice.

"Vištice!" dreknuo je pred zelenim vratima. "Vištice, izlazi!"

Unutra je prvo nešto lupnulo, a malo zatim su se pojavili Krešimir i Lovorka, koji su se od vrućine sklonili u zamračenu kuću. On je zakopčavao košulju, ona popravljala raščupanu kosu.

"Vraćaj ga kakav je bio?!" rekao je, bez uvoda, Jozo strogo.

"O čemu ti pričaš", upitao je Krešo.

"Branimir!" kazao je Zvonimir odlučno, pružajući ježa.

"Bu!" dobacila mu je Lovorka, a Zvone je uplašeno odskočio.

"Slušaj, đavle, nemoj se s menon zajebavat!" viknuo je ljutito ćaća nevjesti, prijeteći joj nožem. "Vraćaj mi sina kakav je bio, da ja tebe ne bi vratio oklen si došla!"

Krešimir ga je brzo uhvatio za zapešće i stisnuo, a starome je ispao nož.

"Ti to mojoj ženi pritiš!" zavikao je Krešo, sada mahnit od bijesa. Zgrabio ga je za vrat i ošamario. "Na moju ženu si nožen krenio, je li?!" ponovio je, pa ga pljusnuo i s druge strane.

"Nekha gha vrahti! Nekha gha vrahti kakhav jeh bioh", rekao je stari još jednom krkljajući.

"Koga da vrati? O čemu govoriš?!"

"Branko!" reče Zvone ponovno, uzrujano pokazujući životinju. "Vištica je pritvorila Branka u ježa."

„Jebate lude familije!" zaprepastila se Lovorka, a Krešimir zgrabio ježa i bacio ga daleko u brdo.

„Branimire!" kriknuo je Zvonimir užasnuto, gledajući bodljikavo klupko gdje leti preko kamenjara. "Brane moj!"

"Molin!" javio se u tome trenutku s balkona Branimir s mokrim ručnikom oko pasa.

"Brajo dragi!" potreseno će Zvone. "Živ si! Živ je, ljudi!"

Krešimir je tresnuo oca šakom posred čela, jednim udarcem odbacio ga nekoliko metara na zemlju i krenuo za njim da ga nastavi tući kada mu je supruga stavila ruku na nadlakticu.

"Nemoj", rekla je Lovorka tiho. Krešo je zastao teško dišući.

"Ajde, dođi", zovnuo ga je s tla Jozo prčevito. "Dođi amo, curice!"

"Neću."

"Nećeš zato što znaš da bi dobio po gospi. Ne bi ni ja na tvome mistu", izazivao ga je ćaća, brišući krvavu obrvu.

Krešo je trznuo kao da će krenuti prema njemu, a Jozo se na guzici, otiskujući se dlanovima i stopalima, uhvatio panično povlačiti.

"Jadniče", kazao je najstariji sin s nadmoćnim prezirom. "Pokvareni, odvratni, sebični, glupi jadniče! Sve si nas ovde uništio svojim ludostima. I sebe i nas si zatrova divljaštvom i mržnjom. Živiš ko zvir

jer se bojiš ljudi. Kukavico uboga, umireš od straja da bi te neko moga volit, da bi ti nekomu moga bit drag. I šta imaš od toga? Sutra da umreš, niko ne bi plaka za tebon."

"I ne triba", dobacio je Jozo ponosno. "Navijte muziku. Plešite. Smijte se kad ja oden."

"Nemamo se čemu smijati. Ne bi se ni znali. Ubio si smij u svima nama. U ovin momcima...", rekao je Krešo pokazujući Zvonimira kraj sebe i Branimira na balkonu, a njih dvojica potišteno su pognula glave. "U pokojnoj materi", nastavio je Krešimir, "svima si nan život uzeo, mrcino gadna. Ne triba nama vištica da nas pritvori u životinje. Ti, ćaća, ti si nas životinjan učinio."

Krešo je ušutio i gledao ga nekoliko časaka, a ruke su mu se tresle kao da je upravo nosio neki težak teret. Zatim se okrenuo i ušao u kuću. Lovorka je pošla za njim. Brane i Zvonko skamenjeno su mučali. Samo je Jozo nakon nekog vremena rekao: "Odusta je od borbe, vi ste svidoci. Moja pobjeda je čista ko suza."

Dugo poslije te svađe Krešimir je uznemireno šutio. Lovorka je bila zabrinuta za njega, no nije ništa rekla, naslućujući da je riječ o nečemu što njezin muškarac sam mora proći. Samo ga je nakon večere uzela za ruku, pavela u sobu, pokazala mu da legne, uzela njegovu glavu u svoje krilo, mazila ga, ljubila u kosu, šaptala da ga voli, pod prstima osjećajući kako pomalo popušta napetost u njegovim mišićima. Već su gotovo oboje zaspali kada se, negdje oko ponoći, začulo tiho kucanje na vratima. Branimir i Zvonimir stajali su na pragu spuštenih ramena, s nelagodnom i krivnjom na licima.

"Je li se ljutiš", upitao je Zvone, a Krešo se prijateljski osmjehnuo i glavom im pokazao da uđu.

"Nevista, nemoj zamirit" rekao je Branko Lovorki.

„Nema veze", kazala je ona pomirljivo. "Bilo pa prošlo."

Premda je uistinu još bila ljuta, odlučila je, zbog Krešimira, to ne pokazati.

"Sidite", dodala je gostoljubivo ih uvodeći u kužinu.

"To je sve bio ćaća", počeo je jedan spuštajući se na stolac.

"Znaš i sam kakav je", nastavio je drugi.

"Ti si jak, ti si mu se uspio otet..." primijetio je Branimir.

"A mi smo slabi", priznao je Zvonimir tužno.

„Ljubavi, ajde nan učini nešto za izist“, kazao je Krešimir, molećivo gledajući ženu.

"Nemoj, ne treba..."

„Večerali smo.“

"Puru", upitala je nevjesta stavljajući tanjure na stol.

„Kako si pogodila?“ začudio se Brane.

Poslužila im je hladno teleće pečenje, pancetu i paški sir, iz staklenki izvadila masline i ljutike, narezala i posolila hladne rajčice, a svježi krastavac pomiješala s kiselim vrhnjem. Premda im je već pogled na hranu probudio glad, gosti su sramežljivo uzimali i jeli u malim zalogajima.

„Koji ste vi glupani“, rekao je odjednom Krešimir nježno.

Brane ga je pogledao i nasmiješio mu se.

"Boga ti dragoga, jesi ikad vidio da jež more ovoliko izist", upitao je Krešo Zvonimira, bradom pokazujući brata.

Zvonimir se zarumenio od stida.

"Zar nije tebe večeras red na stražu?" sjetio se Krešimir.

"Pusti to", rekao je Zvonimir odmahujući rukom.

"Ovo je važnije."

"Nego, brajo, zbog još jedne stvari smo ti došli", počeo je Branko.

"Nas dvojica smo nešto mislili..."

„Da i mi sebi nađemo žene“, završio je Zvone. "Pa smo došli..."

"U tebe", preuzeo je opet Branimir. "Ako nas ti moreš nekako..."

"Uputit di da pođemo" objasnio je Zvonimir. "Komu..."

„Da se javimo.“

"Vas dva jedan drugome završavate rečenice" primijetila je Lovorka zaprepašteno.

"Kad su nervozni", objasnio joj je Krešimir. "Blizanci. Ako samo s jednin pričaš, ne znaš šta oće od tebe."

"A šta", obratila se nevjesta djeverima, "došlo i vama u glavu da se ovako više ne more?"

Braća su zabrinuto kimnula, a Krešo počeošao po bradi.

„Nije to lako, momci“, rekao im je iskreno. "Nije baš da ima žena na svakon koraku..."

"Vraga, ima ih koliko god oćeš", pobunila se Lovorka.

„Misliš?“ začudio se Krešimir.

"Pod jedan, na svitu je više žena nego muškaraca. To je statistička činjenica."

"Vidiš, ja to nikad ne bi reka. Jeste vi to znali", upita Krešo Zvonu i Branu, a i njih dvojica odmahnu glavom, da je i njima ovo prvo što čuju.

"Pod dva, pun je svit nesritnih, nezadovoljnih žena koje čekaju da in priđe neko normalno muško", nastavila je Lovorka. "Ali je problem da su muški obično budale. Krivo nasađeni, neodgojeni, nesigurni i sjebani."

„Ajde, dobro, nisu baš svi takvi", rekao je Krešimir.

"Šta nisu?" naljutila se Lovorka. "Je li tebi prvomu tribalo petnaest godina da se dođeš javit?"

Krešo je shvatio da mu je bolje mučati.

"Nemojte se bojat žena", poučila je Lovorka Branimira i Zvonimira. "To je najvažnije šta morate znat. Ako vidiš neku koja ti se sviđa, uleti joj. Pa ako i ispadneš glup, nema veze. Normalno je ispast glup, svima se to dogodi. Neće ti past kruna s glave ako ti ona reče da prošetaš. Ne treba se vriđat ili uzrujavat zbog toga. Nemojte bit neugodni i nemojte upirat ako ne ide. Samo budite pristojni i nešto će doć. Ako tražiš curu, dobro je popit nešto da te malo ohrabri i opusti. Ali, opet, ne smiš bit pijan, jer pijan čovik obično misli da more više nego što stvarno more. Ti naliješ tikvu i sam sebi se činiš užasno zabavan, a ona misli: 'Kretenu pijani, di si se meni nakačija.' Provajte reć nešto smišno, žene se vole smijat. Nemojte pričat o nogometu ili autima, jer to njih ne zanima. Nemojte bit škrti, nijedna pametna cura neće se uvatit za tipa koji ne bi potrošija na nju. Ako ste u disku, plešite. Tipovi što u disku samo stoje i gledaju misle da izgledaju ka frajeri, s čašon u ruci i duvanon u zubima, ali sve ženske znaju da su oni papci i kukavice. Žene vole plesat, a plešu i pravi, samouvjereni muškarci. Njih boli dupe ako ih neko pokazuje prston i smije in se. Kad smo kod toga, ako ti se neka cura smije, nemojte mislit da je to loše. To je super. Odma je pitajte šta će popit. Ista je stvar ako gleda u tebe. Ako se pogledate duže nego je običaj i ona ne okrene glavu, nasmijte joj se. Ako se i ona nasmije, nemojte gubit vreme. Recite joj nešto lipo, jer su i ženske glupe, nesigurne i sjebane kokoši kojima stalno treba govorit nešto lipo."

Trojica muškaraca otvorenih su usta slušala to predavanje i nekoliko trenutaka nakon što je završilo od golemog zaprepaštenja nisu znali što bi rekli. Tihim se glasom prvo javio Branimir:

"O, krvi ti, ko će..."

"Sve to zapamtiti", dovršio je Zvonimir tjeskobno.

„Nije to ništa strašno", utješila ih je Lovorka. "Ne bojin se ja za vas. Veliki ste momci, znat ćete se snać."

„A kad ste mislili poč tražit cure", upitao je Krešo.

„Pa ne znan, ovih dana..." rekao je Zvone nesigurno.

„Neka padnu malo ove vrućine", dodao je Brane.

"A šta ti vrućina smeta?" začudila se snaha.

„Pa nije zgodno..."

"Ajde, bogati, sad van je ladno, posli će van bit zima", ukorila ih je Lovorka. "Uvik će van neki vrag smetat. Spakirajte se i ajte."

"Neka, pusti ji" umiješao se Krešo. "Kad se odluče, poče."

"A nema in druge. Ovde in ženske same neće doć", završila je Lovorka.

* * *

Veliki je okrugli bijeli mjesec svijetlio nad Poskokovom Dragom kada su Branu i Zvonu stariji brat i snaha ispratili dio puta između Jozine kuće i kuće strica Nikole. Odjednom, Krešimiru se učinilo kao da je čuo nešto neobično, pa ih je rukom utišao i zastao pažljivo osluškujući.

"Ko neko kuckanje", šapnuo je. "Vi niste ništa čuli?"

Ni Lovorka ni njih dvojica ništa slično nisu čuli, ali su još nekoliko trenutaka šutjeli.

"A ništa, bit će mi se učinilo", zaključio je najstariji brat napokon, baš kada su nedaleko od mjesta gdje su njih četvero stajali, samo metar u dubinu, dva radnika Elektrodistribucije, jedan s malom lopaticom, a drugi s dljetom u ruci, lica umrljanih zemljom, užasnuto pomislili da je njihov tunel za bijeg otkriven.

Lovorka i Krešimir poželjeli su laku noć Branimiru i Zvonimiru, pa se zagrljeni vratili u kuću.

"Kad si uvatila nabrajat šta sve treba znat za nać curu", sjetio se Krešo, "palo mi je na pamet da ja ništa od toga nisan zna kad san tebe naša."

"Ti si, majstore, ima sriće", zaključila je Lovorka hvatajući ga za guzicu.

Deseto poglavlje

navodi kako su, od mjesta do mjesta, različiti jutarnji običaji i kako ni krtice nisu što su nekad bile. Zatim otkrijemo snažno afrodisijačko djelovanje ruskog raketnog bacača

Pijetao se generalski, kočoperno uspravio na krovu garaže i grleno objavio da je svanulo, ali tu informaciju dva smeđa mješanca, lijeno izvaljena u plitkim rupama u prašini pod murvom, nisu držala posebno važnom. Svi su još spavali u Poskokovoj Dragi. Tek je Domagoj, smeten od sna, odjenuo kratke hlače, zavezao tenisice, pljusnuo se u kupaonici hladnom vodom po licu, obrisao mokrim ručnikom, uzeo kalašnjikov iz skladišta pod stepenicama i bezvoljno krenuo da zamijeni Zvonimira na osmatračnici. Izašao je iz kuće i dobrih pedeset metara prehodao prije nego što mu je bunovnome došla do svijesti neobična jarkožuta mrlja na rubu vidnog polja, što kao da je svijetlila u sivoj hladnoj sjeni zore. Okrenuo se i premro od straha. Pod jednim grabom nedaleko od ulaza u dolinu netko je razapeo šator. Malen, kupolast, modri šator s vratima od žutog platna.

Najmlađi sin Joze i danas pokojne Zore Poskok nekoliko je trenutaka razmišljao što mu je činiti, a onda izbezumljeno potrčao kući. Međutim, već kad je došao pred ulazna vrata, dijelom se posramio vlastitoga straha, a dijelom ga je uplašilo kako će otac opet vikati da je kukavica, pa je krenuo natrag. Sa srcem u petama oprezno se prikradao, penjao preko zidova pazeći da ne prevrne koji kamen i pognut pretrčavao vrtove. Napokon je došao do šatora i malo je nedostajalo da se još jednom predomisli.

Premjestio je pušku u desnu ruku, a lijevom drhtavo, nespretno povukao patentni zatvarač na ulazu, rastvorio jedno krilo i poskočio unatrag, ponovno čvrsto držeći oružje. Kada su mu se oči privikle na polumrak u unutrašnjosti šatora, spazio je dva polugola usnula tijela među izgužvanim šarenim prostirkama. Jedno se od njih okrenulo u snu i na Domagojevo nemalo zaprepaštenje ispod deke je izvirila mala, okrugla stražnjica u crnim čipkastim tangama. Ipak, nije odahnuo kada je otkrio da mu je neprijatelj žena. Dapače, prizor ga

je ispunio još većim užasom, usta su mu se osušila, a srce mahnito zatuklo. S kalašnjikovom u znojnoj ruci dugo je stajao promišljajući se, prije nego što se drugo tijelo pomaklo i podigla se snena glava s raščupanim riđim kovrčama: oba stanovnika malene platnene nastambe što je preko noći nikla u Poskokovoj Dragi bila su nježnijeg spola.

Crvenokosa ga je gledala u nevjerici nekoliko trenutaka, a onda se vedro nasmiješila i, laktom je gurkajući, krenula buditi onu drugu.

"Mirta", zovnula je promuklo. "Mirta, majke ti, gledaj ovo."

Ova je tek nešto protestno zagundala i okrenula se na drugi bok.

"Doša neki čovik s puškon."

"Mirna, tuko, spavaj", promrmljala je Mirta.

"Očiju mi, stoji čovik isprid šatora i drži kalašnjikov u ruci."

Mrzovoljna je spavačica napokon otvorila oči i pogledala.

"O, jebate ćuko!" opsovala je zgranuto.

"Momak, ne znan kakav je u vas ovde običaj", kazala je Mirna prijekorno, "ali u nas se prvo kava popije."

„Kava? Dobit ćete vi nešto žešće od kave", podsmjehnuo se Domagoj nadmoćno i odmah shvatio da nije zračio autoritetom dok je to govorio. Ni Mirni to nije promaklo.

"Pa nije mu neka fora", rekla je ona Mirti razočarano.

"A čiji je kalaš", upitala je Mirta znatiželjno, podižući se na laktove da bolje osmotri Domagojevo oružje.

"N n ne mrdaj!" promućao je mladić.

„N n ne mrdan", narugala mu se Mirta.

"Rumunjski", primijetila je Mirna, "s pridnjin rukohvaton."

"Kako znaš da nije mađarski?" proturječila joj je Mirta. "I oni su isto stavljali rukohvate naprid."

"A nemoj", negodovala je Mirna, "mađarski rukohvat je ružan, plastični."

"Ma, ružan je i mađarski i rumunjski. Šta su uopće stavljali to sranje od drugog rukohvata? Kalaš i bez toga lipo leži."

"Je, istina", složila se Mirna, "pridnji rukohvat stoji mu ka kokoši sise."

"Meni je finski najlipši."

"Nikad nisan vidila finski kalaš."

"Ajme, famozan je", uzdahnula je Mirta. "Skroz crni, s rebrastin okviron."

"Tišina tamo!" povikao je tada Domagoj nervozno.

„Čuj njega tišina?" začudila se Mirna.

"A šta, da nećeš možda pucat?" dodala je Mirta.

„Pucaj u prsa, kukavico!" rekla je Mirna hineći patetični prezir i isprсила se u majici kratkih rukava. Domagoj je oblizao suhe usne i premjestio se s noge na nogu.

"K k ko vas je posla?"

"Ko nas je posla?" ponovila je Mirta začuđeno.

"To ti je glupo pitanje, daj neko drugo", naljutila se tobože Mirna.

Domagoj je, nesretnik, tada shvatio da neće izaći na kraj s borbeno spremnijim i brojčano nadmoćnijim neprijateljem i odlučio pozvati pojačanje.

„Huuu! Huuu! Hu!" zahukao je u pravcu kuće.

"Jesi čula!? Ovo je ka neka tica!" primijetila je Mirta oduševljeno.

"Huuu! Huuu! Hu!" ponovio je najmlađi Poskok očajno.

„Ajmo i mi", predložila je Mirna.

"Huuu! Huuu! Hu!" zovnuo je Domagoj treći put.

„Huuu! Huuu! Hu!" odazvale su se uglas Mirta i Mirna.

"Huuu! Huuu! Hu!" huknuo je, sada gotovo plačno, Domagoj.

"Huuu! Huuu! Hu!" odgovorile su djevojke obijesno.

Na kućnim vratima na drugom kraju Drage pojavio se napokon stari Jozo, shvatio koja je situacija i brzo se vratio unutra po oružje.

"E, sad da vidimo koga ćete vi zajebavat", odahnuo je Domagoj slavodobitno.

"Gotovo je, jebale smo ježa", šapnula je Mirta Mirni.

„Ja bi morala piškit", rekla je Mirna i krenula kao da će ustati.

"Ne mrdaj!" zapovjedio je još jednom Domagoj prije teći podižući oružje. Mirna se vratila na ležaj.

"Nema piškenja dok ne dođe visoka delegacija" objasnila joj je Mirta tužno.

Možda minutu poslije na dvorište su izašli Jozo i dva blizanca, otac sa svojom starom mašinkom, a njih dvojica s izraelskim kratkim strojnicama za uličnu borbu, i preko vrtova i njiva krupnim se žustrim koracima zaputili prema šatoru. Preko čitave doline čulo se kako se otac dere na Zvonimira.

"Kako nisi bio na straži?! Pa di si bio?!"

„Zaspa san!"

"Zaspa?! Zaspa?!?! O, sunce ti...!"

Mirna je već izdaleka ugledala muškarce i razvedrila se.

"Evo, ih!" kazala je.

Zatim je ustala i, ne obazirući se više na Domagoja s rumunjskim kalašnjikovom, izašla ispred šatora i, u majici koja joj je jedva pokrivala stražnjicu u minijaturnim gaćicama, s obje ruke razdragano mahnula Branimiru i Zvonimiru.

„Juhu!" viknula je. "Jesmo li van rekle da ćemo vas nać!"

"Mladiću, duguješ mi picu!" dodala je zadovoljno Mirta, koja se također sada provukla kraj nevoljnog stražara, pokazujući prstom Branu.

"A ovo su one dvi", ozario se Brane, gazeći kroz nasad kupusa.

"Penjačice", rekao je Zvone.

"Koje penjačice? Kakve penjačice?" namrštitio se ćaća.

„Dvi cure šta smo trevili u Splitu. Penju se po litican."

"A mi smo in rekli da bi mogle doć u nas, verat se na stinu poviše kuće."

"O, pasji okotu, vas dva ste ji, znači, sami zvali!" razjario se stari.

"A nismo kontali da misle ozbiljno", priznao je Brane skrušeno.

"Ej, dico, u grob ćete me otrat!" zastenjao je Jozo, kratkim se nogama mučeći preko jednog suhozida. "Ali, dobro", dodao je pomirljivije. "Svakomu se to dogodi. Ko radi, taj i griši. Nije mi drago da ćemo ji sad ubit i bacit u gomilu, ali šta ćeš. Taki nan je horoskop."

Branimir i Zvonimir neodlučno su zastali, gledajući oca kako odlučno korača, sada kroz strnjiku djeteline.

„Ćaća, pa ne moramo ji baš ubit", kazao je Zvonimir.

„A nego kako", odvratio je Jozo, ne primjećujući kako njih dvojica zaostaju. "Pustimo li sada njizi dvi, do po godine bit će ji pedeset u Poskokovoj Dragi."

"Ajde, ćaća, u pizdu materinu!" opsovao je Branimir ogorčeno.

Jozo se zaustavio i okrenuo.

"Što ji moramo ubit?" nastavio je Brane. "Normalne, pristojne cure, nikakvo nan zlo ne žele."

"Dobro, jesu tebi vrane mozak popile", upitao je Jozo ljutito. "Neprijatelj ti dođe u kuću..."

"Ko ti je reka da je neprijatelj?" prekinuo ga je Branimir. "Kako znaš za ove dvi da su neprijatelji? Prvi put u životu ji vidiš."

"Šta? Sad si se i ti okrenio protiv mene", kazao je najstariji Poskok gorko. "Je li te ona vištica od neviste nagovorila da tako sa svojim ćaćon pričaš?"

"Nije ona vištica, ne govori tako o njoj."

"Branimire, sine", počeo je Jozo sada blago i očinski, "poslušaj šta ti ćaća tvoj..."

"Šta ću slušati? Kad je to ispalo na dobro kad san tebe poslušam?"

"Znači, nećeš s nami. Odbijaš zadatak", zaključio je stari tvrdo. "Zvone, razoružaj ga. Kad završimo s ove dvi, slijedi disciplinski postupak."

"Ćaća, ne iden ni ja s tebon", rekao je, međutim, Zvonimir.

Jozo ga je zaprepasteno pogledao.

„Ni ti?"

"Ni ja", kimnuo je Zvone. "Ove cure", dodao je glavom pokazujući na društvo kraj šatora, "Brane i ja smo ji upoznali i stvarno nisu loše, a ako nekoga treba razoružati, onda si to ti. Odloži pušku i odstupi dva koraka."

"Moju pušku oćeš, a? I još da je sam spustin. E, pa nećemo tako, Zvonimire. Ovo!" rekao je Jozo i prkosno stisnuo strojnicu. "Ovo moreš uzeti samo iz moje ladne, zgrčene, mrtve ruke."

"A dobro, moremo i tako", rekao je Zvone razumno, ubacio metak i podigao cijev, a istu stvar do njega je učinio i Branimir.

"Dva protiv jednoga", podsmjehnuo im se Jozo. "Kukavice!"

Odmjeravali su se nekoliko časaka u tišini, stari samouvjereno se cereći, a njih dvojica ozbiljni kao smrt. Nitko nije bio spreman povući sljedeći potez.

"Šta je, radi guza", upitao je ćaća izazivački.

Poskokovom Dragom strahotno je odjeknuo kratki rafal kojim je Branimir propucao tlo nedaleko od ćaćinih nogu. Ovaj je uplašeno poskočio i brzo spustio strojnicu.

"Ajde u pičku materinu, moga si tako odma reć", kazao je otac potreseno.

Zvone je bez riječi pokupio pušku sa zemlje, pa su on i Brane nastavili put, a Jozo je ostao poraženo buljiti preda se. Blizanci su došli već sasvim blizu šatora kada je on iza njih, uzvišen i gnjevan kao neki prorok, zagrmio: "Četvrta Božja zapovid! Poštuj oca i majku da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji!"

„E, baš!" uzdahnuo je Zvonimir.

"Šta ste pucali" upitao je Domagoj.

"Nije važno", odgovorio je Branimir i spustio mu cijev kalašnjikova, koja je sve dotad bila uperena u Mirnu i Mirtu.

„Pođi ti, brajo, kući. Nas dva ćemo ovo riješiti", dodao je Zvonimir i mlađi je brat otišao.

"Ej!" nasmiješio se Branimir djevojkama.

„Duguješ mi picu", ponovila je Mirta neumoljivo.

„Bome, zaradila si je."

"Srca ti, koliko je to u vas oružja", rekla je Mirna zadivljeno gledajući uzije blizanaca i Jozin automat preko Zvonimirova ramena.

„O, nije to ništa, da vidiš još u kući šta imamo", odmahnuo je Zvone.

"Skuzaj, je li to šmajser? Machinepistole, MP 38?"

„Je."

"Mogu ga malo uzet?"

Zvonimir joj je ljubazno pružio crnu strojnicu Wehrmachta.

"Nisan ga prije ni vidila uživo", rekla je crvenokosa penjačica zaljubljeno gladeći oružje.

"Ima mu sigurno pedeset godina", objasnio joj je Zvonimir. "Još se pokojni did s njim služio. Draga nan je uspomena."

„A to je, znači, ta stina", upitala je Mirta Branimira, pokazujući liticu koja je na drugome kraju okomito zatvarala krašku udolinu.

"Ha! Jesi vidila" rekao je Branimir ponosno.

„Pa nema u njoj ni trideset metara."

„Đavla, ima sto! Ako ne i više."

"Momak, viruj mi, ja san profesionalac", kazala je Mirta autoritativno. "Tu ima..." zastala je da odmjeri. "A dobro, ima trideset, možda i trideset pet, ali nema puno više od toga. Ali, nema veze, nije za bacit."

* * *

Lovorka je donijela jasminov čaj, topli kruh, maslac i džem od marelica koji je tih dana napravila, a onda su ona i suprug sjeli da doručuju ispred kuće. Preko zalogaja svako su toliko radoznalo promatrali blizance, koji su se dolje u dnu Drage upustili u živahan razgovor s došljakinjama.

"Kako si ono sinoć rekla, da in ženske ovde same neće doć", sjetio se Krešimir.

„Glupače!" zaključila je Lovorka prezirno. "Traže muške po ovin vukojebinama."

„Znan ja još jednu takvu."

"Znan i ja", rekla je ona tobože žalosno. Krešo je pojeo, pa se zadovoljno zavalio u naslon i sklopio oči.

"Čin te ne vidin, počneš mi falit", rekao je nakon nekog vremena.

"Ti meni ne fališ", kazala je Lovorka, "ali isto mi neće bit svejedno kad umreš."

Krešimir je zaškiljio i zaljubljenost joj se nacerio, a ona mu je poslala poljubac.

„Nego", palo je na pamet Lovorki, "otkud ova zemlja u dvorištu?"

"Kakva zemlja?" upitao je Krešimir, ponovno zavaljen i zatvorenih očiju.

"Nisi primjetija? Pun nan je dvor zemlje."

„Krtice."

"A ovde ima krtica?"

„Neman pojma, valjda ima."

Lovorka je sumnjičavo odmjerila hrpu između njihove i Jozine kuće, sigurno pet metara širok i dva metra visok stožac crvene zemlje i kamenja. Takvo je nešto viđala na gradilištima robnih kuća i nije joj baš izgledalo kao djelo krtica, ali nije dalje razmišljala o toj nesvakidašnjoj pojavi.

* * *

Ratko, mladi zatočenik obitelji Poskok, čuo je svaku riječ toga razgovora i užasno se prepao dok je iza hrpe istresao zemlju iz nogavica. Nenad, njegov kolega, pamti je da su u nekom filmu saveznički oficiri tunelom bježali iz njemačkog logora i na ovaj se način krišom rješavali iskopane zemlje. Ratko nije gledao film i vjerojatno mu se ne bi svidio, kao što mu se nije svidalo hodati u

podvezanim nogavicama napunjenim crvenicom. Osjećaj je bio sličan onome kad se posereš u gaće.

Vratio se hitro, ali opet ne tako da bude uočljiva njegova užurbanost, u konobu, odmakao od zida okruglo crvotočno dno bačve od petsto litara koje je skrivalo ulaz u tunel i četveronoške se uvukao u mračnu, vodoravnu rupu nalik malo široj zečjoj jazbini. Na laktovima i koljenima otpuzao je do kraja, gdje je, s baterijskom lampom ljepljivom vrpcom učvršćenom na šiltericu, Nenad oštrim vrhom lopatice poletno sjekao zemlju. Tunel im je neočekivano dobro napredovao. Tolika je bila njihova žudnja za slobodom da su u dvanaest dana iskopali više od stotinu i pedeset metara tunela.

"Gledaj šta san naša", rekao je Nenad, pokazujući mlađem kolegi neki poderan, vlagom načet komad kartona, na kojemu su kraj, Ratku nerazumljivog, štampanog teksta na njemačkom stajala neka vitičasta slova napisana izbljelijelom tintom.

"Zby... Kako se ovo čita?"

"Zbynek Hubač. Oberleutnant Zbynek Hubač, Čeh, bija je zapovjednik straže u austrijskoj žandarmeriji. Leš san mu maloprije naša zakopan par metara odavde. Ko zna koliko ih je ovde tako zađubrilo. Danas, sutra i nas dva bi za njih."

"Čuja san sad razgovor onoga najstarijeg sa ženon. Primijetili su zemlju u dvoru."

"Šit!" opsovao je Nenad. "A reka san ti lipo da ne stavljaš sve na jedno misto."

"A kad me ne puštaju dalje od kuće."

"Nema veze, samo još malo nan triba. Nastavimo li ovin tempon, navečer smo gotovi. Ajmo! Ajmo, nema stajanja!" zapovjedio je Nenad Ratku, pa su se obojica grčevito uhvatili kopanja.

* * *

Dvije slobodne penjačice dugo su zapanjeno gledale nekoliko šatorskih krila prostrtih na tlu, na kojima su im blizanci ljubazno složili primjerak od svakog oružja koje je njihova časna obitelj posjedovala. Takav prizor dosad su mogle vidjeti samo na televiziji, na vijestima o hapšenju dorćolske mafije ili razbijanju medelinskog klana krijumčara kokaina. Svega je tu bilo, poluautomatskih i automatskih pušaka, karabina, snajpera, kratkih strojica, protuavionskih mitraljeza i protutenkovskih projektila, pištolja i

revolvera, bombi i noževa. Sve čisto i uglancano prijeteći se presijavalo na srpanjskom suncu.

"Ja san umrla i došla u raj", zaključila je naposljetku Mirna.

Prvih pola sata samo su šapćući pobožno dodirivale oružje, uzdisale ili cičale od veselja kada bi vidjele nešto o čemu su dosad samo čitale, a kada su ih Zvonimir i Branimir potaknuli da uzmu i iskušaju što god ih je volja, nisu se dale dugo nagovarati. Njih dvojica uslužno su im punili puške, a one su rafalima šarale po kamenjaru. Mirta je crnim njemačkim automatom Heckler&Koch MG4 gotovo presjekla jedan mladi jasen, a Mirna je izabrala belgijski FAL i okomila se na hrastić. Zatim je Mirta uzela poluautomatski češki pištolj, Mirni se opet više svidjelo praviti nesnosnu buku talijanskom poluautomatskom sačmaricom Benelli M3.

Zvonimir je onda stao iza Mirne i stavio ruku preko njezine, tobože da joj pomogne ako Uzi bude previše trzao, a ona se kao slučajno naslonila stražnjicom na njegove prepone. Mirta je ispućala okvir iz Glocka 17 i od silnog veselja zagrlila i zvonko poljubila Branimira.

„Moreš li mi, molin te, napunit ovu SA80?” zamolila je ljubazno Mirna Zvonu, pokazujući britansku jurišnu pušku.

"Ih!" rekao je on jednostavno.

"Srce si", odgovorila je ona mazno i poslala mu poljubac, a on se tako zajapurio i smeo da su mu ruke drhtale dok je gurao metke u okvir.

"Oprosti, a šta je ovo", upitala je Mirta Branimira.

„RPG 29 Vampir, treća generacija popularnog ruskog raketnog bacača. S bojnom glavom od sto pet milimetara more probit oklop od sedansto pedeset milimetara ili metar i po široku betonsku utvrdu. Iračani su s njim bez problema razbijali američke tenkove Abrams M1A2" objašnjavao je Brane stručno, dok je Mirta, sneno ga gledajući, rukom odsutno šetala gore dolje po duguljastoj raketi.

Sve što je Branimir govorio, ona je već znala, no bilo joj je lijepo slušati iz njegovih usta. Kada ga je naposljetku upitala bi li je pustio da ispali jedan projektil, a on u trenutku, bez razmišljanja pristao, premda je posrijedi bio vrlo skup hir, gotovo se tresla od sreće. Uzbuđeno je kleknula na jedno koljeno, a on joj je spustio široku cijev bacača na rame i namjestio nišan.

"Još da je sad nešto konkretno pogodit..." poželjela je Mirta, ali uistinu bez nekakve ozbiljne namjere.

Tek tako je to kazala, a Branimir se zamišljeno okrenuo oko sebe. U jednom kraju Poskokove Drage, potpuno zaboravljen nakon izleta u Split, parkiran je stajao bijeli automobil sa zelenim policijskim oznakama.

„Oderi po onoj Škodi."

"Ajme, ne mogu, šta ti je?!" zgranula se Mirta afektirano.

"Deri, kad kažen!" muževnim je glasom kazao Brane. Njih troje su se oprezno izmakli iza nje, a djevojka je zažmirila na jedno oko, naciljala i povukla okidač. Bacač je zaglušujuće grunuo, otraga je suknuo plamen, a iz vrha cijevi šiknula raketa koja je preletjela preko njiva sa slanutkom i krupnim zelenim tikvama, iznad grmova drače i kupine, kraj jednog bajama i natrulog i naherenog poljskog zahoda i na svome cilju se napokon zabila u automobil. Nesretna je Octavia poskočila možda i čitav metar, spremnik benzina eksplodirao je prekrasnim crvenim plamenom, a preko čitave doline su se razletjeli dijelovi. Starom Jozi, što je za stolom pod murvom mirno čitao Katolički kalendar za 1976. godinu, pred noge su pala suvozačka vrata sa zelenim slovima CIJA, ali on je bio tako uvrijeđen na sinove da ih nije ni pogledao.

Čitava je Poskokova Draga na nekoliko minuta bila obavijena gustim dimom. Kada se on razišao, Branimir, Zvonimir, Mirta i Mirna još uvijek su šokirano stajali, razdragano se cereći, sasvim zaglušeni eksplozijom. Mirna je prišla Mirti i nešto joj povjerljivo rekla na uho.

„Šta si rekla, ništa te ne čujen!" zavikala je Mirta.

„Kažen: stara, ja san ti skroz mokra!" proderala se Mirna.

"I ja! Ništa mi ne govori!" zauralala je Mirta.

Onda su se pogledale i uhvatile neobuzdano kikotati.

* * *

Lovorka je na stolu kraj kuhinjskog prozora umijesila tijesto, ostavila ga da uskisne pa uzela rezati šunku i sir, a Krešimir joj je prišao sleđa, poljubio je i čupnuo malo šunke. Zastao je nekoliko trenutaka, gledajući dvije gošće kako se vani previjaju od smijeha, a onda primijetio:

"Nekako mi se čini da ovin curan neće smetat da Brane i Zvone ne znaju plesat."

* * *

Popodne su Mirna i Mirta stavile kacige, opasale se penjačkim remenjem i krenule osvajati klisuru iznad sela, a blizanci su sa zemlje zadivljeno gledali kako se spretno veru, raskrečenih ruku i nogu hvataju za nevidljive izbočine na golim stijinama, zabijaju klinove u vapnenac, razvlače užad i sigurno napreduju prema vrhu. Već su bile sasvim blizu, možda tek nekoliko metara prije kraja uspona, kada je Mirna upozorila Mirtu:

"Mala, ako mi ovog frajera kreneš faćkat, ovaj put ću te zaozbiljno ubit. Bez zajebancije, oprosti se sa životom."

„Isti slučaj“, odvratila joj je Mirta. "Ako se ti takneš u moga, Bog te neće spasit."

"Onda smo se dogovorile."

„Pizda ko izda."

Mirta se otisnula desnom nogom, a lijevom rukom uhvatila za rub plitke kamene terase pod samim vrhom. Zastala je gledajući sunce koje je u daljini već gotovo do dirnulo vrh planine i nečega se sjetila: "A šta ako ih pomišan? Mislin, ipak su oni blizanci."

„Pa nisu jednojajčani“, opomenula ju je Mirna.

"Ma, znan, ali isto se lako zajebat."

„Droljo jedna!“ kazala je Mirna nježno.

Mirta se okrenula prijateljici i veselo joj namignula.

* * *

Spustila se topla ljetna večer, a Mirna i Mirta su, tek zbog ugođaja, zapalile vatru ispred šatora i sjedile na dekama oko nje. Brane i Zvone došli su malo prije devet, svježije otuširani i namirisani Krešimirovom vodicom za brijanje, noseći nekoliko boca vina i veliku picu koju im je snaha ispekla. Obje su djevojke na rođene matere prisegnule da je to bila najbolja pica koju su ikada u životu pojele, a pojele su ih, Bogu hvala, ohoho. Vino ipak nisu tako visoko ocijenile.

"Uh!" stresla se Mirta užasnuto otpijajući gutljaj. "Šta je ovo?"

"Naše, domaće", rekao je Branimir nedužno.

„Ćaća svake godine kupi grožđe doli u selu i čini svoje vino“, dodao je Zvonimir, koji je s druge strane vatre sjeo do Mirne.

"A zato je on onako nadrkan", sinulo je djevojci. "Morate mu prestat ovo davat."

Zatim je i Mirna nagnula iz boce i složila se s prijateljicom:

"Čoviče, stvarno, ovo uništava strukturu ličnosti."

„Mirna radi na psihijatriji“, objasnila je Mirta blizancima. "Ja sam na urologiji."

"Ma, je li se ovo malo čuje na naftu?" onjušila je Mirna grlić sumnjičavo.

"More bit", kimnuo je Zvonimir. "Ćaći se zna desiti da dobro ne opere kantu."

"A vi", upitala je Mirta. "Šta vas dvojica radite?"

„Nije važno“, rekao je Branimir.

"O, volin tajanstvene muškarce", uzdahnula je Mirna. "Ali, oprost, ona policijska Škoda danas? Ono ste negdi ukrali?"

"Ma kakvi, šta ti je. Čovik nan je sam da."

"Sam van je da?" ponovila je Mirna u nevjerici. "Neki policajac van je sam od sebe da službeno auto?"

"Čisto tehnički, on sam nan je da", kazao je oprezno Zvonimir.

"Čisto tehnički", ponovila je sada Mirta značajno.

„Nekako mi se čini da je bolje da dalje ne pitamo“, zaključila je Mirna.

Zatim su sve četvero na nekoliko trenutaka ušutjeli.

Blizanci su napeto zurili jedan u drugoga, a djevojke su jedna drugoj lagano trepnule i osmjehnule se. Mirta je otpila još malo Jozina vina i napravila grimasu kao da je zagrizla limun. Zvonimir je bacio dva komada drva na vatru. Roj iskri zavorio je put vedrog večernjeg neba. Dolje u selu Lovorka je načas izašla i prolila nekakvu vodu ispred vrata, u tmuni je na nekoliko trenutaka za sjao pravokutnik žutog svjetla iz kuće. Mirta se okrenula Branimiru i upitala:

"Ti si možda oni momak za kojega su me mama i tata upozoravali da se čuvan, a kojega ja čitav život čekam da se pojavi?"

"Ne znan", kazao je Brane, jer zaista nije znao što bi rekao.

Gledali su se nekoliko trenutaka licem u lice željno i iznenada nekako ozbiljno, a zatim je on lagano spustio jedno rame, primakao joj se i plašljivo je poljubio.

„Ovo je bilo dobro“, šapnula je ona zadovoljno.

Na prostirci s druge strane Mirni i Zvonimiru sada je bilo neugodno, pa su ukočeno piljili u plamenove, ne usuđujući se pogledati.

"Imaš curu", upitala je ona poslije nekog vremena.

„Ne... ovi... neman", spetljao se on.

"Čisto tehnički je nemaš ili..."

"Ne, ne. Neman", ponovio je Zvone sada odlučnije.

„To je lipo čut", rekla je Mirna, a on se napokon osokolio i uzeo je za ruku. Prsti su im se isprepleli. Tek tada su se odvažili okrenuti jedno drugome.

"Sviđaš mi se", kazao je Zvonimir.

"I ti meni. Puno, puno", odgovorila je djevojka sramežljivo.

"Dobro, majku mu, di je to vino?" viknula je tada Mirta bekrijski, izvlačeći se iz Branimirova zagrljaja, i razbila čaroliju između Mirne i Zvonimira.

Zvone se podigao tek da doda bocu susjedima i vratio se na deku. Sjeo je kraj Mirne, a ona je bez riječi legla na leđa i uhvatila ga lagano za nadlakticu, pozivajući ga na sebe.

„Ooo!" zarežala je Mirta tamo preko, otirući usta nakon što je potegnula iz boce. "Sad ćeš vidit koja san ja životinja kad se napijen."

"Nemoj! Nemoj! Nemoj, to me šaklje!" zavikao je Branimir užasnuto.

* * *

Moglo je biti oko jedan u noći kada je Nenad prestao s kopanjem i kazao Ratku:

"To je to."

„Jesi siguran?"

"Sve san izračuna, falija san možda metar livo ili desno. Sad bi tribali bit ispod ceste, kod one okuke di počinje Poskokova Draga. Ajmo vanka!" dodao je on poletno i uhvatio kopati strop tunela, ne obazirući se na zemlju koja ga je zasipala.

"Neno", javio se u to Ratko nekakvim žalosnim, ispričavajućim tonom. "Neno, moran ti nešto reć."

„Šta je bilo?"

"Ja ne iden s tebon."

„Kako ne ideš s menon?"

"A, tako, lipo. Ostat ću ovde."

"Jesi lud", zgranuo se Nenad. "Divljaci nas drže ovde ka robove, a ti..."

"Ne, ne, nemoj mi ništa govorit", zaustavio ga je Ratko. "Pomoga san ti iskopat tunel i ti ajde, neka ti je sa srićon, ali ja ostajen ovde."

"Zašto?"

"Tako. Ne mogu ti reć."

Nenad je stao da razmisli, a onda se dosjetio:

"To se zove stockholmski sindrom. Ti si se identificira sa svojim otmičarima."

„Ne znan kako se zove, ali ja ostajen."

"A dobro, kako oćeš", zaključio je naposljetku stariji inkasator pomirljivo. "Drži se, oslobodit ćemo i tebe za koji dan."

Zatim su se rukovali i nespretno zagrlili i Ratko je otpuzao natrag u konobu, a Nenad je nastavio kopati uvis. Desetak minuta poslije probio je površinu, plašljivo provirio vani i shvatio da je ipak pogriješio u izračunu. Možda i dobrih dvadeset metara. Tunel je izlazio odmah kraj, sada srećom ugasle, logorske vatre slobodnih penjačica. Lijevo od njegove glave ispod deke su izvirivale nečije bose muške noge.

Razbuđena čudnim šumovima, Mirta je podigla glavu i ugledala nekakvog muškarca kako viri iz zemlje.

Na umrljanom licu samo su mu oči bijelo sjajile. Piljila je u njega zaprepašteno nekoliko trenutaka i on je užasnuto piljio u nju, da bi se napokon sabrao, čitav izvukao iz rupe i otrčao u noć.

Mirta je kratko razmislila o tom neobičnom viđenju i zaključila da može biti samo jedna stvar:

"Isuse, koje vino!" šapnula je i uvukla se ponovno pod deku, stavljajući Branimirovu usnulu ruku preko sebe.

Jedanaesto poglavlje

pripovijeda kako se zločin ne isplati i kako jednome nije bilo žao umrijeti, ali ne baš odmah, poslije odlazimo u sudnicu, gdje se jedna ozbiljna gospođa zagonetno smiješi jednom mladiću

Neno Nevjestić kao mahnit je trčao brdskom cestom po mjeseci, spotičući se, teturajući i padajući na dlanove i koljena. Grane kraj puta šibale su ga po licu, lijeva cipela mu je ostala zaglavljena u jednom škripu, čak se i zakotrljao na jednoj nizbrdici. Oderan, krvav, prljav i iscrpljen dovukao se napokon do asfalta i tamo se srušio i ležao sklupčan bezumno se cerekajući, kada su se u daljini ukazala svjetla nekog auta. Brzo se podigao i stao nasred ceste široko mašući visoko podignutim rukama.

Vozač kamiona, neki Bosanac, Bugojanac što je vozio bukova drva, nećkao se primiti ga kada je vidio kako izgleda, ali inkasator mu se nasrtljivo popeo u kabinu, nesuvislo ga preklinjući, obećavajući pare i moleći za njegovu dušu. Sjeo je, zatvorio vrata, vezao se i tu se jednostavno ništa nije dalo učiniti. Poremećeni autostoper čitavim je putem pričao kako su ga neki poskoci više od dva mjeseca držali u zarobljeništvu, a šofer se odmah sjetio jednoga svoga amidže koji se, jednako tako, znao napiti, pa mu se činilo da zmije plaze po njemu. Vozeći pustom cestom kroz usnula sela, Bosanac je u sebi psovao svoju zlu sudbinu, gledao kako će dohvatiti sjekiricu iz pretinca na vratima krene li šejtan na njega i jedva ga se dočekaao riješiti kada su stigli na robni terminal kod Stobreča. Tamo se smilovao, gurnuo mu u ruke kusura koji su mu vratili na benzinskoj pumpi i zabrinuto vrtio glavom gledajući za njim.

Bjeginac iz Poskokove Drage u četiri ujutro je u posljednji trenutak uskočio u prvi jutarnji autobus za grad. Kupujući kartu, upitao je vozača zaustavlja li se kod policije, a ovaj mu je samo kimnuo, mrko ga gledajući. Sjeo je potom preko puta neke starije žene s djevojčicom, a ova je uplašeno stisnula dijete uza se. Opazivši kako malena užasnuto zuri u njega, Nenad Nevjestić, jednom davno

inkasator, gradski frajer, obrazovan i urban, dapače metroseksualac, zastidio se i neutješno rasplakao. Sve do Splita je ridao i rukama razmazivao suze na zemljavom licu, a stara je gospođa samo u jednom trenutku uvrijeđeno protisnula:

"Sramota!"

* * *

Dvojica dežurnih u policijskoj stanici sumnjičavo su slušali Nevjestićevu nepovezanu priču o ocu i četvorici braće koji su ga negdje u brdima držali u zarobljeništvu. No, kada je on spomenuo prezime svojih dušmana i da se jedan od njih zove Krešimir, u trenutku su se sjeti li slučaja koji načelnik Kapulica grozničavo pokušava riješiti i nisu se mogli dogovoriti tko će šefa nazvati s dobrom viješću.

"Pusti mene", zamolio je jedan, "triba mi za čin."

„Ma, zaboravi, meni treba zaposlit ženu", odgovorio mu je drugi neumoljivo već tipkajući broj Kapuličina stana.

"Ma, imaš pravo, ti ga zovi", složio se onaj prvi. "Ko zna je li ovi skitnica govori istinu."

Drugi policajac neodlučno je zastao sa slušalicom u ruci.

"A oćeš ga isto ti nazvat?"

"E, sad ga jebi. Ti si uzeja telefon."

* * *

Načelnik Goran Kapulica već je bio budan. Zapravo, još prije pola sata sam se od sebe probudio, jer mu se nekako u snu riješio misterij koji ga je prethodnu večer mučio. Za večerom je riješio križaljku u Slobodnoj Dalmaciji, a onda uhvatio kemijskom dokono črčkati kružice i zvjezdice po novinskim marginama, kosim rasterom ispunjavati slova u naslovima, a licima na fotografijama crtati rogove i naočale. U rubrici kulture debeljuškastom je filmskom kritičaru na portretu iznad članka dodao brčice i već tada mu se on učinio nekako poznatim, ali koliko god se trudio, nije se mogao sjetiti odakle. Nekoliko sati poslije odjednom je otvorio oči i shvatio, filmski kritičar bio je onaj drugi svećenik, onaj s brčićima, onaj dan u katedrali. Brzo je ustao i otišao još jednom pogledati Slobodnu na kuhinjskom stolu, to je bio on, nije bilo nikakve sumnje. Zadovoljan svojim otkrićem, uzrujano je šetao stanom, opirući se porivu da već

prije pet nazove i zapovjedi kritičarevo hapšenje, no onda je zazvonio telefon i istraga je krenula drugim tokom.

* * *

Još prije sedam policijske snage u županiji bile su dignute na noge. Svi, bez reda, kriminalistička, prometna, pomorska, granična i specijalna policija. Svim ljudima iz Splita, Solina, Sinja, Omiša, Trogira, Makarske, Trija i Imotskog naređeno je da nabijenog oružja dođu na križanje gdje se magistralna cesta kod Smiljeva odvaja prema zabačenom brdskom zaseoku. Goran Kapulica obukao je pancirni prsluk i sjeo u automobil da osobno zapovijeda akcijom. Nepregledne kolone policijskih vozila s upaljenim rotacijskim svjetlima i sirenama iz svih smjerova istodobno su krenule u Poskokovu Dragu, a u Poskokovoj Dragi nikoga nije bilo na straži, nitko od omladine nije više mario za sigurnost, nego su, upravo kao što je Jozo proročanski kazao, sramotno poklekli pred iskušenjima puti.

* * *

Oko devet ujutro Branimir i Zvonimir, raščupani i krmeljavi, začuđeno su gledali rupu u zemlji i slušali Mirtinu priču o prikazi koja je u noći izašla iz nje. Ništa još njih dvojica nisu povezala kada je čitavim krajem zagrmio glas iz megafona.

"Jedan!... Jedan, dva!... Je li ovo radi?!"

"Radi!... Radi!... Radi!" zavikalo je nekoliko muških glasova sa svih strana.

Krešo i Lovorka izašli su ispred kamene prizemnice pokojnog strica i, tražeći odakle dolaze ti glasovi, upitno se osvrтали po kamenitom obzorju, a Domagoj i Jozo s oružjem su istrčali iz bijele dvokatnice. Opazivši Branu i Zvonu kod šatora, otac im je bez riječi nervozno mahnuo da dođu. Blizanci su uhvatili svaki svoju djevojku za ruku i poslušali ga, a i najstariji brat sa ženom na drugoj strani je shvatio da u ovoj situaciji moraju biti zajedno. Svih šestero trkom su se okupili kod murve, a u to se i onaj s megafonom ponovno javio:

"Poskoci, je li me čujete? Govori van načelnik Županijske policijske uprave Goran Kapulica, najuspješniji policijski načelnik u zemlji, načelnik kojemu malo koji zločin ostane neriješen, a kojemu ste vi imali nesriću da se lično zamirite. Mislili ste proć nekažnjeno? E, pa nećete. U pravde su kratke noge. Ona je, što se kaže, spora, ali

dostižna. Posli dva miseca, naša istraga napokon je urodila plodon. Vi ste sada u stupici, okruženi sa svi strana. Više od iljadu i dvista moji ljudi u ovon trenutku vas drži na nišanu. Na vašen mistu, iskreno, ja ne bi ništa pokušava, ali moj savjet vas, naravno, ni na šta..."

Iznerviran tim monologom, Jozo više nije izdržao. Sa šmajserom u ruci potrčao je na čistinu i put brda gnjev no dreknuo:

"Jedi govna!"

U trenu se po njemu osula paljba iz hiljadu i dvije stotine policijskih pušaka i pištolja. Rafalno i pojedinačno, bezbroj je hitaca zapraskalo oko njega, fijućuci vrelim srpanjskim trakom, dižući prašinu i drobeći stijene, odbijajući se o krov garaže i bubnjajući o traktorsku prikolicu, a on se, poskakujući kao lutak na koncu, hitro vratio pod murvu. Čim je stari nestao s vidika, pucnjava se zaustavila, a na Poskokovu Dragu spustila se mrtva tišina u kojoj je tek jedna kokoš uzrujano zakokodakala.

„Mislim da je ovo bila dosta uvjerljiva demonstracija naše vatrene moći“, rekao je poslije nekog vremena Kapulica ponešto samodopadno. "Moremo i ponovit ako vas bude volja. Meni to ne bi bilo drago, a vama bi se, virujte, još manje svidilo..."

"Kako sere", okrenula se Lovorka Krešimiru. "Zbog ovoga mi je uvijek bija antipatičan. Kad bi se ovako krenija preseravat, došlo bi mi da ga puknen šakon u zube."

"U obostranon nan je interesu da ova kriza završi bez žrtava", nastavio je policajac s megafonom. "I zato vas pozivan da razmislite, da budete pametni. Sada je devet i dvadeset. Do deset i po imate vrimenta da se predate, a žene i zarobljenike očekujen da pustite i prije ovoga roka... Lovorka!" dodao je Kapulica nježnim glasom. "Lovorka, ako me čuješ, ja te još uvijek volin! Vrati se, sve ti je oprošteno!"

"Kretenu", rekla je Lovorka prezirno.

"Zarobljenici?" sinulo je Krešimiru. "Kako on zna za zarobljenike?"

Branimir je načas zapanjeno stao i otrčao u konobu, a Zvonimir se žalosna lica okrenuo Mirni.

"Drago mi je da smo se upoznali, ali mi je ža da nisu bile neke druge okolnosti. Možda se još koji put vidimo..."

"O čemu ti pričaš?" prekinula ga je Mirna.

"Pa, mislin... vas dvi... vi ćete... sad ćete..." spetljao se Zvone rukom pokazujući dolje na cestu.

„Šta, predat se?"

"E."

"Ajde, ne budali", kazala je Mirna.

"Da odemo sad kad je najlipše?" dodala je Mirta vedro. "Ne dolazi u obzir."

Branimir se pojavio grubo vodeći Ratka za nadlakticu.

"Onoga drugoga nema. Uteka je."

„Kako uteka? Di je uteka?"

"Tunelon" objavio je Brane. "Njizi dva su iskopali tunel za uteć."

"A to je, znači..." shvatila je tada Mirta.

"Tunel?!" zaprepastio se Jozo, a onda se zaletio prema zarobljeniku da će ga udariti automatom. "Đubre jedno, je li mi to fala, poslije svega šta san učinio za vas..."

Ratko se, očekujući udarac, već sagnuo i pokrio glavu rukama, ali je Krešo u zadnji tren uhvatio staroga oko pasa i spriječio ga.

„Nemoj činit gluposti, jeba ga ti", objasnio mu je. "U ovon sranju još nan samo triba da nekoga ubijemo."

„Pa šta me briga", odbrusio je otac otimajući se, "kad ćemo ionako svi za po ure izginit."

"Ko će izginit?" javila se Lovorka prkosno. "Ja neću. A nećeš, bome, ni ti, Krešimire."

Ne znajući ni sam zapravo zašto, Krešimir je u tome času bio silno ponosan na svoju ženu i neizmjerne ju je ljubio.

"A šta? Vas dvoje se nećete boriti?!" planuo je Jozo. "Pustit ćete bez borbe dušmanina na svoje ognjišće?!"

„Ma, jebalo te ognjišće!" odbrusila mu je nevjesta. "Sram te bilo, za ove stare zidine pustija bi da ti sinovi izginu."

„Neće bit borbe", rekla je upola glasa Mirta Mirni razočarano.

"Neće bit borbe, niko se neće boriti", dobacila je Lovorka, jer su joj lagano već išle na jetra te dvije luđakinje, a onda je pogledala Branu, Zvonu i Domagoja i oprezno dodala: "Mislin, ako ste pametni."

Njih trojica postideno su se zapiljili u tlo i Jozi nije trebalo jasnije potvrde da je nevjesta, vještica, i njih totalno pokvarila.

"Pu!" pljunuo je zgađeno. "Marvo jedna, istrunit ćete u zatvoru... A ti?" pogled mu je tada pao na Ratka. "Šta ti čekaš?"

Zarobljenik je uplašeno ustuknuo nekoliko koraka. "Mrš ća! Mrš, dok se nisan pridomislio!"

„Gospodine, nemojte se ljutit, ja bi isto osta."

"Šta osta? Di bi osta? Goni!" dreknuo je Jozo i mašio se za automat. "Goni ća, majmune, dok te nisan na mistu ubio!"

"Gospodine, nemojte, molin vas!" zacvilio je Ratko nemoćno, skupio se kao siročće i briznuo u plać, no Jozo je nemilosrdno podigao cijev i nanišanio.

„Ćaća, nemoj!" zavikao je tada Domagoj, pa pritrćao zarobljeniku i uzeo ga za ruku. "Nemoj, nas dva se volimo!"

Na nekoliko trenutaka svi su se pred kućom zamrznuli kao na fotografiji. Vrijeme se zaustavilo, ptice na nebu visile su nepomićne u zraku, zemlja se prestala okretati oko sunca, takva je bila zapanjenost prizorom dvojice zagrljenih muškaraca, jednoga koji plaće i drugoga koji ga je stisnuo i utješno mazi po kosi.

„Pederi!" šapnuo je napokon Jozo užasnuto i zaključio: "E, sad me nije briga ako me i ubiju."

Kratkim je nogama odlučno odmarširao na brisani prostor, podigao raširene ruke i zapovjedio: "Pućajte! Pućajte, stoko!"

Policajce nije trebalo dulje nagovarati. Po dvorištu je ponovno ošinula nesmiljena paljba hiljadu i dvjesto što dugih, što kratkih cijevi, a ćaća se iznenada predomislio i opet, izmićući se i poskakujući, pobjegao pod murvu.

„Bogami, dobro deru!" primijetio je, ne bez odrećdenog respekta prema neprijatelju.

"Poskoci, ovo je bilo zadnje upozorenje!" javio se ponovno na megafon Goran Kapulica.

"Ajde u pizdu materinu i ti i zadnje upozorenje", opsovala je Lovorka, pa upitala: "Koja je ura?"

„Deset manje pet."

"Taman", rekla je nevjesta. "Ko je za kavu?"

Krešimir je zamolio duplu, a Domagoj sa šlagom.

Ratko je, otirući suze, narućio s toplim mlijekom, Branimir s hladnim. Mirna je upitala može li kapučino? Mirta je kazala da bi jednu dužu, Zvonimir da bi jednu kraću, a Jozo je tražio obićnu, ali s umjetnim zaslaćivaćem. Lovorka je otišla u kuhinju, a oni su se smjestili za stol pod stablom.

„Pederu!" šapnuo je podrugljivo Zvonimir mlađem bratu, gledajući kako se on i inkasator drže za ruke. Domagoj se okrenuo i pogledao ga s krivnjom na licu.

"Je li se ljutiš?"

"Ma, šta se iman ljutit" rekao je Zvone. "Je li ga voliš?"

„Volin."

"Ako je dobar tebi, dobar je i meni."

Ratko mu se zahvalno nasmiješio, ali onda je dobaciivanje krenulo s druge strane.

"Alo, pederčino!" doviknuo je veselo Branimir.

„Čoviče, sad mi je palo na pamet", sjetila se Mirta. "Mogla bi i ja zagnojiti u zatvor."

"Što ti'?" začudio se Zvone.

„Zbog one Škode jučer."

"Šta ti pada na pamet?" snebio se Zvonimir. "Pa ne bi mi rekli da si to ti učinila."

„Stvarno ne bi rekli?" začudila se Mirna, zaljubljeno ga gledajući.

"Ajde, budi pametna."

Zatim je došla Lovorka s pladnjem šalica i razgovor je na nekoliko minuta zamro. Manje od pola sata prije nego što će ih natiskati u policijske marice, Poskoci su spokojno srkali kave pod murvom, zadnje koje će za dugo vremena na slobodi popiti. Lovorka se okrenula mužu, prstima mu nježno prošla kroz kosu, pa se nagnula i nešto šapnula na uho. Ovaj je od zaprepaštenja skočio sa stolice i polio se kavom po majici.

"Šta je bilo?" začudio se Branimir.

"Ja san noseća", objavila je Lovorka smiješeći se.

* * *

Hiljadu i dvije stotine policajaca s metkom u cijevi, raspoređeni u prstenu oko Poskokove Drage, krenuli su se začuđeno pogledavati kada su se odozdo zborna zaorili glasovi.

"Šta je ono?" upitao je Kapulica osluškujući.

„Gospodine, oni pivaju", kazao je netko.

„Pivaju?!"

Krševitim obroncima, iznad šumaraka i malenih ograđenih njiva, preko grmova drača, žutog smilja i modre kadulje, možda sve gore

do vrhova plavih planina, čak i u ovo ljetno doba pokrivenih bijelim kopicama snijega, odjekivala je razdragana pjesma:

*Tata, kupi mi auto, bicikl i romobil,
Kupi mi medu i zeku, kolica Jugovinil.
Tata, kupi kolača, bombona i naranče dvje,
Bar jednu malenu bebu, kažem ti da je to sve.*

* * *

"Nanošenje teške tjelesne ozljede, protupravno oduzimanje slobode, prijete, uspostava ropstva, razbojništvo, razbojnička krađa, dovođenje u opasnost života i imovine opće opasnom radnjom, sprečavanje službene osobe u obavljanju dužnosti, napad na službenu osobu i nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih tvari", završio je odvjetnik i zabrinuto pogledao oca i četvoricu braće.

"Je li to ozbiljno", upitao je Jozo nevinim glasom.

„To je, gospodine dragi, svega skupa jedno dvadeset godina robije", objasnio mu je odvjetnik, jedan mlađi muškarac, sin nekoga barba Ivina rođaka.

"Za svakoga ili...?"

"Teško je, znate, reć bilo šta, sve ovisi o sucu, ima ih blagih i čovječnih koji bi vam dali svakome po dvi, dvi i po godine, a ima ih..."

"A naš je blag?" prekinuo ga je Branimir.

"Vaš je najgori na svitu", utješio ga je odvjetnik. "Zapravo, ona. Sutkinja Jagatić. Kapulica je preko svojih veza sredija da predmet dođe najstrožoj sutkinji koja postoji. Mislin, ona vjerojatno nema ništa s njim, nego je on učinija da njoj dopadnete u ruke. Više mu i ne treba. Jagatićka je fanatik, tvrda, pravična, nepotkupljiva, principijelna, hrabra. Brza je na jeziku i nikad nije propustila reć čoviku šta ga ide. Čak i ako je to bilo na njezinu štetu. Žaj mi je da van to moran reć, ali s njom se nemate ničemu dobrom nadat."

"A, jeben mu miša, bit će kako bude", rekao je Jozo pomirljivo, dok se Krešimir sentimentalno osvrtao po prostoriji, istoj onoj u kojoj su se prije skoro devet mjeseci barba Ive i on sastali s osuđenim krivotvoriteljem Jerkom Matasom.

Muškarci su, kako Poskocima i priliči, stoički podnijeli loše vijesti, ali njihovih četvero partnera, osobito žena najstarijeg, bili su dosta

potreseni. Lovorka je ublijedila i gotovo se onesvijestila kada joj je muž prenio što je odvjetnik kazao. Naposljetku je ipak bila hrabra. Ustala je, pridržavajući sada već veliki trbuh, čvrsto ga zagrlila i rekla mu da se čuva, a da će ona i dijete već nekako izdržati.

* * *

Nakon šest mjeseci pritvora stigao je napokon dan suđenja, a načelnik policije se potrudio napraviti veliki cirkus od toga. Gomila se okupila na ulici. Televizijski reporteri javljali su se izravno u program i dovikivali pitanja zamjeniku državnog odvjetnika koji je užurbano prošao s crnom aktovkom u ruci, a kada su se pojavili optuženici s lisičinama na rukama i nogama, gotovo su ih zaslijepili nebrojenim bljeskalicama fotoaparata.

Čak je i najveća sudnica splitskog suda bila pretijesna da primi sve zainteresirane. Petoricu njih smjestili su u prvi red, a pravosudni policajci otključali su im lisičine. Glasovi su se polako utišavali i uskoro sasvim zamukli. U prostoriju je ušla sutkinja Barbara Jagatić, starija, niska crvenokosa žena u sivom kostimu i žutoj svilenj bluzi. Mrka i zamišljena, sjela je na mjesto predsjednice Sudskog vijeća i uhvatila listati neke papire.

„Otvorite ponistre“, rekla je samo u jednom trenutku, još uvijek čitajući. „Ovde se neki jutros nisu oprali.“

Čitavu minutu ili možda i dvije poslije napokon je podigla glavu i strogo se osvrnula po sudnici. Pogledala je napokon i optužene. Pogled joj se zaustavio na Branimiru, kojemu se, iznenada i potpuno nejasno, osmjehnula. Branimir joj je nesigurno uzvratio osmijeh.

Za cijele rasprave, dok se čitala optužnica i slušale uvodne riječi tužitelja i branitelja, ona je svako malo pogledavala Branimira i kriomice mu se osmjehivala i on je već bio uvjeren da se sutkinja Jagatić zaljubila u njega. Tek na kraju, u marici, na povratku u pritvor, Zvone mu je objasnio:

"Jesi vidio kako nan se sutkinja smijala?"

„Šta, i tebi isto?"

"A nisi je pripozna?"

Branimir je zbunjeno odmahnuo.

"Sićaš se kad smo se zaustavili na onoj pumpi? Ona s mužen? Ona šta su je oni ćelavi tili tuć?"

Branimir je s olakšanjem uzdahnuo da neće morati crvenokosoj gospođi objašnjavati da njih dvoje ne mogu biti skupa, jer da on ima curu.

* * *

Gotovo mjesec dana trajalo je suđenje. Na kraju, jednog petka oko podneva, Goran Kapulica uznemireno je šetao sudskim predvorjem, dok se u sudnici na katu okončavala parnica koju su mediji već nazvali suđenjem tisućljeća. Prošao je i čitav sat prije nego što se stepenicama trčeći spustio policijski pripravnik kojega je poslao da bude na čitanju presude.

"Šest miseci, gospodine!" viknuo je prilazeći.

„Šta, šest miseci?!”

"Prvooptuženi, oni najstariji brat, šest miseci. Vrime provedeno u pritvoru uračunava mu se kaznu. Ovi drugi su dobili manje. Najmlađi je samo uvjetno kažnjen?"

„Pa kako, u pičku materinu?!”

"Hrvatski branitelj", objasnio je pripravnik jednostavno.

Goran Kapulica okrenuo se jednom stupu i dum! Udario čelom u njega.

"Činjenica da nije prije bio osuđivan", nastavio je dečko.

Dum! Načelnik je još jednom lupio u stup.

„Nije bio svjestan težine kaznenog djela.“

Dum!

"A i žena mu čeka bebu."

Dum!... Dum!... Dum!... mlatio je policijski načelnik ritmično čelom o mramorni valjak koji je pridržavao palaču pravde i nije prestao čak ni kad su kraj njega prošli nasmijani, zagrljeni Poskoci.

"Di si Kapulica!" dobacio mu je Branimir.

„Pozdravi mamu", rekao je Zvonimir, a Kapulica je na to sasvim popizdio.

Otrčao je na kat, upao u sudnicu i počeo bacati namještaj kroz prozor, a sutkinji Jagatić, koja je još skupljala dokumente u torbu, svašta je rekao. Srećom je u prostoriji još bila prisutna službena sudska stenodaktilografkinja, pa je ostalo precizno zabilježeno da ju je nazvao, dvije točke, kurvetinom, debelom kravom, govnom, zmijom i četnikušom, a prijelio je i smrću, i njoj i članovima njezine obitelji.

* * *

Nakon šestogodišnje suspenzije i disciplinskog postupka, Kapulica je vraćen u policiju, na mjesto u prometnoj patroli. Lovorka i Krešimir dobili su zdravog, krupnog dječaka kojega su nazvali Mile. Krenuli su obnavljati ruševne kuće u selu s namjerom da se uskoro počnu baviti agroturizmom i organizacijom team buildinga. Doduše, kad su poplaćali sve zaostale račune za struju, nije im ostalo mnogo novca.

Mirna, Zvonimir, Mirta i Branimir uglavnom lutaju brdima i ubijaju nedužne životinje. Premda žive zajedno, još uvijek nisu vjenčani. Baš kao ni Domagoj i Ratko. Njih dvojica razmišljaju o posvajanju crnog dječaka iz Gane.

Nakon što su mu zabranili da više pije svoje vino, čak je i Jozo postao ugodna osoba. Lovorka mu se ne davno odvažila predložiti:

"Ćaća, iman ja jednu tetku šta je prije dvi godine ostala udovica, pa ako bi je vi tili upoznat...?"

„Koliko su joj sise?"

"Kipuća šestica."

"Ajde, dovedi je, pa ćemo vidit", složio se najstariji Poskok.

Table of Contents

[Prvo poglavlje](#)

[Drugo poglavlje](#)

[Treće poglavlje](#)

[Četvrto poglavlje](#)

[Peto poglavlje](#)

[Šesto poglavlje](#)

[Sedmo poglavlje](#)

[Osmo poglavlje](#)

[Deveto poglavlje](#)

[Deseto poglavlje](#)

[Jedanaesto poglavlje](#)